

308901

అమృతాంజనం

ANDHRA PATRIKA

PUBLISHED EVERY WEDNESDAY

ప్రతిబుధవారమున బ్రకటింపబడును.

ఒరు లేయవి యొనరించిన ! నరనర ! యప్రియము తనమనంబున కగుచు దా !
నొరులకు నవిసేయకునికి ! పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్ల ! మహాభారతము.

Madras 1916.

మదరాసు ౧౯౧౬ వ సంవత్సరము.

అమృతాంజనం

VOL. 9.

సంపుటము-౯

WEDNESDAY, OCTOBER 11.

అక్టోబరు నెల ౧౧ వ తేది బుధవారము

No. 5

సంచిక 5

తామర తైలము

నాలుగుపూతలలో మానును.

వెల డబ్బి 1-కి 0-4-0.

దంతచూర్ణము

పంటినోప్పలకు మంచి మందు.

వెల డబ్బి 1-కి 0-2-0

మోహినితైలము

సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0.

149

ఆటోమోహిని

వాడుడు, దీని గుణాతిశయములను సేతుగా మెచ్చు కొనకకూడదు. ఆ సేక ఘనవంతుల మనంబులను మెప్పించి బహు ప్రదర్శనములయందు బంగారు వేండిపతకంబులు వడసి చాలకాలమునుండి గ్యారంటినిచ్చునది ఆటోమోహిని యొకటి. గొప్ప విక్రయము చూచి నకలు పెంతును చేయువారిని గూర్చి జాగ్రత్తపడుడు. నాల్గు రోజులవఱకు నీ వాచన ఉండదని గుఱువుపరచగలిగిన వానికి రూప 100 ఆటోమోహిని ఇనాము ఇచ్చుచున్నది. మదర మె మోహజనకమ్ము లగు నేలకొలది పుష్పంబుల నువాచన నిచ్చును.

1/2 అవున్సు బుడ్డి వెల	రూప.	2-0-0
1 డ్రామ్ బుడ్డి వెల	"	0-12-0
1/2 డ్రామ్ బుడ్డి వెల	"	0-8-0
సామ్పిల్ బుడ్డి వెల	"	0-2-0

ఆటోమోహిని కార్డు డజన్ 12 అణాలు. ఒక కార్డు 1 అణా.

సోల్ యేజెంట్లు:— సా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అందు కంపెనీ, 177 నైనాబజార్, మద్రాసు.

సంగీతప్రదాయిని

వెల రూపాయలు 3.

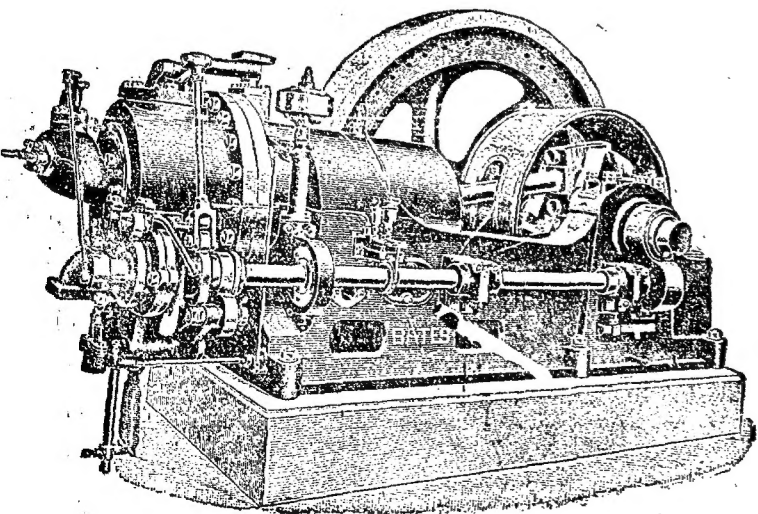
ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి చెందిన దాక్షిణాత్యగాన విద్యాపారంగతులైన విద్వాంశ కె. వరదాచార్యులు, కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయ్యగారి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు. సుమారు 140 పురుషులు ను స్వర, సాహిత్య లా శ, కాలములకు గురుతులేర్పరచి ఆంధరికి సులభముగ గ్రాహ్యమగు నటుల వ్రాయబడియున్నవి. హాస్యవియము, వీరి ఈ ఉత్తయవాదములకు పటములు, వీటి గుణములును, వీటి సుపయోగించు విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. డబ్బిక్రొక 16 పుటలు వైజా, 500 పుటలు. దళిర గ్రేసు కాగితములో నుద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గీలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివానికి వ్రాసికొనవలెను.

మెసర్సు హో అందు కంపెనీ,

282

ప్రింటర్స్, మదరాసు.

బేటుగోల్డ్ మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

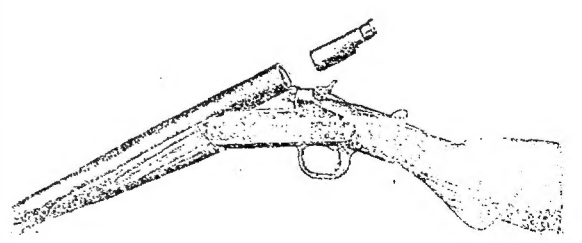
ఈ క్రూత్ టయిపు ఇంజనులు యెటువంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేరయి జను విప్పి శుభ్రపంచ నక్కరలేకయే మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులవలె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక వాటికొరకు ఖర్చు ఆయ్యే ఆయిల్లో నగము నూత్రము యా యింజనులు తీసికొనచు వాటికింపై నేయిరెట్లు తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 55 గుర్రముల పనరువరకు వీటియొక్క స్వేరు సామానాలు సహాయ ప్పడును వ్రాసులో నిర్ధముగా నుండును.

డి. యల్. శాస్త్రి అందు కో., ఇంజనీర్లు, మదరాసు.

వ్రాంచులు:—బెజవాడ, రాజమండ్రి

తుపాకులు!

తుపాకులు!!

తుపాకులు, రివాల్వర్లు, షోటాలు, గుండు మొదలగు సామానాలు మిగుల సురసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులు ఈ అడ్రసుకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వచ్చును.

యక వి. రామానుజం శెట్టి అందు కో.,

(204)

12, పాకస్సు బ్రాడ్వే, మదరాసు.

SQUIBB'S

AGUE
Specific

ఏ గ్యుస్టె సి ఫి క్

175

సిగ్నల్స్ చలి జ్వర మందు

మలేరియా అను విషజ్వరమునకు సాటిలేని మందు

ఆన్ని దీర్ఘముల జ్వరములకును తీరనివ్యాధియని నమ్మకము విడిచివెట్టిన విషజ్వరము ప్లేగు మొదలగు విషజ్వరములకు నిర్వహ్యమైన మందు. ఒకకుటుంబము రక్షించబడెను.

మీరు ఈ మానమునపంపిన సిగ్నల్స్ చలి జ్వరమందు నేను, నా భార్య, నా కుమారుడు సహా, అనేకమానములుగా మలేరియా అను జ్వరముతో పీడింపబడి పుచ్చుకొనిన మందుల కన్నీటికంటె మిక్కిలి గుణము నొసంగును.

తక్షణమే ఫల మిచ్చినది

మి. ప్రెరానాథ ఇచ్చిన మందునకంటె తక్షణము ఫలమిచ్చెడి మందు వేరేదీయు. నేను ఇంతవరకు చూడలేదు.

మాడకనన్ను అందు కో, క్రాఫర్డు మార్కెట్ బొంబాయి.

సోల్ ఏజెంటు:—మా. భగవాన్ దాస్ మనిలాల్ కంపెని, 177 నైనాబజారురోడ్, మదరాసు.

MENOS GOLD PILLS AGENCY

No 222, Kalbadevi Road Bombay No. 2

ఈ వైమాత్రల సేవించిన శరీరమంత యును వ్యాపించి నరనరమునకు ప్రతి అన యనమునకు గుణమిచ్చి సహజముగా యు న్నట్టి గాక ఎట్టి పుష్కలహితమైనను బాపచేయును. తత్వమును భాతువును బలవంతముగ జేయును. (268)

కడుపు నొప్పలను కారణ సంబంధముగ రోగము లను నరముల బలహీనత వలనగుచు చలత్వమును పోగొట్టును. జ్వరమునకు ప్లేగునకు పేరు వెట్టిన వై. నిజముగ ఇచ్చుది అమూల్యము.

ఈ మందు మనోవ్యధలను సహితము మాన్పును. స్త్రీలు ముఖ్యముగా సేవింప దగినది. కుసుమ రోగములను మాన్పును. వీనికి పథ్యాపక్వము నియమము లేదు.

బుడ్డి 1-కి రూ. 2-0-0.

ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు ఇంట్లో జరుపవలయును. ఏజెంట్లు కావలయును.

మెనాయిస్ గోల్డ్ పిల్లు ఏజెన్సీ,
నెం. 222 కాలాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి 2.

SAPAT & Co., KALBADEVI ROAD, BOMBAY.

కామాది పోత్రేజిక చూర్ణము.

మూలికలచే తయారు చేయబడినది.

నిరపాయ మయినది.

పురుషులకు మాత్రము. భాతుక్షయము, శరీ రము మొదలు దరత్రిక్రమము వలన నీరసించుట, పుంస్తవహీనత, మున్నగు కారణముల నిస్తేజో వంతముగు శరీరమునకు బలమును గలిగించును.

మూడురోజులు సేవించిన మాత్రమున గుణము జూపట్టును. లేకున్న వెలసాముతిరిగి ఇవ్వబడును.

సీసా 1-కి రు 1-8-0

శ గ గుణ ము న కు

మాత్ర కృచ్ఛమునకు మొదలగు మాత్ర నాశమునకుసంబంధించినరోగములకు గుణమివ్వగల

చూర్ణము.

పుచ్చుకొన ప్రారంభించిన దినమునుండి మాత్ర ద్వారమున మంటలనాపును. లోపల నిలిచిన చెడు పదార్థమును బయటకుత్తోయును. వారముదినము లలో పూర్ణమయిన గుణ మిచ్చును. 1-4-0.

సపత్ అందు కంపెని.

కాలాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి.

Dr. D. B. Savant.

Fanaswadi
SARASAPARILLA.

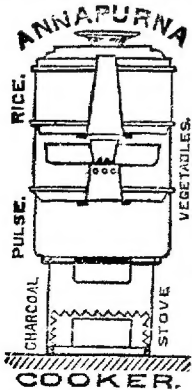
A Sovereign remedy in all forms of skin diseases owing to impurities of blood-Bloches, boils, primples, old sores, ulcers, Serofulla etc. This Sarasa purifies & enriches blood eliminat ing poisonous substances & mercury from the system imparts a tone of health.

Sold in 1 ozs. bottles to last for 15 days.

Price Rs. 4-0-0 V. P. Extra.

3 పాత్రయిటరు: పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనసవాడి, ౨. బొంబాయి.

Propreitor: P. D. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

The immense popularity of the Annapurna Cooker is a solid proof of its good working. In use it is so economical that the mere saving in fuel charges of a few months will pay up the cost of the cooker. The prices are moderate. And the material used in the manufacture of these cookers are the best obtainable. Write us now for the descriptive literature. SENT FREE.

ANNAPURNA COOKER CO.

CHARNI ROAD GIRGAM BOMBAY.

Agents at Madras Dr. M. C. N's Ecclectic Co., TRIPPLICANE.

అనేక బంగారు పతకములను బహుమానమును బొందిన

వైద్య రత్న

[30

పండిత డి. గోపాలా చాడ్లు,

ఎ. వి. ఎస్., ఎ. ఎమ్. బి. వారి

శాస్త్రసమ్మతముగు

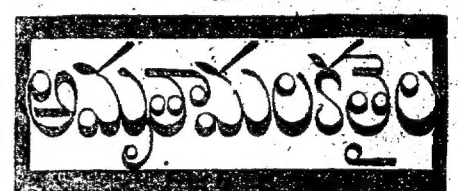
ఆయుర్వేదీ యాషధములు.

విద్యార్థులకు

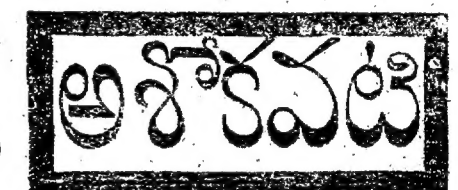
రక్తమును వృద్ధిజేయును, నరములకు మెదడుకు గుండెకాయకు బలమునిచ్చును. గర్భకారకములను సోమరితనమును పోగొట్టును, ఆర్యోగమును, ధైర్య మును, బలమును ఉత్సాహమును వృద్ధిజేయును.

వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0.

విద్యార్థులకు

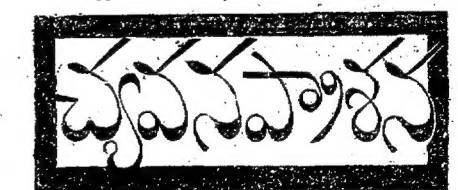
విద్యార్థులకు, యౌచనాపరులకు, వాతము, శిరోరోగములను, పార్శ్వనొప్పలను, మూర్చ, అప స్మారము, పిచ్చి, మొదలగువానిని పోగొట్టును. నేత్రములకు మెదడుకు చక్కగ జలువజేయును. వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

విద్యార్థులకు

స్త్రీలకుగలుగు ముట్టుకుట్టు నొప్పలును, బహిష్టకాకుండుట, రజస్రావము లేకుండుట, మెలయధి కముపోవుట అనేకవిధములగు కుసుమరోగములను అరకాళ్లు అరజేతుల మంటలను గర్భాశయ ప్రణ ములను మాన్పును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. సత్సంతానము గలిగించును.

వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

విద్యార్థులకు

ఉబ్బసము, దగ్గు, తుయదగ్గు, సామాన్యపుపాడి దగ్గు, రొమ్ముపడితము మొదలగువాని నిర్మూలము జేయును. గుండెకాయకును, ఊపిరి తిత్తులకును, బలమునిచ్చుటలో అమోఘమైనది. తుయరోగులకు నిచ్చు చాపనూనేకన్న అనేక వేల రెట్లు గుణమధి కము. దానివలె అసహ్యమును వాసనయు లేదు. మందుసేవించిన నెలరోజులలో కొన్ని పానుల బల మును హెచ్చించుట దానివిధియైయున్నది.

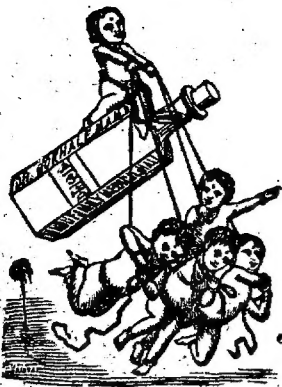
డబ్బి వెల 2-8-0.

తెలుగు ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథములు.

మాధవనివాసము	రూ. 3-0-0	అధ్యక్ష కాభిభాషణము	అ. 6
శర్మప్రకాశము	2-0-0	ఆయుర్వేదాగ్రశతకంఠ	4
ఆయుర్వేదపరిభాష	1-8-0	అగస్త్యవైద్యము	4
రసప్రదీపిక	1-8-0	వస్తీకర్మము	4
పథ్యాపక్వము	1-0-0	ఆయుర్వేదము	4
భేషజకల్పము	1-0-0	పోత్రేజిక ప్రత్యేకము.	

మాక్యాటలూగు కోహరాకి ఉచితముగా పంపబడును.

తొలివిలాసము: } ఆయుర్వేదాశ్రమం
"పండిట్" }
మదరాస్. } 55, ఆచారప్పల్ వీధి, మదరాస్.

డాక్టరు గోఖలే ఎమ్. ఎ. ఎమ్. డి. గారు.

బాలామృతము.

103

స్వదేశీకలకండ్లతో చేయబడినది.

పిల్లలకు ఆకలిని గలిగించుటకు ప్రసిద్ధికెక్కి నిరపమాన మహిమగలది. ఈ ఆమృతము పుష్టినిజేయు స్వదేశీకలకండ్లచేతను సుగంధమాలికలచేతను కలకండ్ల చేతను, చేయబడి రమ్యముగాను పరిమళముగాను సుధురముగా నుండును. రెండు సంవత్సరముల నుండి డాక్టర్ గోఖలే బాలామృతమును వహించిన భార్యతో బూటకపు వైద్యులు కొందరు భ్రమించి ధనాశయము చేసిన కల్పించినవారుగాని బాలామృతమును కొనుగోలుచేయు డాక్టరు గోఖలేగారి పేరు చూచికొనిన మోసముపోరు.

సీసా 1-కి రూ. 0.12-0 వి. పి. ఖర్చుతో 1.2.0.

డాక్టరు గోఖలేగారి తేలిక పేరు చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అయోదైజుడు నరన పరిల్ల.

శత్రురోగములను, రక్తదోషములను వాగుచేసి రక్తమును వృద్ధిచేయుటకు అప్రతిమానమైనందు సీసా రు. 1-0-0 వి. పి. ఖర్చుతో రూ. 1.6-0. మూడు వాలుగుబుడ్లు పుచ్చుకొనినయెడల పూర్ణముగా జీవాస్వస్థత జేందవచ్చును. (5-5-1914) అద్రెస్సు:—అమృతాంజనముడిపో, 109 (ఫేరిరోడ్డు, బాంబాయి).

వాచీలను కొనుగోలుచే మంచిరుణము. తృప్తికరమయినవాచీలు. ఒకసారి తెప్పించిచూడు. [290]

(1) వెండిమూత, 18 మిడియం వైజు రు. 3-0-0 ఫేన్సిడయలు రు. 3-8-0 పూచి 3-0-0. (2) లోహము, గోలోహము మూత సరియైనకాలము చూపును. పూచి 5 సంవత్సరముల రు. 4-8-0 (3) చక్కని నిక్కలు వెండిమూత డబ్బులో గ్లాసు. నిండుమూత నగ గలది 16, 19 వైజులు. పూచి 5 ఏండ్లు రు. 6 (4) డిటోడిటో "కె" మూడి రు. 8. (5) వారమునకు చీగము యిచ్చునది లీనరువాచ్ నిక్కలుమూ తరు. 7. డిటో వెండి రు. 9-8-0 (6) మణికట్టువాచి నిక్కలువెండి రు. 5. డిటో వెండి రు. 6. (7) వైస్ సహామణికట్టువాచి, నిముసములచూపు నది. వైస్ సహా రు. (8) పూచి 5 సంవత్సరములవెట్టుఎండువాచి కం వెనివారి ఈవై వాచీలుగాక రాసోపు పేటెంటు మున్న గుప్తసిద్ధికెక్కినవర్తలు చేయు వాచీలు, బంగారువాచీ, వెండి. బోతునగాని చిల్ల రనగాని మావద్దదొరుకును, ఒక్కవాచికి వి. పి. అ 6 లు. అడ్డాబిల్డ్ బంపిన కేటలాగును బంపబడును. ఎక్. గోపాలజీ, వాచ్ మేకరు.

జుమ్మాయసిద్ధు సీకు మహారాష్ట్ర, 174 బాంబాయి 2.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము

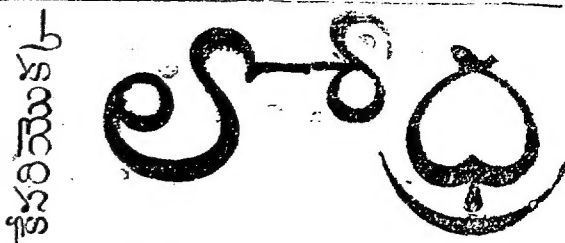
(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణము లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కలశేఖరుల కలిగే? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుచూడాలి? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంత్ర యజ్ఞప్రాయమునిచ్చియున్నది. శైలి మిగుల సులభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0 ఆత్మీయ ప్రతి 5-0-0. కర్నూలు వేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శైలి:— సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములకలపు. చుంచికాగితములవై అచ్చు. కాలికో వైండు ధర రు 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు చేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ తెలుగుపండితుడు, మున్సిసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

ఆ "లాధ" స్త్రీలకు సంభవించు ముట్టుకుట్టు నొప్పి అంటుకూల శీఘ్రముగా కుదుర్చుటయేగాక సకాలమునకు బహిష్టుకాకుండుట, బహిష్టునిలిచిపోవుట, బహిష్టుఅయినప్పుడు మెలసరిగాపోకుండుట జాస్తిగాపోవుట, తక్కువగాపోవుట సోమరోగము, మేహవ్యాధులు, విషవ్రణములు, మూర్ఛ సంతాపహీనత, తలనొప్పి, అజీర్ణము, బలహీనము, రక్తహీనము, శరీరము బలసియుండుట, సన్న గిలియుండుట, మలబంధ నము, దగ్గు, నిక్కాక మొదలగు వ్యాధులను మిగులనమ్మక ముగ మదిర్చి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును గలుగజేయును. దీనివెల వెద్దబుడ్డి రు 3-0-0 చిన్నది 1-10-0 (26) కేసరికుటీరము, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, బందరువిధి, మద్రాసు.

అవసరమున యేల ఆలస్యము

జేసెదరు

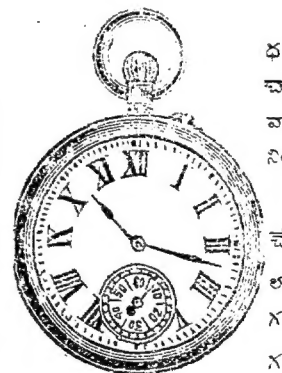
మీకువలసిన, పోతనామానులు, రైస్ మిల్లర్లు, ఆయిల్ (వెన్నెలు, ఘగర్ మిల్లులేకాక వాటిభాగములనుకూడ మేము జేసి ఇచ్చెదము ఇవి యింక యనలే! సకల మెషినులు, వాటి యొక్క ప్రత్యేకభాగములున్న తక్షణమేజేసి సప్లయజేయ గలము. మరియు, మాస్కూవైర్ బారులు పోతపోసిన ఇనుప స్తంభములు, లాంపుపోట్లు, చిత్రముగు రైలును జేయుట యందు ఘనతపొంది యున్నాము. తక్షణమే మాకు వ్రాయుడు.

సి - గోపాలనాయకరు లిండు సెక్.

287 జేసెన్ ప్యాడ్, చెన్నపట్నము

"ది సహరా" (270)

తాళము లేని 16" వాచి

మంచికాల నిర్ణీతకాగి. చాక ధర రకము వాచీ లన్నిటిలోను చాల శ్రేష్ఠమైనది. సాధారణపు వాడుకయందు 5 సం॥ ముల వఱకు నిలుచును.

విశేషము:— చక్కగా గిల్ల చేయబడి ఓ వెక్ ఫేసు గలిగినది. లోపలిభాగమున నిక్కిలు కేసు గలదు. దీనికి పేటెంటు స్ప్రింగు గలదు. అందుచే దీనికి ఎక్కువకే

యిచ్చినను తెగిపోవుటకు మీలకే గట్టిగానుండును. ఇంకను ఇనేమిల్ డయాలును, సెకండ్లుముల్లును గలవు. వెల రూ. 5.

Khader & Yousuf Bros.
Government & Railway Suppliers, Madras.

నంబీవి 265

ఇది యొకగొప్పక్రియ నిమిచ్చి యంత్రబిగుమనముతో చేసిన తాళము. దీని ప్రభావ మత్యద్భుతము. దీని నలంకరించు కొనిన, దేహ సంరక్షణకు కావు. కలరా, అమృతవారు మొదలగు అంటుబాధ్యములను సోకనీయదు. భూతిశ్రేత పితాచములను పారదోలును, ఆరోగ్యము, తేజము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహము నొసంగుట లోకజ్ఞాయుధము కంటిది. కూర శ్రేణువులు మిత్రులగుదురు. సభికిట్లు, సర్వజన వశి కణము, నవగ్రహములకు చింతామణి, వ్యాజ్య, వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యాధిపమేకమై జోవునపుడు దీనిని ధరించు కొనిన జయమును లాభమును గలుగును. ఇది సర్వోపధ వేది యగు నొకసామాన్య మహాత్మునిచే గనిపెట్టబడినది. స్త్రీపురుషులు ఆవాలవృద్ధులందఱును తెప్పించుకొని ధరింపదగిన ఆమూల్య మైన సుప్రతే సుప్రతే సాక్షి తాళములు. 1 సంబీవి వెల రూ. 1-5-0 లు, పోస్టేజీ 0-3-0 లు. 6 సంబీవులు రూ 6-0-0 లు పోస్టేజీ యాసాం. 12 సంబీవులు రూ 12-0-0 లు పోస్టేజీ లేదు. (ఒకేసారి డబ్బు సంబీవులు తెప్పించుకొనువారికి ఒక గడియారము బహుమానముగా పంపబడును.)

విలాసము:—మెస్ట్రెస్, ఒంగోలు. గుంటూరుశిల్ప

259

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా.

ఈ మురబ్బా సాలామిసిరి కాదని ఋజుచేయువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుముందుగా పొందవచ్చును. దుర్భాగ్యమునల్ల బాల్యములోనే ధాతు నష్టము కలిగినవారికి హృదయకోశము బలహీనమై మరణ కాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించుకును. ఈసాలా మిసిరి మురబ్బా నేవించినయెడ అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బలవీర్యసంపన్ను లయి ప్రకాశించుచు చిరకాలము సుఖముగ జీవించును.

ఈసాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుప్రస్థితిలుగును, స్వప్నస్థితితము మానును, ధాతువు మూత్రముతో కలిసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును, రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కని మలవిసర్జన మగును. సాలామిసిరి అయిన ఒకజాతిపండు. ఇది కాబూల్, కాండహార్ దేశములలో పెరుగుచున్నది. ఆకర్షణీయజల యా పండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశమున 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి కలదు. వై మురబ్బాను నేవించి మంచిబలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడి యున్నది 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన చానికల్ల పూర్తిగగుణము కలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్నాంతరము వరకు గుణ మిచ్చును. అనువాద పత్రిక పార్సీలుతో పంపబడును.

15 తులాలు, డబ్బి 1-కి వెల రూ 2-0-0. తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు డి. మన్నాలాల్ ఢిల్లీ వైద్యులు, 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగుళూరు సి

ఉమ్మిడి-రామయ్యశెట్టి,

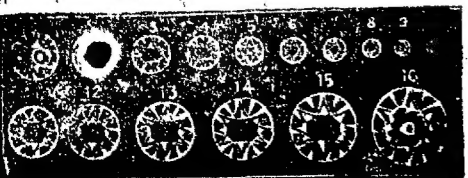
గురుసామిశెట్టి కంపెనీ.

షరాపు వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు.

తింతి విలాసము:— "ఉమ్మిడిమూర్"

ఇగ్గుడుక్రింద కనుపరచినట్టిన్ని ఇతరమైనట్టిన్ని బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కెంపు లున్న వైక్రాంతములు వగైరా కమలములున్ను బేడకాసులు అణాకాసులున్ను బంగారపు నగ లున్ను వైరాఖ్యగల నగలున్ను పట్టురుమాట్లున్ను కావలసినవారు మా కేటలాగులను తెప్పించుకొని తెలుసుకొని ధరించు మాకు ఆర్డరు పంపుదురని ప్రార్థించుచున్నాము.

125

75] మదనకామేశ్వరలేహ్యము

ఇది మేహము, నిక్కాక, కుష్ణగర్భము, ఆతిమూత్ర మును, హరించి మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యౌవన సుఖమును, సంతానప్రాప్తిని కలిగించు వరప్రసాదము.

2 డబ్బీం చాలు. 20 సంలముల డబ్బి రు 1-0-0 పాలను గంధితేహ్యము.

యిది గర్భకుడికి శ్రేష్ఠమైనది. సహమేహము, మేహ పాదలు, యితర చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పలు, మలబద్ధము, మొదలగు వాటికి బ్రహ్మాస్త్రము.

2 డబ్బీలు చాలు. 20 సంలముల డబ్బి రు. 1-0-0 ఘన నార చంద్రిని.

ఇది ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, మొదలగు అంటు (సెక్) రోగములను, మూత్రపుండుటను, స్త్రీల కుసుమవ్యాధులను, తక్షణమే మాన్పును. 2 సీసాలు చాలు. సీ సా రు. 1-4-0 మహా ఖండాగ్రకలేహ్యము.

ఇది సమ స్వప్నోగములు, పులితేవులు, అజీర్ణము, మలబద్ధ కము మొదలగువాటికి రామబాణము. 20 సం॥ డబ్బి 1-0-0 వి. పి. ఖర్చులు చేరు. క్యాట్లాగు ఉచితము.

ఆయుర్వేద సమాజం, పొందూరు, గుంటూరు జిల్లా.

నా ఆమెరికా ప్రయాణము

బర్క్లెడ్ అగస్టు 20:

యోకహామా నుండి జూలై 20 వ తేదీని సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరమునకు బయలుదేరితిని. నే నెక్కిన స్టీమరులో ఇంగ్లాండు, బెల్జియము, హాలండు, ఆమెరికా, క్యూబా, సహాను, చీనా, ఇండియా దేశముల వారెందఱో గుంటిరి. కొందఱు హానోలోలోలో దిగిరి. మిగిలినవారిలో దాదాపుగ 80 మంది చీనా, జపాను దేశముల నుండి ఆమెరికాకు పోవుచుండిన మూడవతరగతి బాటసారులు. ఈ మూడవతరగతి బాటసారులలో చీనావారి కొకరేటు, జపానువారి కొకరేటు, మిగిలిన దేశములవారి కింకొకరేటు. ఈ ఢేదము వారివారి భోజనములబట్టి యేర్పడుచున్నదని చెప్పిరి. హిందూదేశములను కూడ విదేశీయులుగ నెంచి యూరోపియనులయొద్ద బుచ్చుకొనునంత కేవు పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఇది జపానువారియొద్ద బుచ్చుకొనుదానికి రెండురెట్లు అధికము. ద్రవ్యము అధికముగ బుచ్చుకొన్నను భోజనముమూలము యెంత అసహ్యముగను, అనారోగ్యముగ నుండవలయునో అంతయుండును. రయిలులో ప్రయాణము చేయు మూడవతరగతి బాటసారుల కష్టముల విషయమై నన నెంతయు పుత్రికలయందు విందును. కాని స్టీమరులలో ప్రయాణము చేయువారిగతి యేమి? యోకహామా నుండి సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరమునకు దాదాపుగ 18 దినములు పట్టును. ఈ 18 రోజులు స్నానములేదు. త్రాగుటకు పరిశుభ్రమగు నీరు లేదు. తినటకు సరియైన తిండిలేదు. నేను ప్రయాణము చేసిన "పర్షియామారు" అను స్టీమరులో విదేశీయులగ నెంచబడిన బాటసారులు ఎనిమిదిమంది యుండిరి. వీరికి విదేశీపు భోజనము గనుక కత్తులు, ముండ్ల, గరిటెలు, చిప్పలు మొదలైన విచ్చిరి. ఇవన్నియు నెన్ని సంవత్సరములకొండ కుభ్రము చేసికో తెలియదు. అన్నియు శ్రుప్తపట్టి ముట్టుకొనుటకే పనికిరా కుండెను. ఈ యేర్పాటులు చీనావారిచే నొనర్పబడుటకలన కాబోలు చీనావారికి సాత్రలయందే భోజన పదార్థములన్నియు నొసగిరి. కా రా గారకులయందు సహితము ఇంతకంటె శుచి అను గులమైనట్టియు ఆహార మొసగుదురు. త్రాగుటకు కాఫీయను నేర నొక ద్రావకము నిర్మిం. ఇది కాఫీయో, పానకమో, నసుద్రపు నీళ్లొ. ఏమిటో తెలియదు. ఇక భోజనమునకును, పరుండుటకును ఏర్పాటు చేయబడిన స్థలము సమీపమునకు పోయినంత మాత్రముననే దోకులు పుట్టును. ఆదగ్గంధము కనిపించుటయు, ఇంకకంటె చెన్న పట్టణములోని మురికి నీళ్ల కాలువలనుండి కొట్టు వాసమేలు. ఈ దిక్కుమాలిన భోజనముచేసి, యాయనహ్యపుష్కలయు నిద్రించిన మంచి వారికి సహితము సోగము రాకమానదు. మాస్టీమరులో ఫీలి ప్పుయరు లంకలనుండి కమామ 50, 60 మంది స్త్రీలు, పురుషులు, బిల్లులు; తోటలలో పనులుచేయుటకై హానోలో రాకు వెళ్తుండిరి. ఈ ఫీలిప్పినోలు కట్టి మురికి మనుష్యులు. వీరికివీడు వీరికి సముద్రపుబిల్లు, ఎక్కడోచాచినను నోకులే. అల్పావమానములే. ఉమియుట, ఒకకోజున నూ స్టీమరు డాక్టరుతో ముచ్చటించుచుండ ఒక సంవత్సరములో "మూడవతరగతి బాటసారుల సంగతి యెత్తవలదు. వీరిని పశువులకంటె హేళముగ చూడెదరు. స్టీమరు కంపెనీలవారు మైలను నేసికొని పోవుటకంటె సజీవముతోనుండు నీ మూటలను నేసికొనిపోయి ఎంతకొ డెప్పు గడించుచున్నారు. నెలువల పొంగి బాటసారుల మెడలకి వారికి గాగలసిన కమగూయము లన్నిటిని ఏర్పాటు చేసికొందురు. మూడవ తరగతి వారికి కరియైన భోజనమా, నీడ్ల, స్థలమా?" అని చెప్పెను!

మొము హానోలోలో జూలై 31 వ తేదీని చేరితిమి. ఇది అమెరికావారి స్వీకృతమగు నగరమగు మాజై స్వీకృతమగుకొన్ని ప్రభుత్వము. ఈ పట్టణము మిక్కిలి ముచ్చటపట్టెదది. స్కూలు, గవర్నమెంట్ గుడిసెములు, వ్యవసాయములకు కల పశుములు కలవు. ఇక్కడి నుట్టియాత పప్పు, వడ్డెనబోయలు, కొబ్బరి, ఆవాన, మామిడి, అరటి కొంబు, బెల్లకడలి, గన్నేరు బంతి పూలచెట్లు, తామరకొలము, అన్నియు విదేశీయులకు పుచ్చుకు దెచ్చును. ఇక్కడనుండి ఆసాధించాలిటే బయలుదేరి తుదకేనెల 7వ తేదీ సాయంకాలము ఆమెరికా పశ్చిమతీరపు కేవులలో నెద్ద పట్టణముగ సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరము చేరితిమి. ఇక్కడనుటే

కొన్ని క్రొత్తకట్టములు ప్రారంభ మయ్యెను. స్టీమరులో వచ్చిన మొదటితరగతి బాటసారులనులప్పు మిగిలినవారల నెల్ల "ఏం జీలు అయిలండు"లో నన్న ఇమిగ్రేషన్ డిపోరు తీసికొని పోయిరి. ఇందు నేనొకడను.

నలునాడు 8వ తేదీని: నుమ్మల! డాక్టరు పరీక్షనిమి త్తమై పంపిరి. డాక్టరుగారు నన్నును, సింహళ ద్వీపమునుండి వచ్చిన నుటియొక విద్యార్థిని మాత్రమే పరీక్షించిరి! గాని మాతోడనే వచ్చిన రువ్యాదేశీయులనుపరీక్షయే చేయలేదు. వీరు విద్యానకు లుగకొనెదగా? కాదు. ఒకడుగుంకి. ఒకగు కూలిసనివాడు ఇంకొకడు నిరుద్యోగి. పోనిండు పరిశుభ్రమైన మనుష్యు లను కొనెదరా, యోకహామాలో స్టీమరెక్కి సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో చేరువకు అనగా 18 రోజులవరకు స్నానములేదు. మారు గుడ్డలులేవు. ఒక్కకోటు. ఒక్కలాగు ఒక్కచొక్కా అయిననేమి; వారు యూరోపియనులు. కాబట్టి ధారాశ్రమగ వెడలిపోయిరి. ఈ ఇమిగ్రేషన్ డిపోయున్న "ఏం జీలు అయిలండు" సాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నగరమునకు నాలుగైదు మైళ్లదూర మునగలదు. అయిలండు అనగ గోదావరి కృష్ణానదులలోని లంకల వంటిదికాదు. ఇదియొకకొండ చుట్టుపముద్రము. కొండ క్రిందిభాగమున ఇమిగ్రేషన్ డిపోయెటలు వారికొక, ఆఫీసు వారియుద్యోగస్థులకు చిన్న చిన్న గృహములు, ఇతరజనులకొక పెద్దమేడ కట్టియున్నారు. దారులప్రక్క పూలచెట్లువేసిరి. ఇక్కడకు వచ్చుజనులకు వారివారి జాతులనుబట్టి నివాసము లేర్పాటు చేయబడుచున్నవి. నన్ను యూరోపియన్ జాతుల వారుండవోటనేయించి, యితరవిషయముల వారిలో సమా నముగ నే చూచిరి. భోజనపువ్యయచుంతయు దొరతనమువారిదే. చీనా జపాను దేశీయులకు గోజునకొ 12 అకాలును, యూరోపి యన్ జాతులవారికి గోనానకు రమారమి 1-4-0యును ఖర్చు అగునని వింటిని. చీనాజపాను దేశీయులకు వారిసంప్రదాయము ప్రకారమే భోజనము ఏర్పాటు చేయబడి యున్నది. ఇకమేడ వైన చలిలేకుండ గదులలో ఆవిరిగట్టములు పెట్టబడినవి. పరుండుటకు ఫీగతో నల్లిన మంచములు, కప్పకొనుటకు ఉన్ని రుప్పట్లు, ప్రక్కకు చిన్న పురులు, స్నానమునకు వేడి నీళ్లు చన్నీరుగల పంపులు, ఎప్పటికీ పప్పు వానియంతటవి యే కడుగు పాయిఖానాతోట్లు, తీరవ్యాయామమునకై వల సిగ సాధనములు, చదువుకొనుటకు వార్తాపత్రికలు, రోగులకు మందు లిచ్చుటకై వైద్యశాల, ముమ్మారు భోజనము ఇన్ని యేర్పాటులు చేయబడి యున్నవి. ఒకపండ్లమూత్రము డబ్బు పెట్టి కొనవలయును. ఏమి? ఇంత చక్కని యేర్పాటులందు నపుడు కష్టమేమి? ఎన్ని దినములైన సఖముగ నుండవచ్చునే యని కొందఱు ప్రశ్నింపవచ్చును. ఈసంగతియు నిశ్చయమే. ఇక్కడ నెలల రెండుకొ కారుమండి నిర్వహారముగ భోజ నము చేయుచున్న వాఁలను చూచినాను. కాని, యిది నిర్బంధ హాసము. స్వారంత్ర్యహీనమగు ప్రదేశము. ఇక్కడనుండి వదలి వెట్టబడుకొకరు దేశీయున నడుగుటకు పీలులేదు. సాయంకాలము 4-30 గంటలు కొట్టుటతోడనే యెవరి గదులలో వారినిపెట్టి. తాళములువేసి కావలియుండురు. నిశ్చయస్థలము దాటి బయటకు పో పీలులేదు. నేను ఇంగ్లీషు ధారాశ్రమగ మాట్లాడుటచేత నిక్కడి వారిలో చాలమంది నాకు పరిచ యుటైరి. హిందూదేశీయునుండి వచ్చు జనుల విషయమై మీ కేల ఇంత కఠినముగ వర్తించెదరని యొకసారి ఒకరిని ప్రశ్నించితిని. "ఈదేశములో దినమునకు 3 డాలర్ల (అనగా 9 రూ పాయలు) సామాన్యపుకూలి యైయున్నది. మీ దేశీయులు వచ్చి యెంతయుచ్చి అంతకూలి పుచ్చుకొనుచున్నారు. సాధారణముగ యజమానులు తక్కువకూలికి వచ్చు వారి నే పెట్టుకొని పనిచేయించుకొనుట స్వభావముకదా. అందుచేత మా దేశీయులకు వచ్చుడబ్బు మీకు పోవుటయేగాక కూలి యొక్కరేటు సహితము తగ్గిపోవుచున్నది." అని వీరు సమాధానమిచ్చిరి. హిందువులు, చీనావారు, జపానువారు, మొదలగు ఆసియాఖండపు జాతులవారెవరును కాలిఫోర్నియా రాష్ట్రమున నడుచుకొనెదరని యొకకానను ప్రవేశపెట్టి కపుడు మనసంగతి ముచ్చటించిన వారిని గానము. జపానువారు తమకు హిందువులతో పరిచమానముగ జేర్చుకొనెదరని నొక్కి చెప్పి తుదకు వారి కేవిధమగు నిర్బంధములు లేకుండ జేసి కొనిగని మొన్న నేయిక్కడి పత్రికలలో చదివెతిని. చీనాకును ఆమెరికాకును ప్రస్తుత మే. పుడుచున్న సంబంధ మునుబట్టి చీనావారును పిష్టింతుకొనెదరనుట సందియము లేదు. తుదకాశానను హిందూదేశీయులనుద మాత్రము వీరు చుకొనవచ్చును. ఒకనాడు నేను వార్తాపత్రిక యొకటి చదువుచు గూరుచుంటిని. అంతట నిక్కడ కొలుపులోనున్న ఒక

అమెరికాదేశీయుడు నాయొద్దకువచ్చి "గుడ్ మార్నింగుమిస్టర్" అనెను. నేను తిరిగి "గుడ్ మార్నింగు" అని అంటిని. "నీవు వెళ్లి నావు అనుకొంటిని. ఇంకను నిచ్చట నే యున్నావా." అని తరువాత ప్రశ్నించెను. "నాకింకను అనుజ్ఞనిచ్చియుండలేదు. ఎన్ని నా స్తుండవలయునో తెలియదు" అని నేను చెప్పితిని. అందువైతే చీలిలోనున్న చుట్టును దీసికడము పీల్చి నా మొగమునకు జూచుచు "మీ దేశీయులందఱో వెనుకకు పంపినేయబడిరి. నేను మీదేశీయుల విషయమై కొంతచదివినాను. మీలో చదువుకొనినవారిని కొందఱని చూచినారు. మీరు చీనానుండివచ్చు. పండులవంటి వారుకారు. వారివలె మురికి మనుష్యులుకారు; మూర్ఖులుకారు. నాగరికులు; పెద్దదేశీయువారు. అయినను ఎందుకు రానిచ్చుట లేదో తెలియునా? జపానువారు 4 కొట్లకంటె నెక్కువనుండి లేరు. అయినను వారికి పెద్ద పెద్ద ఓడలున్నవి. యుద్ధనౌకలున్నవి, సేనలున్నవి. అందువలన వారినిజూచిన ఆమెరికనులకు బెదురు. మిమ్ములను జూచిన లక్ష్య మెవరికి? అనిచెప్పి చుట్టత్రాగుచు వెడలిపోయెను.

9వ తేది ఉదయమున నన్ను ఇమిగ్రేషన్ అధికారులు తిరిగి పిలిచి నాస్థితిగతులన్నియుగోధించి, నా విగోచనమునందు "హానోలోలో" అను పురుగు కలదని తమ వైద్యుడు చెప్పి నాడనియు, తన వైద్యశాలలో దీనికి చికిత్స చేయించుకొనిన దేశీయులో దిగనిచ్చెద మనియు, నీది నాయందు దయగలిగి చేయుచున్న సదుపాయ మనియు, దీనికి 150 రూపాయలు ధరావతు వెట్టవలసి యున్నదనియు, ఇష్టము లేనియెడల కేపు లేకుండగ నేయోకహామాకు పంపుమనియు, ఏసంగతియు చెప్పవలసినదనియు నుడివెరి. ఈమాటలవైన నాకుగలిగిన స్వేచ్ఛ యునునకును, విచారమునకును మిలిలేదు. అయినను, మీదాక్టరుతో మాట్లాడి ఏసంగతి తెలియజేయుమని చెప్పి వైద్యశాలకుపోతిని. డాక్టరుగారు చుట్టత్రాగుచు రక్షగదిలో గూరుచుండిరి. ఆయనకు నావృత్తాంతసంతయుజెప్పి మీసలహా యే మంటిని. ఈయనయే నన్ను మొదట పరీక్షించినవాడు. "ఇంత దూరమువచ్చి నీవు తిరిగి వెళ్లుట నా యభిప్రాయము కాదు. ఈచికిత్స బహుసులభ మైకది. వారము రోజులకంటె నెక్కువ పట్టుదు. నిన్ను చికిత్సనిమి త్తమై పంపుదుమని ఇమిగ్రేషన్ వారు చెప్పినందునకు సంతసించి, వెంటనే యిక్కడకు రావలసినద"ని చెప్పి అక్కడనుండి సంభాషణములోనికి దిగెను. ఈయన ప్రెసిడెంటు విల్సను పక్షవాది. అందుచే విల్సనుగారి పరిపాలనము, ఆయన విద్యార్థిత్వ, ఆయన శాంతస్వభావము మున్నగు విషయములగుచ్చి యుపద్యసించుచు, మధ్యమధ్య నన్నాసంగతులే ప్రశ్నించుచు, ఆమెరికా పరిపాలనమంతయు విమర్శింప సాగెను. తరువాత నే నీయన యనుజ్ఞ దీసికొని వెడలి పోయి 10 వ తేది సాయంకాలము వైద్యశాలలో చేరితిని. ఇక్కడి స్టూఆర్టు ఆమెరికా దేశీయులొక్క తూర్పుతీరమునుండి వచ్చినవాడు, విద్యార్థి నేకములు గలవాడు, ఈయన మొదటి రాత్రి నాయొద్దకువచ్చినవ్యయ "నీతోవచ్చిన జపానువారందఱు తెప్పించుకొని పోయిరి. చీనావారు సహితము చాలమంది వెడలిపోయిరి. నీవు దిగబడినందునకై మిక్కిలి విచారము పడుచున్నాను. అయినను నీచికిత్స వారమురోజులకంటె నెక్కువ పట్టుదు. ఇందువలన నీ ఆరోగ్యముకూడ బాగుపడును" అని మనజేయులవై సానుభూతిచే కరుపరచెను. డాక్టరుగారు మాత్రము విల్సనుగారిని గూర్చిన సంభాషణము విడవలేదు. విల్సనుగారి పరిపాలనా విమర్శన గ్రంథములనుకూడ దెచ్చి చదువుట కిచ్చెను. నన్ను తిరిగి 16 వ తేదీని పరీక్షచేసి వదలి నేసెరి.

ఆ. నారాయణరావు.

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్
5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ గలది.

చక్కని గొలుసుతో నెల 3-0-0 పోస్టేజి 0-4-0.

ఇది మా కొంతకే సిద్ధపరచబడినది. కావున నెవరివద్ద నుండదు. నెల స్వల్పమైనను ఫలమధికమని యనుభవమున తెలియను. దృఢమైన సామానులచేత కేయబడి డెట్టు ప్రూఫ్ అను గ్లాసుదూము కలిగియుండుటచే చాలకాలము నిలువక తృప్తికరముగ పనిచేయును. గడియారము పెట్టువై ఇండియన్ మెయిల్ అను పేరుండును. పెట్టలోపల గ్యారంటీ.

పత్ర ములికించి యుండును.
ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము లేనిది నెల 2-8-0.
చిరునామా:—సుపీరియరువాచ్ కంపెని.
పోస్టుబాక్సు నెం 167 మదరాసు.

విష్ణుక్షేత్రమహిమ

ఇందు తిరుపతి, మేలుకొట, శ్రీరంగము, హస్తినీ, అనగా కంచి మొదలగు స్థలములయొక్క మాహాత్మ్యములును ఆయా మార్గములయొక్క నామధేయములును తీర్థవిశేషములును, అందులకు కారణములును, బహుభాగుగా వ్రాసియున్నవి.

ఇదిగాక

తిరుపతి శ్రీ వేంకటాచలపతి, వై తిరుపతి పాపవిచార తీర్థము పడుట మేలుకొట శ్రీ చెళ్లపిళ్లెస్వామి, అతని గుడియు గుంటయు, శ్రీరంగవిమానము శ్రీరంగముయొక్క సప్త ప్రాకారములు, కంచి శ్రీవరదరాజులు గరుడవాహన సేవతో నున్న వరదరాజులస్వామలవారి దేవళములయొక్క ఫోటో నున్న, అంతేకాక 8 ఆప్టోను పటములతో నున్నది.

మెల రూ. 1.0-0

ఎమ్. ఆది అండ్ కంపెని,

పుస్తక వ్యాపారులు, మదరాసు.

మామచీరలు తీయువారికి 5 సంవత్సరము గారంటీగల గడియారము ఒకటి బహుమతి ఇయ్యబడును. ముందు మెల రూ. 7-8-0 ఇప్పటివెల రూ. 5-8-0 16 మూలలు నిడుపును 2 1/2 మూల వెడల్పుకలది. గోహార్ బాన్ ఇమిటేషన్ పట్టుచీర దీపావళి పండుగవరకు మాత్రము రూ. 5-8-0 కు ఇయ్యబడును.

దీనిలో, రోసు, పచ్చ, ఎర్ర, నీలము, ఇంక అనేక రకములు కలవు. కావలయువారు యే రకములో కావలయునో తేటగా వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును. మామచీరలవై ఆర్డరులన్నియు హెడ్డా ఫీసుకు పంపవలయును. 1. చీర తీయువారికి ధర రూ. 5.8-0 పీ. పి. చార్జి అణాలు 0.8-0. 2. చీరలు తీయువారికి 1 చేతిగుడ్డను పీ. పి. చార్జి ఇనాముగా పంపబడును.

బ్రాంచి ఆఫీసు: - సర్వజనానుకూలన్, జవళివ్యాపారీ పాతచాకలపేట పోస్టు, మదరాసు.

హెడ్డుఆఫీసు: - ఎన్. వి. రావిన్ సన్ ఆంధ్రకంపెని, సిల్క్ మర్చెంటు, రాయపురంపోస్టు, చెన్న పట్టణం.

చిన్న పురుగులు

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాతవలారా! ఈపురుగువలె కేయింబరట్లు, విధివిరా మములేక మీరు పనిచేసినచో మీమీ గృహములలోని నేల

కొట్టెల బంగారుతో నింపబడియుండును. తీరికలేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి పేగొందిన తేనెటీగ సహకారిగా నుండగలవంటు.

చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిగో ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక వ్రువేయించిన అచిరకాలముననే బట్టల వారిలో సహాధ్యాయి గావలసినవచ్చును. కావున ఇట్టి పరమశత్రువును

జోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వదు. పుర్రెచుండును జోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిచుకొను గంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోస మున పడకుడు.

మెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0

,, 3-కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్ధశాచీటి పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు: -

అంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెని.

నెం 155, జుమ్మా మసీదువీధి, బొంబాయి.

మైనూరు ప్రతినిధి సభ

దివానుగారి యుపన్యాసము.

7 వ తేది శనివారమునందు గూడిన మైనూరు ప్రా త్యామ్నాయ మహాసభయందు దివాను సర్ విశ్వేశ్వరయ్యగారిచేర్చిన యుపన్యాసమునందీ క్రిందిభాగములను ముద్రించుచున్నాము: - కావేరీనదియందలి నీటిని నిలువజేసి సాగుబడి నిమిత్తము వినియోగించు సంకల్పమున మైనూరు ప్రభుత్వము వారికిని, చెన్న పురి దొరతనమువారికిని అభిప్రాయ భేదములు కలిగేయెడల వానిని పరిష్కరించుట కొక పంచాయతీసభను యేర్పాటుజేసిరి. అందునకు గత మార్చి నెలయందు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారికి రంగీకరించి, హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారిందున కంగీకరించుటలను కావేరీ జలాశయ సంకల్పము నందు క్రొత్త యేర్పాటులు చేయబడినవి. ఇందువలన మండ్య, మాల్వల్లి, నగమంగల, సరిసీపురము తాలూకాలయందు 125000 యెకరముల భూమిని అదనము సాగుచేయుటకు వీలుకలుగుచున్నది.

మైనూరు సంస్థానమునందున్న కావేరీ లోయయందు ప్రస్తుతము 115000 యెకరముల భూమి సాగుబడియగుచున్నది. చెన్న పురి రాజధానియందు కావేరీవలన 1,225,500 యెకరములు సాగుచేయబడుచున్నది. నూటికి 8 వంతులు మైనూరు రాష్ట్రమునందును, 92 వంతులు చెన్న పురి రాజధానియందును కావేరీవలన సాగుచేయబడుచున్నది.

కావేరీ జలమునందు మామచీరలనీరు మైనూరు రాష్ట్రమునందు ప్రవహించుచున్నది; కాని నీటిపారుదలకు సంబంధించిన ఫలము రాష్ట్రమునందు కలుగుటలేదు. నదియందలి నీటిలో చాలభాగము నిమ్మియోజనముగ సముద్రగామి యగుచున్నది. మైనూరు రాష్ట్రమునందున్న చెన్న రాజధాని యందును సాగుబడికి కావలసిన నీరుగాక తక్కిననీరు వృధాగ సముద్రమునకు పోవుచున్నది. ఇట్లు నిరుపయోగముగ సముద్ర గామి యగుచున్న నీటిలో కొద్దిగ మాత్రమే నిలువజేయుటకు మైనూరు నీటిసంకల్ప ముద్దేశితము. మైనూరు ప్రభుత్వము వారు నిర్మింపదలచిన జలాశయమునందు 4 లక్షల ఘనపు టడుగులనీరు నిలువ యుండును. ఇందునకు రెండు కెట్ల నీరు నిలువయుండుటకై చెన్న పురి దొరతనమువారు తమ రాజ ధానియందొక జలాశయమును నిర్మించుటకు సంకల్పించి యున్నారు. కావేరీనదియందలి నీరు సముద్ర గామి యగు చున్నది. మైనూరు ప్రభుత్వమువారు సంకల్పించిన జలాశయమునకు రెండింతల జలాశయమును నిర్మించుటకు చెన్న పురి దొరతనమువారు సంకల్పించియున్నారు. ఈ రెండు విషయములనుబట్టి, సరిగ నీటిని నిలువజేసికొనుటకు యేర్పాటులు జరిగినయెడల మన రాష్ట్రమునందు సంకల్పించిన జలాశయము వలన ప్రస్తుతము జరుగుచున్న సాగుబడి కేవిధమగు ప్రతిబంధము కలుగదని స్పష్టమగుచున్నది. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న సాగుబడికి మూడు మే కావలసిన కట్టెదట్టెములను చెన్న పురి పాలకులు చేసికొనవలసి యున్నారని సర్వత్ర యంగీకృత మైనది. వైన వివరించిన విషయములను బట్టి మన మేనియో ప్రత్యేక పుటానుకూల్యములను కల్పించుచుని కోరియుండలేదని స్పష్ట మగుచున్నది. కావేరీనది మన రాష్ట్రమునందు ప్రవహించుచున్నది. కావున దాని నీటిని మన ముపయోగించుకొనుటకు హక్కు గలదు.

ఆయవ్యయములు

1915-16 సంవత్సరము టాటాము 284.85 లక్షల రూప్యములు. సామాన్యపు ఖర్చులు 260.99 లక్షలు పోను 23.87 లక్షల రూపాయలు మిగులుచున్నవి. 60.81 లక్షల రూప్యములు వివిధ పనుల నెట్టుబడికై నిలువ చేయబడినవి. దీనితో కలుపుకొని ఆముఖ ఖర్చులు 321.29 లక్షలకు వచ్చినవి. అనగ ఆదాయము కంటే ఖర్చు 36.44 లక్షలు అదన మైనవి. 1916-17 వ సంవత్సరమునందు 2,86,22,000 రూపాయలు ఆదాయము కలుగవని నుదింపు చేయబడినది. అనగ గత సంవత్సరముకంటే 1,47,000 రూపాయ లెక్కువ. 1915-16 వ సంవత్సరమునందు ఖర్చులు 250,98,000 రూపాయలు. 1916-17 వ సంవత్సరమునందు 2,85,94,000 రూపాయలు.

జిల్లా తాలూకా పర్యటన

గ్రామములందు ప్రశోషణమునకు సంబంధించిన పనులందు ప్రజల కృతజ్ఞతను కలిగించుటకై డిప్యూటీ కమిషనరులును, కొందరి డివిజన్ కార్యులును రాష్ట్రమునందు ప్రతీ ప్రదేశములందు సభల నేర్పాటు చేసిరి. ఆర్థికసభలను, గ్రామాభివృద్ధికిని, పంపతి సంఘములకును సంబంధించిన విషయములను, ప్రజల సాధక బాధకములను తత్వభేదయందు చర్చితములు. కొన్ని విషయములందు హోబి లీల ముఖ్యపట్టణములందు సభలుగూడినవి. రాజధానులందు

2, జిల్లాలయందు 4, తాలూకాలయందు 83, హోబిలీలయందు 6 ను సభలు సమావేశ మైనవి. వీనిలో 56 సభలను రివిన్యూ బాధాధికారులును తాలూకాభివృద్ధి సంఘములును, 20 సభలు పరిపాలనసంఘముల ప్రాబాపత్వముక్రిందను, 16, వ్యవసాయ బాధావారిక్రిందను, 3 తదితరులవలనను, సభలు గూడినవి. తత్వభేద చాల లాభదాయకములుగ నున్నవి. ఆ ప్రదేశములందు ప్రజల యిబ్బందులను, వారి వాంఛితములను జిల్లా యధికారులు తెలిసికొనుటకును, అభివృద్ధి దాయకములగు పనులందు ప్రజలెంతవరకు ప్రయోజము కలిగించుకొనుచున్నారో తెలిసికొనుటకును తత్వభేద సాహాయ్య భూతములగు చున్నవి.

విద్యాశాఖ

మైనూరు విశ్వవిద్యాలయ విషయము కార్యరూపమును దాల్చుటకు సాధన సంపత్తి పరికల్పితమని గతవత్సరము నందు గూడిన సభయందు దెలిపియుంటిని. ఆవిషయ మిప్పుడు కార్యరూపముదాల్చి విశ్వవిద్యాలయము జూలై మాసాది నుండియు ప్రారంభ మైనది. విశ్వవిద్యాలయ వివాసమునకు కావల సిన భవన నిర్మాణమును, తదితర సాధన కలాపమును గురించియు ప్రస్తుతము యోచనయందుకలదు. టెంగునూరు, మై నూరు, కుముకూరులందు దొరతనమువారి రేపరచిన పాఠశాల లందు విశ్వవిద్యాలయ విధానము ననుసరించి, ప్రవేశపరీక్షా తరగతు నేర్పాటు చేయబడియున్నవి. పి. మె. గాలోని పాఠశాలయందును మైనూరునందలి మహారాణీ కళాశాలయందును వీలునుబట్టి ప్రవేశ పరీక్షాతరగతులు ముందు నిర్మితములు.

ప్రస్తుత వత్సరమునందు సంస్థానమునందలి విద్యాలయములు 4,278 నుండి, 5,436 కు వృద్ధియైవి. విద్యాభ్యాసకుల సంఖ్య 191,132 నుండి, 214,397 కు పెరిగినది. విద్యార్జనము చేయుచున్న బాలబాలికల సంఖ్య విద్యాభ్యాసకుల సంఖ్యనుబట్టి చూచినయెడల నూటికి 25.5 నుండి, 27.9 కిని పెరిగినది. వారిలో 206,179 మంది మైచరీవిద్యను, 26,871 మంది మధ్యమవిద్యను, 934 కళాశాలలందును, 5,628 మంది ప్రత్యేక శిక్షణమును నభ్యసించుచున్నారు. నిర్బంధ విద్యా విధానము సందర్భమున క్రొత్తగ 80 పాఠశాలలు నెట్టుటకు మంజూరైనది. ఇవిగాక ప్రస్తుత వత్సరమునందు నూతనముగ 1100 మైచరీ పాఠశాలలు నెలకొల్పబడినవి. గ్రామపాఠశాలల మందెముల మరచుత్తువత్తయు విషయమై ప్రత్యేకముగ యోచింపబడుచున్నది. ప్రస్తుత వత్సరమునందు నూతనముగ 12 ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యావిధాన మేర్పాటు చేయబడినది. మొత్తముగా 27 ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యా విధానము కలదు. ఆ ప్రదేశములందును 30 పాఠశాలలు నూతనముగ నెలకొల్పబడినవి.

వానిలో 3600 నుండి నిర్బంధముగ చదువుకొనుచున్నారు. పిల్లలను పాఠశాలకు పంపుచుని తల్లిదండ్రుల నెక్కువగ నిర్బంధము నెట్టుట లేదు. పిల్లలను పాఠశాలలకు పంపని 82 విషయములో మాత్రము మందలింపవలసి వచ్చినది. ప్రజల విద్యాభిరుచి యున్నది. ఎన్నెన్నో ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యావిధానమును నెలకొల్పుచుని దరఖాస్తులు వచ్చుచున్నవి. వీనిని బట్టి చూడగ నిర్బంధ విద్యావిధానము జయ ప్రదయగుటకు సంకమానులేము. తిరిగి భవసంపత్తియు విద్యా బోధకులు లేక పోవుటయే నిర్బంధవిద్యావ్యాప్తికి ప్రతిబంధకముగ నున్నది గాని ప్రజలయందు తూర్వీకానము కారణముగ లేదు. భవాభావమును విద్యాబోధకులకు సంబంధించిన ప్రతిబంధకమును తీరికప్పుడు నిర్బంధవిద్యావిధానము విశేష వ్యాప్తి గాంచగలను. నూతనముగ 41 ప్రదేశములందు నిర్బంధ విద్యాపద్ధతిని నెలకొల్పుటకు ప్రస్తుతసంవత్సరమునందు మంజూరు చేయబడినది.

మైనూరు, టెంగునూరు లందు వాణిజ్య విద్యాప్రతి పత్తివస్తువి విద్యాలయములు గలవు. ఇవిగాక ప్రతిజిల్లా ముఖ్యపట్టణమునందును ప్రస్తుత సంవత్సరము వాణిజ్యపాఠశాలల నెలకొల్పుటకు పంగీకరింప బడినది. వానిని నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. మైనూరులోని ఛాయ గాతేంద్ర కర్మ విద్యాలయమును టెంగునూరులోని ఇంజనీరింగు పాఠశాల యుచున్నది చేయబడినది. టెంగునూరునందలి ఇంజనీరింగు పాఠశాలయందు చెన్న పురి ఇంజనీరింగు కళాశాలయందలి అప్రెంటిస్ షిప్ నేటు తరగతులకు మున్వయన క్షితివిధాన మేర్పాటుచేయబడినది.

పోరు నేషను గడచిడ

పచ్చయప్ప కళాశాల ఆంధ్రవిద్యాధి. సి. వేంకటరెడ్డి గారు రైలువే ఉద్యోగులవైనను మఱికొందఱు ఆంగ్లో ఇండియనులవైనను దెచ్చినకేసు గత మంగళవారమునాడు విచారించబడినది.

ప్రారంభమున బాలకృష్ణరెడ్డియను విద్యార్థిని విచారింపగా 27 వ తేదీని తాను వ్యాపారవిద్య సభ్యునియటకు జూర్నికొనుట ఉదయము 6 గంటలకు వచ్చి మఱి వైదాపేటకు బోవుటకు 9 1/2 గంటలకు పోవుటనుకు బోయిననయ్యు, అప్పుడు 15 మంది ఆంగ్లో ఇండియనులు బండిదిగి గేటువద్దకు బోయి నిలుచుండిరినియు, హైందవ విద్యార్థులు గేటులో నుండి పోవుచుండగా ఆంగ్లో ఇండియనులు వారిని గొట్టినారంభించిరినియు, విద్యార్థులయొద్ద యే ఆయుధములును లేకున్నందున వారు పాటిపోవుచుండగా ఆంగ్లో ఇండియనులు వెంటబడించి కొంతదూరము తఱిమి మఱల వెనుకకు వచ్చి తక్కిన హైందవులను గొట్టినారనియు, తాను స్లాటు ఫారము మీదికి పోయినప్పుడు చాంటర్ను మున్నగు ముద్దయలు గుంపులోనుండి బయటికి వచ్చిరినియు, ఆంగ్లో ఇండియనులు తమ కజ్జలను న్యాయ కళాశాల ఆవరణములోనికి బాటవేసిరినియు, పెదవులమీద దట్టమగు గాయముగలిగి నెత్తురు కాచుచు ఒక బ్రాహ్మణ బాలుడు చాంటర్నుగారి యొద్దకుబోయి చెప్పకొనగా చాంటర్నుగారు “నీ కాశాస్తి తగినదనిలే” యనిరినియు, అంతట చాంటర్నుగారు “పోలీసువారు వచ్చెదరేమో” రైలువే ఆవరణమునుండి తొలగిపొందని చాంటర్నుగారు ముద్దయలతో చెప్పిరినియు సాక్షి చెప్పెను.

తరువాత అంబత్తూరులోని బట్టల దుకాణదారుడు మునిరత్నము అను నతడు పరీక్షింపబడెను. 26-వ తేదీనాడు స్టీవెన్సు వైదాపేటలోని కలకేభరమును వాని దుకాణమునకు బోయి ఒక ప్రశ్నమునకు “నెలలుతామును హంటువారు వాలంటీరు గార్డులు పూలములోని వారనియు చెడ్డవారనియు ఈ దినము జరిగినదంత ముఖ్యము కాకపోయినను రేపటిదినము తమసామానువులే”యని యతడు ప్రత్యుత్తరము చెప్పెననియు సాక్షి సాక్ష్యమిచ్చెను.

తరువాత శ్యామారావుగారు గోపాలకృష్ణక్ అను పచ్చయప్ప కళాశాల విద్యార్థిని బరీక్షించిరి. 27 వ తేదీని ధూళి అను ముద్దయ హైందవులను గేటులోనుండి బయటికి పంపించుట తాను జూచితినినియు, గేటుకు వెలుపల ఒక ఆంగ్లో ఇండియనుడు ఒక ఇనుప ఊచతోడను, మఱికొందఱు కజ్జలతోడను నిల్చుండి వాని నాడించు చుండిరినియు, మఱికొందఱు ఆంగ్లో ఇండియనులు హైందవులవై రాళ్ళను కుచ్చుచుండిరినియు, కజ్జలు గలవారు హైందవులను గొట్టుచుండిరినియు, ఇనుప ఊచగల యతడు వేంకటరెడ్డిని దానితో గొట్టెననియు, సాక్షి చెప్పి 4 గురు ముద్దయలను గుర్తించెను.

ప్రాసిక్యూషను తరపున సాక్ష్యము పూర్తియైనందున శ్యామారావు గారు హైందవ విద్యార్థులవై “కొట్టుడు” నేరము తీసికొనవలయునని కోర్టువారిని బ్రార్థించిరి.

న్యాయజంటు గ్రాంటుగారు దీని కన్నచెప్పి ఈ కేసు నందు ముద్దయలను మఱల క్రాసు పరీక్ష చేయుటకు వీలు లేదు గనుక “కొట్టుడు” కేసు విచారణ చేయునెడల ముద్దయలను మఱల పరీక్షచేసి క్రాసు పరీక్షచేయవచ్చునను యూహతో శ్యామారావుగారిట్లు కోరిరినిరి.

ఒక కేసునందు పరీక్షింపబడిన వారి సాక్ష్యము రెండవ కేసునందును వర్తించునట్లు అనుకొనునెడల “కొట్టుడు” కేసును కూడ విచారించుమని మేజిస్ట్రేటుగారు రినిరి.

దానికి సమ్మతింపమని ముద్దయల న్యాయవాదు లిరి. ఆనాటికి విచారణ ముగిసెను. మఱునాడు ప్రాసిక్యూషను తరపు సాక్షుల క్రాసు పరీక్ష ప్రారంభమయ్యెను.

న్యాయజంటుగారు మొదట వేంకటరెడ్డిగారిని క్రాసు పరీక్ష చేయగా వేంకటరెడ్డిగారు రిట్లు చెప్పిరి. ప్రాసిక్యూషను తరపు సాక్షులలో కొందఱు చెట్టులుపొద్దులలో నివసించుచున్నారు. మొదట కేసును పోలీసువారి యొద్ద వెట్టితినిగాని పోలీసువారి విచారణ తృప్తికరముగా నున్నందున నేను కేసుచేసితిని. బండ్లను నిలువయుండు విషయమును గూర్చి ప్రకటింపబడిన కరపత్రములు కొన్ని చెట్టులు చోడలవారికి నీయబడినవి. విద్యార్థులందఱును కరపత్రములలోని విషయమును విమ

ర్శించిరి. ఏ పత్రములోనుండి ఈ 6 పత్రములు పునర్ముద్రితమయ్యెనో నాకు తెలియదు. “న్యాయండియా” పత్రములో నుండి పునర్ముద్రితమైనట్లు నాకు తెలియలేదు. “న్యాయండియా” యం దావిషయము ముద్రితమైనట్లు నాకు తరువాత తెలిసినది.

గ్రాంటుగారు - కరపత్రములోని కట్టకడపటి ప్రకరణమును జదివించాచితిని గదా? ఈ కరపత్రమునకును “న్యాయండియా” పత్రమునకును సంబంధము లేదని ప్రమాణము చేయగలవా?

సాక్షి - కరపత్రమునకును “న్యాయండియా” పత్రమునకును సంబంధము లేదనిగని గాని కరపత్రములలోని విషయము “న్యాయండియా” యందుగా ప్రకటింపబడిన దనియే చెప్పవలసింది.

ప్ర - “న్యాయండియా” పత్రము చదువుచుండువా? - జ - అవును, అప్పుడప్పుడు.

ప్ర - కరపత్రములోని విషయమును విద్యార్థులు చచ్చించిరి గదా? - జ - అవును.

ప్ర - బండ్లను నిలువయుండుటనుగూర్చి కరపత్రములో చెప్పబడిన విషయములను పరిశీలింపవలయునని విద్యార్థులు తీర్మానించిరా? - జ - తీర్మానించలేదు.

ప్ర - మీరు చేసికొనిన తీర్మాన మేమి? జ - బండ్లను నిలువయుండుట అన్యాయమని.

ప్ర - ఈ గడచిడ జరుగకముందు బండ్లను నిలువయుంచు విషయమునుగూర్చి ఆంగ్లో ఇండియనులకును హైందవులకును విభేదములు కలిగినవా? జ - కలిగినవి.

ప్ర - హైందవులు ఆంగ్లో ఇండియనుల బండిలోని కెక్కబోవునపుడు ఆంగ్లో ఇండియనులు వారి నాటంకపటముచుండి రనుమాట నొప్పుకొందువా? జ - అప్పుకొందును.

తరువాత వేంకటరెడ్డిగారు తా మెన్నడును నిలువయుంచబడిన బండ్లలోని కెక్క బ్రయత్నింపలేదనియు, లాక్ మెకమోహాక్ రిచర్డ్సుగార్డును గడచివకు ముందే యెఱుంగుననియు, మొదటి ఇద్దరితోనే తనకు దెలియుచుండలేదు. కాని వారు ఆ రైలుబండిలో వచ్చుచుండుట ననేకపర్యాయములు చూచితినినియు, రిచర్డ్సుగారు కొంతకాలము ఎగ్జామినేషను ముచ్చటగా నున్నందున నతని నెఱుంగుచుననియు, 27 వ తేదీని ఆంగ్లో ఇండియనులకు నిలువయుంచబడిన బండి గేటుకెదురుగా నిలిచెననియు, ఆబండికి ప్రక్కనున్న బండిలో తా నుండి ననియు, నిలువయుంచబడిన బండిలో నెవరెవరెక్కో తనకు దెలియదనియు తెల్పెను.

ప్ర - గేటువెలుపల గొడ్డుమీద ఒకగుంపు ఉండెనని యంటివి. వా రెక్కడనుండిచ్చిరి? నీకు తెలియునా? జ - తెలియదు.

ప్ర - ఎందఱుండిరి? జ - 12 మందో 20 మందో.

ప్ర - రైలుబండినుండి హైందవు లెందఱుండిరి? జ - సుమారు 200 మంది.

ప్ర - వారిలో విద్యార్థు లెందఱు? జ - 100 కు మీద.

ప్ర - వారిలో నెందఱు గొడ్డుమీదికిబోయిరి? జ - 80 నుండి 100 మందివఱకు నుండును.

ప్ర - విద్యార్థులు కాని వారెందఱు? జ - తెలియదు.

ప్ర - నీవు బండిదిగిగనే గడచిడ ప్రారంభమయ్యెనా? జ - అవును.

ప్ర - గేటు దాటకముందు గడచిడ యే మైననుండెనా? జ - లేదు.

ప్ర - అట్లయిన గడచిడ ప్రారంభమయ్యెనని యెట్లు చెప్పగలవు? జ - విద్యార్థులు పరుగెత్తిపోవుచుండుట చూచితిని గాన గడచిడ ప్రారంభమయ్యెనని తెలంచితిని.

ప్ర - విద్యార్థులు పరుగెత్తుకొని పోవుచుండిరిని యంటివిగదా? ముద్దయ లెక్కడనుండికో చెప్పగలవా? జ - చెప్పజాలను. వారందఱు అక్కచోటలేరు.

ప్ర - నీవు గేటువద్ద నున్నప్పుడు ముద్దయలలో నొక్కడైన గేటునుండి యుండుట చూచితివా? జ - లేదు.

ప్ర - నీవు స్లాటుఫారము వదలిపోయిన వెనుక ఏమి చేసితివి? జ - పోవుచుండిని.

ప్ర - అప్పుడు ఆంగ్లో ఇండియనులు అందఱును నీ వెనుక నుండిరా? జ - నానునప్పు నాకు స్వాధీనముగా నుండలేదు.

వారందఱియొద్ద కజ్జలుండినవి. అంతయు గొల్లదగోముగా నుండెను. నేను తప్పించుకొనిపోవ జూచుచుండిని.

ప్ర - ఎవరైన ఎవరివైన గొట్టుచుండగా నీవు చూచితివా? జ - విద్యార్థులు పరుగెత్తుకొని పోవుచుండిరి. నావీపుమీద దెబ్బ బడునంతవఱకు ఎవ్వరును ఎవ్వరిని గొట్టుచుండుట చూడలేదు. నాగ్రోవను నేను బోవుచుండిని.

తరువాత సాక్షి తన్నుకొట్టిన దెవ్వరు చూడలేదనియు అదెబ్బ చిన్నదేయనియు, వెనుక చూడగా హైందవులను ఆంగ్లో ఇండియనులు నుండిరినియు, 9 వ ముద్దయవంటి “వాదొ” కడు (రిచర్డ్సు) తనమెడవై గుడ్డెననియు, అతడు 9 వ ముద్దయ యేమో చెప్పజాలననియు, తాను వెనుకకు తిరిగి గుడ్డెనవాని కోటుపట్టుకొంటిననియు, ఇంతలో నింకెవరోవచ్చి తలవై గొట్టెననియు చెప్పెను.

ప్ర - ముందునుండి వచ్చి యెవరో కొట్టెనను చుంటివి గదా? వారెవరో చూడలేక పోయితివా? జ - వాడెవరో నేను బాగుగా చూడలేదు.

దెబ్బ తగిలినప్పుడు తనకు తలపొగ ఉండెననియు, దెబ్బ వలన నది చివరిగ లేదనియు, తలపొగ ఉన్నట్లు డాక్టరుతో చెప్పలేదు గాని వీలుతో చెప్పితినియు సాక్షి యనెను.

ప్ర - ఆంగ్లో ఇండియను లాబునికోటు నీవు పట్టుకొనినప్పుడు రిచర్డ్సుగారు నీ కెదురుగ వచ్చుచుండిరి చెప్పితివి. అతడు నీ కెంత దూరములో నుండెను? జ - సుమారు రెండు గజములు.

ప్ర - అతడు నిన్ను కొట్టక ముందు నీతో నేమైన ననెనా? జ - ఏమియు ననలేదు.

ప్ర - కొట్టెదనని యెదరించెనా? జ - లేదు.

ప్ర - అతడు కొట్టక ముందు ఆతని యుద్ధికి మేమియో నీకు తెలియలేదు! జ - లేదు.

ప్ర - అతడు కొట్టకముందు అతడు నిన్ను చేనితో కొట్టజూచెనో నీకు తెలియదా? జ - నాకు రెండు గజములదూరమున నుండగా నతని చేతిలో ఇనుప ఊచను చూచితిని. కాని అతడు దానితో నన్ను కొట్టునని నాకు తెలియ లేదు.

ప్ర - అతని చేతిలో ఇనుప ఊచ ఎందుల కుండెను. జ - నాకు తెలియదు.

ప్ర - అతడు నీ వైపు చూచు చుండెనా? జ - నేను చూడలేదు. నా వెనుక నెందరో నుండిరి. నేను పట్టుకొనిన వానిని పోలీసు వారి యొద్దకు వీసికొని పోవుట యందే నా దృష్టియంతయు నుండెను.

ప్ర - రిచర్డ్సు గారు నీ వైపుకు వచ్చుచుండిరి. ఇంకెవరివైన చూచినట్లు జ్ఞాపకమున్నదా? జ - చాంటర్నుగారిని చూచుచుండిని.

ప్ర - అంతకు ముందెప్పుడైన చాంటర్ను గారిని జూచి యుంటివా? జ - ఆయన డి. టి. ఎస్. అని నాకు తెలియును.

ప్ర - రిచర్డ్సు గారు రెన్ని దెబ్బలు కొట్టిరి. జ - ఒకటి. తరువాత సాక్షి రిచర్డ్సుగారు తన్ను కొట్టెననియు, తనచుట్టును ఒక గుంపు ఉండెననియు, రిచర్డ్సుగారు తన్నెందులకు కొట్టిరో ఆయన నడుగలేదనియు తనకు దెబ్బతగిలుగనే స్పృహ తప్పెననియు, తరువాత ఎవ్వరో తన్ను లాకాలేజి పోలీసు స్టేషనుకు వీసికొనిపోయిరినియు, అక్కడికి పోయిన వెనుక తనకు కొంచెము స్పృహ తెలిసెననియు చెప్పెను.

ప్ర - నీవు పోలీసు స్టేషనుకు పోయినప్పుడు పోలీసు వారెవ్వరైన నిన్ను ప్రశ్నించిరా? జ - ప్రశ్నించిరి.

ప్ర - ఆ దెబ్బ యెట్లు తగితో నీవు చెప్పితివా? జ - లేదు.

ప్ర - నీవెందులకు చెప్పలేదు? జ - నాకు రక్తము బాటబాట కారుచుండెను. డాక్టరును పిలుచుకొనినందని నా స్నేహితులతో చెప్పుచుంటిని, జరిగినదంతయు పోలీసువారితో నా స్నేహితులు చెప్పుచుండిరి.

ప్ర - రిచర్డ్సుగారు నిన్ను కొట్టినట్లు నీ స్నేహితులు పోలీసువారితో చెప్పిరా? జ - చెప్పిరి.

ప్ర - నిన్నుడిగిన పోలీసువారెవరు? జ - నేను చెప్పజాలను.

ప్ర - దెబ్బతగిలినందులకు కారణమును చెప్పుమని పోలీసువారు నిన్ను బలవంతము చేయలేదా? జ - చేయలేదు. నేను ఆసుపత్రికి పోవుచు సబ్ ఇన్స్పెక్టరు వారి ప్రీసుగారితో రిచర్డ్సు నన్ను కొట్టెనని చెప్పితిని.

ప్ర - నీవు ఫిర్యాదుచేయకముందు రిచర్డ్సును గుర్తించితివా? జ - ఎగ్జామ్యు స్టేషనులో పనిచేసిన యతడని గుర్తించితిని.

ప్ర - చాంటర్ను కచ్చేరిలో చూచితివా? జ - అతడు చాంటర్ను కచ్చేరిలో నున్నది ఇంకెక్కడనున్నది తెలియలేదు.

ప్ర:—ఆకచ్చేరిలో నెవరైన నుండిరా? జ:—ఉండిరి.
 ప్ర:—చాంటర్లుగా రుండిరా? జ:—నేనాడలేదు.
 ప్ర:—నిన్న ఎగ్జిక్యూటివ్ మనుషు దీసికొని పోయినాడెవరు! ఒక ఇన్స్పెక్టరు హంప్రీసు ఇంకొక సబ్ ఇన్స్పెక్టరు.
 ప్ర:—నిన్న ఎగ్జిక్యూటివ్ మనుషు కెందులకు దీసికొని పోయి? జ:—నన్ను కొట్టినవానిని గుర్తించుటకు.
 ప్ర:—కెందులకు నీవు ఇదివరకే యెఱుగుదువు. ఇది వరకే నీ వెలిగిన మనుషుని గుర్తించుటకు నిన్న పోలీసు వారు తీసుకొని పోయిరా? జ:—అవును. కెందులగానిని గుర్తించితిని.
 ప్ర:—ఎగ్జిక్యూటివ్ మనుషులో ఫిర్యాగు వ్రాసితివా? జ:—అవును.
 ప్ర:—(ఒక ప్రతమును జూపుచు) ఇదియే నా నీవు వ్రాసినది? జ:—అవును.
 ప్ర:—దానియందు “ఒక బలుడగు అంగ్ల ఇండియన్” డంటికిగాని కెందులగాని నేనొక్కడేను? ఒక బలుడగు అంగ్ల ఇండియన్” దేన ఇంకెవరైన గానచ్చును.
 జ:—నాకు మతిచెడిపోయెను. ఏమియు తోచకుండెను. “కొట్టి నవానిని గుర్తించిన మఱింత మేలని” పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు గారనిరి. అతనిని గుర్తించిన మేలక ఫిర్యాగు దాఖలుచేసితిని. అతనిని పోలీసువలసిన యవసరము నాకు దోచలేదు.
 ప్ర:—చాంటర్లుగారి నక్కడదాచితివా? నీవు ఫిర్యాగు వ్రాసిన బట్టెయొద్ద అతడుండెనా? జ:—నేనాడలేదు.
 ప్ర:—కెందులగాని అక్కడ ఉండిరా? జ:—నేనాడలేదు.
 ప్ర:—చాంటర్లుగారి కక్కడనేయుండి ఫిర్యాగు వ్రాయుటకు నీకు కాగితము నిచ్చియుండినది నేనాడలేదు. వా కక్కడలేదని నీవు ప్రమాణము చేయగలవా? జ:—నేనాడలేదు. నే ప్రమాణము చేయజాలను.
 ప్ర:—తఱువార నీవు డిప్టీ కమిషనరు ఇంటికి బోయి కష్టము చాంటర్లుగారి కెందులగానిని నీతోచచ్చిరా? జ:—వచ్చిరి.
 ప్ర:—ఎక్కడనుండివచ్చిరి. జ:—నేనాడలేదు.
 ప్ర:—నీవు డిప్టీ కమిషనరు అక్సీసుకుపోయినప్పుడు నీవు అక్కడను ఫిర్యాగును దాఖలుచేసితివా? జ:—నేను వ్రాసి దాఖలుచేయలేను. నేను చెప్పవలసిగా గోవిందస్వామి గారు వ్రాసిరి.
 ప్ర:—దానిలో నెవరు పేర్లవ్రాయించితివా? జ:—లేదు.
 ప్ర:—చాంటర్లుగారు మాత్రము వారిని పురికొల్పించుండి రని వ్రాయించితిని?
 ప్ర:—కెందులగాని పేరు వ్రాయించితివా? జ:—భావకము లేదు.
 ప్ర:—చాంటర్లుగారిని గూర్చి నీవు నీ మొదటి అర్జీలో ఏమి చెప్పలేదు? జ:—అది వ్రాయకుండుటయు నొక నేరమని నాకు తెలియదు.
 ప్ర:—అది నేనామని నీ కష్టము తెలిసినది? జ:—నేను ఈ విషయమును వర్ణనాశ్రయము చేపట్టి నాకు తెలియదు.
 ప్ర:—అందుచేతనే చాంటర్లుగారి పేరు నెక్కించితివి గాబోయి? జ:—అవును.
 ముద్రయలను గుర్తించ నియోగింపబడినప్పుడు తాను 4 గురు ముద్రయలను గుర్తించితిని సాక్షి చెప్పెను.
 ప్ర:—తక్కినవారి పేర్లు నీ కెల్లు తెలిసెను? జ:—పోలీసు వారును, డెబ్బయిలిన నా స్నేహితులు కొందఱును.
 ప్ర:—ముద్రయల నందఱియైన నీవు ఫిర్యాగు చేసితివి గాని ముద్రయలలో 4 గురిని మాత్రమే గుర్తించితివి. తక్కినవారిందఱిని ముద్రయలలో జేర్చుటకు నీ స్నేహితులవలననేనా? జ:—దానిని పోలీసువారు కూడ చాటిచేసిరి.
 ప్ర:—పోలీసువారు చాటి చేసినది నీ కెల్లు తెలియదు? జ:—వాస్తవాలికలలో చూచితిని.
 ప్ర:—తక్కినవారిని గూడ ఫిర్యాగులో జేర్చుట నీ స్నేహితుల సలహావలననే చేసితివి? జ:—అవును.
 తేను 12 వ తేదీక వాయిదా వేయబడినది.

కవిత్వతత్వవిచారము.

(Principles of Telugu Poetry)

గ్రంథకర్త: క. రామలింగారెడ్డిగారు ఎం. ఏ, అచ్చుకొత్తరకము. వెల రు 18.0.

విశవాక్షా:—హెచ్. వి. కృష్ణ & కో

పబ్లిషింగు ఏజెంట్లు,

నింతాద్రికేట, మదరాసు

న్యాయుండియా పత్రిక ఆప్పీలు

రివిజను పిటిషను

రాజధాని ముఖ్య న్యాయాధిపతి తనపై నుపయోగించిన కఠినమగు నుత్తరువులను మార్పుటగాను అనిభవంబు దొరసాని దాఖలుచేసిన రివిజను ఆర్డరు 6 వ తేదీని విచారణ జరిగెను.

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు ఆనిభవంబు గారి పక్షమునను ఎవ్వోకేటు జనరలుగారు ప్రభుత్వమువారి పక్షమునను వాదించిరి.

రామస్వామి అయ్యగారు వాదము నుపక్రమించుచు 106వ సెక్షనును వినియోగించుటకు తా ముపయోగించుచున్న 10వ సెక్షనునుగూడ చేర్చుటకు న్యాయమూర్తుల యనుజ్ఞ వేడిరి. ఈరెండు సెక్షనులనుబట్టి తక్కువ కోర్టుల ఉత్తరువులను హైకోర్టువారు మార్చవచ్చుననియు, చార్జర్ కానవు నూత్రముప్రకారము ఇంగ్లండుదేశమున రాజుగారి కోర్టుకు న్ను అధికారము హైకోర్టువారికి గలదనియు వారు వాదించిరి.

(1) పత్రికాశాసనపు 3 (1) వ సెక్షనుప్రకారము మేజిస్ట్రేటుగారికి గల అధికారమును మేజిస్ట్రేటుగా రత్రికమించి ఉత్తరువులనుంగిరినయు, (2) మేజిస్ట్రేటుగారిట్టి విషయములను కోర్టుగానేపనిచేయ వలయుననియు (3) మేజిస్ట్రేటు గారిని కోర్టుగానంగీకరించుట కెట్టికష్టములున్నను వారు విచారించబోవునది. “జూడిషియల్” గాని ఇతరము కాదనియు వారి వాదము.

ముఖ్యన్యాయమూర్తి:—మేజిస్ట్రేటు పత్రికాశాసనము క్రింద పనిచేయునెడల?

రామస్వామి అయ్యగారు:—ఆయన సెక్షను క్రింద పనిచేయునని తలంచుదము. కాని ఆ సెక్షను ఆయనకట్టి అధికారమునాయదే! మేజిస్ట్రేటుగా రు పత్రికా శాసనము క్రింద పనిచేసినను, 22 వ సెక్షనులో నెట్లున్నను న్యాయమూర్తులు మేజిస్ట్రేటుగారి యుత్తరువును మార్చవచ్చునని తామవాదించ బోవుచున్నామని రామస్వామి అయ్యగారుగారిరి. మేజిస్ట్రేటు గారు పత్రికా శాసనపు 3 (1) వ సెక్షనుక్రిందనే ఉత్తరువు చేసి యున్నారని యనుకొనినయెడల ఆయన 3 వ సెక్షనుక్రింద పనిచేయలేదు. కాన వారికి మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువును మార్చింప జేయుటకు హక్కుగలదు. పాట్నా హైకోర్టు నందిట్టి విషయముననే మేజిస్ట్రేటు ఉత్తరువును మార్చిన ఒకకేసును రామస్వామి అయ్యగారు వివరించిరి.

ముఖ్యన్యాయమూర్తి:—ఆతీర్పు అట్టి విషయము నేమియును నిర్ధారణము చేయలేదు.

రామస్వామి అయ్యగారు:—ముద్రణ యంత్రము చాలకాలమునుండి యుండినదిగాన స్థానిక ప్రభుత్వమువారే అట్టి విషయమునందు జోక్యము తీసికొనవలెనని నూచితమైనది.

ము. న్యాయ:—ఆతీర్పు అథము కాకున్నది గాన దానిని వదిలివేయుదము.

రామస్వామి అయ్యగారు:—తరువాత, మేజిస్ట్రేటు గారు ఒక కోర్టువలెనే యుండవలయునని వాదించ నారంభించిరి.

ఎ. జనరలుగారు:—ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకులవలన తమకుగలిగిన మహాధికారమువలననే మేజిస్ట్రేటుగా రెల్లు చేసిరి.

ధరావత్తునవశపఱచుకొనునప్పుడు మేజిస్ట్రేటు “జూడిషియల్” అధికారముతో నున్నందున తాము తీర్పుచెప్పనప్పుడు తమ తీర్పునకు తారణములు వ్రాయవలయుననియు, ముద్రణశాసనముక్రింద ప్రభుత్వమువారును మేజిస్ట్రేటుగారును “జూడిషియల్” అధికారముతోనే యుత్తరువు లిచ్చెదరనియు, ఆ యుత్తరువులను మార్పుటకు 17 వ సెక్షను ప్రకారము హైకోర్టువారి కధికారము కలదనియు రామస్వామి అయ్యగారు చెప్పిరి.

న్యాయ:—శేషగిరి అయ్యగారు:— మేజిస్ట్రేటుగారి కా యధికారము ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకుల వలన నీయబడినది గాన న్యాయమూర్తు లాయుత్తరువులను దీసివేయ జాలరు.

రామ:—అధికారపరిమితిని దీసివేసినను ముద్రణ శాసనముతో నిమిత్తములేకయే ఉత్తరువులను మార్పుటకు హైకోర్టువారి కధికారముగలదు.

న్యాయ:—శేషగిరి అయ్యగారు:—17 వ సెక్షను ప్రకారము హైకోర్టువారు ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరువులను మార్చవచ్చునుగాని రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి ఉత్తరువులను మార్పుట కధికారము లేదు.

రామ:—17వ సెక్షనుప్రకారము స్థానిక ప్రభుత్వము వారి యుత్తరువులైనను “జూడిషియల్” ఉత్తరువులు. అవి జూడిషియల్ అయిననేగాని హైకోర్టువారు వానిని మార్చజాలరు.

ము. న్యాయ:—ప్రభుత్వమువారు తమంతట తామే ఒక కోర్టువలె నగుదురు.

రామ:—నిజముగా కోర్టువలెనే యగుదురు.

ము. న్యాయ:—ప్రభుత్వమువారే కోర్టుగానుండు. కేసులను గొన్నెటిని జూపించగలరా?

రామస్వామి అయ్యగారు:—గొన్నె కేసులను వివరించిరి.

న్యాయ:—శే:—రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారు ఒకకోర్టుగా నుండురనియూ మీ యభిప్రాయము.

రామ:—పూర్తిగాకాదు. రై సెన్సులు మున్నగు విషయములందఱకు వేరువిధమున వర్తింతును.

తరువాత రామస్వామి అయ్యగారు మరొకొన్ని కేసులను వివరించి పత్రికాధిపతులయొద్ద యొకభరారునామపత్రము తీసికొనుటలొంపనమేగాని ఇంకేమియుగాదనియు మేజిస్ట్రేటు గారు ఒక పనిని చేయునెడల అతడు జూడిషియల్ అధికారముననే చేయుననియు అట్టి యెడల పూర్తిగా విచారణ జరిగింపక, తప్పుదనియు, 3 (1) వ సెక్షనుక్రింద చేయబడిన ఉత్తరువులన్నియు జూడిషియల్ అయినను ఉత్తరువులను విధించునప్పుడు పూర్తిగా విచారణచేయుట అవసరమనియు, మేజిస్ట్రేటుగారు తమ అధికార పరిమితిని దాటి పోవునెడల హైకోర్టువారు ఉత్తరువులను త్రొసివేయవచ్చుననియు విచారణ యేమియు లేకుండ ధరావత్తున వశపఱచుకొనుట అక్రమమనియు రామస్వామి అయ్యగారు వాదించిరి.

ఆ మధ్యాహ్నమున అయ్యగారు అనేక నిదర్శనములను జూపుచు ఉత్తరువుల అక్రమతను నిరూపించిరి.

ము. న్యాయ:—ఒకవేళ ధరావత్తు దీసికొనుట అన్యాయ యుత్తరువుని చెప్పినయెడల వశపఱచుకొనుటను గూర్చి ఏమి కావలయును.

రామ:—ఏమియు చేయజాలరు కాని ఒకసారి ధరావత్తు తీసికొనుట అక్రమమని తీర్పుజెప్పిన యెడల అడ్డదారు రెండవదానిని సామాన్యన్యాయము ప్రకారము ఏదో యొకవిధమున పరిష్కరించుకొనగలదు. ముద్రణశాసనపు 22 వ సెక్షను ముద్రణశాసనపు అధికారము క్రిందయే దూరన్యాయమునురాని యజాలదు. అధికార పరిమితియే లేనియెడల హైకోర్టువారు అధికారపత్రము నీయవచ్చును.

తఱువారే ఎవ్వోకేటు జనరలుగారు రామస్వామి అయ్యగారి వాదములకు జవాబు చెప్పచు క్రిమినల్ పోలీసు జరు కోర్టు 107, 435 సెక్షనుల ప్రకారము ఒక మేజిస్ట్రేటుకు అధికారపత్రమియ నిర్ణయించిన యెడల, మేజిస్ట్రేటుకు ముందుగా తెలిపి కొంత వ్యవధినియవలయుననియు మేజిస్ట్రేటు నొద్దనుండి కొన్నిరికార్డులను దీసివేయుంప వలయుననియు వాదించిరి.

తఱువారే “రహస్యము” అని ముఖ్యన్యాయమూర్తి గారికి మేజిస్ట్రేటుగారి యొద్దనుండి వచ్చిన ఒక ఉత్తరమును న్యాయమూర్తిగారు చూపి అడ్డదారు దానిని చూడగోరినందున అది “రహస్యము” ఎట్లగునో తెలియదనిరి. తఱువారే ఆ కాగితముల నందఱును జూచిరి.

ముద్రణాలయము నుంచదలచుకొనువాడు ముందుగా మేజిస్ట్రేటుగారియొద్ద భరారు పత్రమును వ్రాసి ఈయవలయును. ధరావత్తు మొత్తమును నిర్ణయించుట కాని ధరావత్తును వశపఱచుకొనుట గాని అంతయును మేజిస్ట్రేటు ఇచ్చును.

ము. న్యాయ:—మేజిస్ట్రేటుగారు కారణములను తీర్పునందు వ్రాయవలదా?

ఎ. జి. ధరావత్తును వశపఱచుకొనునప్పుడు కారణములను వ్రాసికొనవలయును గాని ధరావత్తును దీసికొనునప్పుడు కాదు. మేజిస్ట్రేటు కధికార పత్రము నిచ్చు విషయమును గూర్చి న్యాయశాస్త్ర విహితనూత్రములను ఎవ్వోకేటు జనరలుగారు విశేషకాలము వివరించిరి.

వార విశేషములు

బెజంట్టుగారి 68 వ వర్ధంతి.

జీవవికాసమున కాశమును నుత్సాహమును సోపానములు. ఆకారహితులు నిరుత్సాహభరితులు జడభరితులై ఉపయోగరహితు లగుదురు. ఆకారభరితులు ఉత్సాహవంతులు శైతన్యపుయ్యలై వ్యవసాయపరాయణులై యావనభావబద్ధులై యుండును. అని బెజంట్టుగారికి 68 సంవత్సరములు నిండెనవి. 69వ సంవత్సర మారంభమైనది. వృద్ధాప్యమునందు శరీరత మామెరుగల పూనిక యుత్సాహము కార్యపరాయణత్వము వివేకము విస్మయమును గలిగించుచున్నవి. బెజంట్టుగారి మిత్రులు శిష్యులు సహచరులు గుణగ్రహణులు గత భావ వారమునందయూరునందు వారి జన్మదినోత్సవము నత్యంత వైభవముతో జరిపిరి. బెజంట్టుగారు కొంతకాలము నాస్తికవాదమును జేసి ప్రఖ్యాతిని గడించినది. పిమ్మటను బ్రాడ్లాగా లోతోజేరి రాజకీయాంగోళనమును జేయుచు ప్రసిద్ధిని బడసి నది. అనంతరము దివ్యజ్ఞాన సహజపీఠము నధిష్ఠించి లోక ప్రఖ్యాతిని నుపార్జించినది. బెజంట్టుగారు భరతఖండ నివాసమున వైకొనిన పిదప భారతీయుల యాకాంక్షలతో సంపూర్ణముగ నేకీభవించి ఆశు తనశక్తి సామర్థ్యములను భారతీయోద్ధరణమునకై వినియోగించుట కుపక్రమించినది. హిందూ విశ్వవిద్యాలయము బెజంట్టుగారి భారతబాధితభామనమునకు దర్శనము. రాజకీయాంగోళనమునందుపుట్టి పెరిగిన బెజంట్టుగారికి రాజస భావమునలై సాత్త్వికభావము సహజీలము గాబాలదు. బెజంట్టుగారి యువదేశములం దెల్లను రాజసగుణము ప్రతిబింబితము. యుద్ధారంభానంతరము బెజంట్టుగారి రాజసగుణోద్దీపనమున కవకాశము గలిగినది. యావనదళకు సహజమైన యుత్సాహము పరిత్యాగము బెజంట్టుగారి యందు పునరుద్ధారితములైనవి. భరతఖండమునకు విమానము స్వపరిపాలనమునందు గలదని ఆయెగ్రహించినది. ఆయాదర్శప్రాప్తికై స్వకీయసంపదలను శక్తిని సామర్థ్యమును వినియోగించుటకు బెజంట్టుగారు ప్రకృమించినది. న్యూజిలాండ్లో ఖైదీలను స్థాపించినది. స్వరాజ్యసమితిని నెలకొల్పినది. ఇంతటి మహోత్తరమైన కార్యములను నిర్వహించిన బెజంట్టుగారికి దివ్యదివసోత్సవమును జేయుట యొక వింతగాదు. ఆనందర్థమునందు సుప్రసిద్ధ న్యాయవాది ఎరడ్డినాథునగారు బెజంట్టుగారి సుగుణసంపత్తిని గొనియాడుచు యుద్ధానంతరము భరతఖండమునకు పరిపాలనా స్వాతంత్ర్య మధికారముగ గలగగలదనియును ప్రజలను ప్రజావాదకులును సత్త్వములను నుపయోగించు కొనుటకు దగిన శిక్షణమును బడయుట యవసరమనియును చెప్పియుండిరి. బెజంట్టుగారు సంకల్పసిద్ధిని సాధించుటకు విరాములును భగవంతుడు ప్రసాదించునని నమ్ముచున్నాను.

సర్ హోమ్స్టూ ప్రాత్యు.

చిరకాలము చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు రాజ్యాధి కారమును వహించిన సర్ హోమ్స్టూ ప్రాత్యుగా రుపకారవేతనమును బొంది గలించిన సోమవాసరంబునందు స్వదేశమునందు జీవావసాన కాలమును గడుపుటకు పయనమై పోయిరి. స్థుల్యుగా మిత్రులు పరిచయులు యశస్కాములు వారిని సత్కరించుట కొక వింతును జేసిరి. అవిందునకు చెన్నపురి రాజధానియందలి నానాప్రదేశముల నుండియును మహాజనులు వచ్చి యుండిరి. సర్ హోమ్స్టూ ప్రాత్యుగారు సంపూర్ణాధికారాభిమాని యైనను కొంత కొంత ప్రజాహిత తత్పరుడను ప్రతీతిని గడించెను. రయితుల మొర్రలనాలకించి కొంత ప్రతీకారమును గలిగించుటకై ప్రయత్నించెను. చెన్నపురి రాష్ట్రమున కింకను రెండు మూడు విశ్వవిద్యాలయము లవసరమని స్థుల్యుగా కొక సమయమునందు చెప్పియుండిరి. దేర్ఘా ప్రదేశములందు ఎ. బి. విభేదములను తగ్గించుటకు స్థుల్యుగారి సలహా లుపచరించినవని నమ్ముట కవకాశములు గలవు. ఏవిధముగనైనను వారి జీవితమునంతయును చెన్నపురి రాష్ట్రమునందు గడిచి ఉపకార వేతనమును బడసి స్వదేశమునకు పోవునపుడు ప్రజలు వారిని సత్కరించుట యోగ్యము. సాలక పాలితులకు అధికారా వధికార వర్ణమునకు రాజకీయ విషయంబులందు భేదాభిప్రాయము లున్నను సాంఘిక సుఖవేషములందు పట్టించుట గలిగియుండుట జీవితమునకు ప్రయోజనకరము గాదు. అధికారవర్ణము భిన్నాభిప్రాయము

గత భూభావములను ప్రజలు భేదాభిప్రాయము గల యధికారులను సన్మానించుట దేశాభ్యుదయమునకు పరమ సాధనము. ఆధర్మ నూత్రమును గ్రహించితే కల విషయములందును భేదభావమును వహించుట యనగృహ్యాయకము.

శాసన సభాసభ్యులను గౌరవించుట

గతించిన భానువాసరమునందు ఏలూరు పురవాసులు చెన్నపురి శాసనసభయందును సామ్రాజ్య శాసనసభయందును నాంధ్రదేశమునుండి సభ్యులుగ నెన్నుకొనబడిన గౌ. బయ్య నరసింహేశ్వర శర్మగారు గౌ. ఎమ్. రామచంద్రరావు పంతులుగారు, గౌ. కె. సూర్యనారాయణమూర్తి నాయుడు గారు, శ్రీ శోభచంద్రసింగుదేవు జుమ్లాదారుగారు, కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావు బహద్రు జుమ్లాదారుగారు, ఎ. సూర్యనారాయణ రావు పంతులుగారు, ఏ. ఎస్. కృష్ణారావు గార్లు కు ఒక గొప్పవిందును జేసిరి. అవిందునకు నానా ప్రదేశమునుండియును మహాజనులు వచ్చియుండిరి. ప్రజాక్షేమము నకై తమ శక్తిసామర్థ్యములను వినియోగించెడి మహాజనులను సత్కరించుట ప్రజలకు ధర్మము. ఆధర్మానుసారముగ శ్రీ రాజా మంత్రిప్రగడ భుజంగరావుగారు వెంకటలక్ష్మ మహాజనులు మన నాయకులకు జూపిన గౌరవము ప్రశంసాహ్ను. కాని దేశాభ్యుదయము కేవలమిట్టి యాదంబరములతో గలుగనేరదు. శ్రీమంతులు విద్యావంతులు నేపాపరాయణులై తమ సంపదలను వివేకమును ప్రజాక్షేమమున కవసరమైన ప్రయత్నములందు వినియోగపరచి చరితార్థులగుట సమంజసము.

ముద్రాక్షరశాలలు-ప్రచురణములు

వర్తమాన యుగమునందు దేశాభ్యుదయమునకును ప్రజావభోధనమునకును ముద్రాక్షరశాలలు పత్రికలు గ్రంథములు నిదర్శనములు. ఆప్రమాణముల ననుసరించి భరతఖండపు స్థితి విమర్శించిన నది సంతృప్తికరముగానని విదిత మగుచున్నది. హిందూదేశమునందలి ముద్రాక్షరశాలల వికాస మొకరిది లెక్కలవలన విదితమగుచున్నది.

సం॥	వార్షిక	1915-16	1914-15	1913-14	1912-13
1879-80	751	328	322	523	4846
1889-90	1465	526	302	917	8461
1899-00	2153	675	465	1164	6724
1909-10	2736	726	829	2112	9934
1913-14	3020	827	2848	1477	10712

వై లెక్కలయందు వంగదేశమునందు ముద్రితమైన గ్రంథముల సంఖ్య 2692 చెన్నపురియందు ముద్రితమైన గ్రంథములు 2549 గలవు. వార్తాపత్రిక ప్రచురణమునందు వంగదేశము మొదటిస్థానమును చెన్నపురి నాగర స్థానమును నలంకరించుచున్నది. 1913వ సంవత్సరమునందు వంగభాషయందు 2294 అవమునందు 1258 తెలుగునందు 971 గ్రంథములను ప్రచురితములు. ముద్రాక్షరశాలల శాసన కాన్యము లేనిచో నీ సంఖ్య యింకను పెరిగియుండును. ఆంధ్రదేశము నందు గ్రంథప్రచురణమును విరివిగ జరుగుట లేనది వై లెక్కలవలన తెలుచున్నది.

ఆంగ్లల ఆర్థికపరిస్థితి.

మరియొక ముప్పుకొట్టి సమస్యలు యుద్ధమునకై వ్యయము చేయుటకు ఆస్పృహ మహాశయము కనబడినందు ప్రజాప్రతినిధిసభను అనుమతి అనుగగవటం, ఈ మొత్తము తోగూడ ఇప్పటికి ఆంగ్లభూమియధ్యక్షమునకై వినియోగించిన ద్రవ్యము 318 కోట్ల 20 లక్షల సవరణ లగుచున్నది. కడచిన ఆగస్టు 20 వ తేదీని ఆంగ్లకోశాధిపతి ఆర్థుల ఆర్థికస్థితిని గురించి ముచ్చటించుచురానుండు మార్చిముప్పదియొకటవతేదీకి ఆంగ్లభూమియధ్యక్ష-అప్పులు 344 కోట్ల సవరణలగునని లెక్క వేసెను. సవరణ మనకు గొప్ప మొత్తము. మనదేశములోని సామాన్యపురుషును ఆనునెలలు కట్టించుటగాని గడించలేని యట్టిది. అది మాన్యకొలది కొట్లుగా వ్యయింపగుట యనిన నా దేశము తట్టుకొనుట గొప్ప య న న న న న న న న న న న

మనకు సహజము. కాని ఆదేశపు ఆదాయము ఆ స్తులును ఇట్టి భ్రమను కల్పించుననిగానే యున్నది. ఆంగ్లభూమి సంవత్సరమునకు 264 కోట్ల సవరణలు సంపాదించునట. వైకలిన 344 కోట్ల అప్పులతో మిత్రమండలిలోని ఇతరరాష్ట్రములకు నిచ్చినయప్పు ఎనుబదికోట్లు పోగా నిజముగా ఇంగ్లాండు పడగలయప్పు 264 కోట్ల సవరణలే యగుచున్నది. మూడేండ్ల రామరావణ యుద్ధమును భారతయుద్ధమును నెహేలయను యుద్ధమును మించినయుద్ధ మొనర్చిన పిదపగూడ ఆంగ్లభూమి యొక్క యప్పు ఆ భూమియొక్క సంవత్సరపు ఆదాయము తో తీరిపోవునదిగా నుండుట ఆశ్చర్యములలోని ఆశ్చర్యము గాదా! మన శ్రమంతులు కొడుకు పెండ్లికే చేయ అప్పు ఎన్ని ఏండ్ల ఆదాయముతోనో తీరువలెకే! అది అట్టేపేరి ఇల్లు దివాలా కావలసియున్నదే! ఇట్టి మనకు ఆంగ్లాధికస్థితి నులభముగా నగ్గ మగునా? ఇంకను చిత్రముగలదు. ఆంగ్లల బాతీయ స్వత్వము 1500 కోట్ల సవరణలట! ఇప్పటి వారియప్పు ఇందులో ఆవభాగముట! కంతగతిక వచ్చినయెడల అంతయు పోగొట్టకొనినను మనకన్యము తీరదు. అవ్వలలో మునుగుట మన గతి. ఆంగ్లబాతి తనకడగల ధనములో నారవంతుతో నింతటి నహాసంగ్రామమును కడవనీద దలపెట్టుట కా భూమిబల వెంత యుక్తిచ్చు మైదదిగా నుండవలయునో చదువరులు నులభముగా గ్రహించగలరు.

మైసూరు ప్రతినిధి సభ.

మైసూరు ప్రతినిధిసభ దివానుగారియాధిపత్యముక్రింద 9వ తేదీని జరిగినది. యవరాజుగారును, సర్ లెఫ్టీ మిల్లరుగారును, సభ నలంకరించిరి. సభామధ్యమున శ్రీదివానుగారు మహారాజుగారి సగినకృతిండి అభినందనప్రముఖుడయిరి. వారంద్రై శ్రీమహారాజ శ్యామరాజేంద్ర వొదయరుగారు ప్రారంభమున ప్రజలకు గల పరితాపములను కష్టములను ప్రభుత్వము వారికి మఱితే భాగుగా తెలియునట్లు చేయుటకు గాను ఏఏ అ చి న ద త రా ప్ర తి ని ధు ల సభ నిర్విఘట బడి లభ్యుడయిరి 34 యేండ్లు గలించినవి. సభ ఉద్దేశములను ప్రతినిధులు తృప్తికరముగ నిర్వర్తించుచున్నందుకు నాకెంతయు సంతసము గలిగినది. పరిపాలనా విషయమున ముఖ్యసమస్యలందు ప్రతినిధులు చూపు సాదరభావమును, దీర్ఘయోచనమును నా కమితానందము గలిగించినవి. ఉద్యోగిగ్గులకును, ప్రజల ప్రతినిధులకును పరస్పరసంబంధములను వృద్ధిచేసి పాలనా వివాదమును వెంపొందించుటకు ఈ ప్రతినిధి సభలు సంవత్సరమునకు రెండు సార్లు జరుగునట్లు తీర్మానించితిని.

తరువాత సభ్యులు కరతాళధ్వనలు గావించుచు

మహారాజుగారిని బహూకరించి ఆశీర్వాదముల గావించిరి.

అనంతరము కొందఱు ప్రజాప్రతినిధులు తేది మహారాజుగారి ప్రజా ప్రయత్నమునకు తమ కృతజ్ఞతను తెలియ జేయుచు ఉపన్యాసములను గావించిరి. పిమ్మట శాసనసభ యందు అధికార సభ్యుల ఎన్నికనుగూర్చియు, ప్రజాపయోగ విషయముల సంస్కరణను శాసన సభాసభ్యు లుపపాదనముల గావించువిషయమును గూర్చియు ఆర్థికవ్యవస్థను నిర్ణయించు విషయమునుగూర్చియు, శాసన సభ సభ్యుల సభ్యత్వికాల పరిమితిని 1 సంవత్సరమునుండి మూడు సంవత్సరముల వఱకు వృద్ధి చేయువిషయమును గూర్చియు, అదేకు లుపన్యసించిరి.

తరువాత 1908 వ సంవత్సరపు పత్రికా శాసనమును శ్రోశివేయుటనుగూర్చి చర్చ జరిగెను. దీనివిషయమున మంచి విమర్శనల గావించుట కాక్షేపణలులేనని దివాను గారు చెప్పిరి. కాల్కి కాకృష్ణమూర్తిరావుగారు మైసూరు రాష్ట్రమున నొకడైనపత్రిక నేర్పాటుచేయుట యవసరమని చెప్పిఆవిషయమును చర్చించిరి.

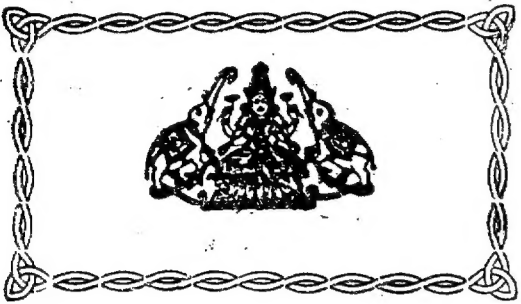
ప్రభుత్వమువారి వివాదవ్యాజ్యములు వేయువిషయమును గూర్చి సర్ బెన్జీమిల్లర్, సంద్రబేళ్ళయ్యగారు చర్చించిరి.

పోలీసు ఉద్యోగుల జీతములవృద్ధిని గూర్చియు దీర్ఘ చర్చ జరిగినది.

కొంతకాలమునుండి కొంఠూరు హాస్యముగ న్నమంగు మున్నగు నిష్కర్షకపురుల నీదేశమునుండి ఎరువులే చేయుచు న్నారని తెలిపి నా పట్నం పాల్గు ఇనకొప్పేర్ల నీ. పురుషోత్తమరావుగారును సముఖపెట్టెన నీ. ఏ. హుస్సేను సోపేలు గారును నెన్దెయరునెల కిరుగవడన హాసపల్లమునకు దెల్లి 4వ తేదీని నాగపట్నము తీయునందు తీరుపుర్చి లోట్ల అను దోగి నింహాశమునకు బంపించుచున్న మున్న 40 గాల నని బాయిని 55 సేనుల న్నమంగును పట్టించిరి. వారి కలహము 60000 ఎం. నావికులు బంకిలైరి.

విషయానుక్రమణిక.

వాతావరణ ప్రయోగము	4
మైనారు ప్రాత్యక్షము సభ	56
ఫోటోమెటర్ గడవిడ	7
మ్యాండ్రియా అగ్ని	8
వాతవిశేషములు	9
ప్రధానవ్యాసము	
ఆంగ్లము నైతిక సేవ	10
సంయుక్త రాష్ట్రముల సభ	11
వ్యాయవిశేషములు	12
యదవార్తా సంక్రమము	13
విదేశవాస్తవము	14
హిందూదేశ వృత్తాంతములు	15
వీహరు విద్యార్థి పథ	16
జంతువులు పరస్పర భుక్తులు	17

ఆంధ్రవత్రిక

1916 సం॥ అక్టోబరు నెల 11-వ తేది
బుధవారము.

ఆంధ్రులు-నైతిక సేవ.

ఎల్ల జాతులను నేటియుద్ధముచేత కొన్ని సంగతులను మాత్రము నేర్చు కొనినవి. తాము తమ శక్తికొలిపి తమ దేశముననే తమ కత్యవసరముగా వస్తుజాలమును నిర్మించుకొను పటుత్వమును సంపాదించవలెను. దురాశాపరులగు వైబడివచ్చు శత్రువులను తమ శక్తికొలిపి దురమున నెదిరి పరిమార్చుటకును సంసిద్ధులై యుండవలెను. ఈ రెండు గుణములులేని జాతి ఇక ముందు లోకమున గౌరవ జీవితమున కర్హము కాదు. జర్మనీ తనయొక్క విపరీతపు నడవడిచే ఈ క్రొత్త పరిస్థితిని లోకమునకు కల్పించి వైచినది. యుద్ధమునమాటయే నశించునని లోకములోకొందరెదురు చూచుచుండ నిదియేమి యిట్లు లందుచేయని యెవ్వరైనను ప్రశ్నింపవచ్చును. ఆకాలము ఎండో మున్ను రావచ్చునేమో కాని ఈ యుద్ధములో యుద్ధమే లేకపోవుననుట పరిహాసాస్పదము. ఒకవేళ యూరోపు ఖండమున కొంతకాలము సరకు శాంతి సమకూరినను ఇతర ప్రాంతములలో శాంతి సమకూరు ననుకొనుటకు ఏమాత్రము కారణమును కానరాదు. ఏలూరిలో నుపన్యసించుచు మొన్నటిదిన మొకనాయకుడు చెప్పినట్లు చీనా నిదురమేల్కొనుటలో జపాను విజృంభించుటలో ఆమెరికా ప్రపంచశక్తి యగుటలో ముందేమేమి భిన్న భిన్న పరిస్థితు లేర్పడనున్న ప్రా మనమెరుంగము. రెండవదియుగా ప్రశ్న మరియొక దానిని ఇంకకొందరు వేయవచ్చును. ఆంగ్లభూమివంటి మహారాష్ట్రములు మనకు సంరక్షకులై స్వల్పరాష్ట్రముల పోషకులైయుండ ఎల్లరాష్ట్రములు సిద్ధపడి యుండవలయునని ఏల వాకొనెద రందురు కాబోలు నీపుచ్చకులు. ఈ యుద్ధచరిత్రను కొంచెము జాగ్రత్తగా తిలకించిన వారికి ఈ ప్రశ్నయే కలుగకూడదు. స్వల్పరాష్ట్రముగా జెలియము అల్లపడక యుండినయెడల పరాసుభూమి ఎట్టి యదస్థులను జెంది యుండునో మనమేమి యూహింపగలము? కొంతయుద్ధమైన పిదప గూడ హైందవజాతులు ఉడుత భక్తితో నుపచరింపక యుండినచో పరాసుభూమిమీద ఆంగ్లపరాసు నైన్యములు నిలువ

గలుగుటయే దుస్థర మయ్యుండును. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నెల్లభాగములనాదును నిల్లప్పుడు సామ్రాజ్య సంరక్షణమునకు సిద్ధముగా నుండవలయు ననుటకు ఈ రెండునిదర్శనములును చూలును. కాబట్టి ఆంగ్లరుల మగు మనము. ఒకప్పుడు గంగా తీరమునుండి కాంచీ పురం బుడ ను కను మ రి యు క ప్ప ము కృష్ణా తీరము నుండి కానేరీ తీరంబుల వరకును భూమిని ప్రతాపముచే స్వాధీనము చేసికొని అవక్ర పరాక్రమంబున పరిపాలించిన మహాపురుషులసంతతి వారముగు మనము, సామ్రాజ్య భక్తియందు తింగి స్నేహ గౌరవమందు ఆపతివకాన మానసులమగు మనము, నేడు జరుగు మహా సంగ్రామమున వీర పథంబనుకరించి పాలు పుచ్చుకొని ముందుకు సామ్రాజ్య సంరక్షణకు కంకణముగట్టి తదుచిత శిక్షణము నందజేయవలసినదని శ్రీరాజ రాజేంద్రుని కోరుట మనకు పరమ ధర్మము యన్నది. ఏవిధముగా దేశైశ్వర్యోద్ధరణమునకై మనము పాదప్రతిష్ఠాత్మక స్వాతంత్ర్యములను కోరుచున్నామో ఏవిధముగా నట్టి స్వాతంత్ర్యములు ముందునకు బ్రిటిషు సామ్రాజ్య శక్తిని విజృంభింపజేసి ఇప్పటికంటె నెన్నియో మడుగులు ఆ సామ్రాజ్యంబును స్వయం సహాయ పరంబౌ నర్హులవని యుద్ధోపించుచున్నామో అదేవిధముగా ఎల్ల యభివృద్ధికిని కాక భూతంబగు దేహ పటుత్వ నైతిక శాస్త్రముల సంపాదనమునకయి నైతిక శిక్షణ యత్యవసరంబనియు ఉచిత సమయంబున సామ్రాజ్య శత్రుభంజన మొనర్చుటకు అయ్యుదియే పరమ సాధనంబనియు కంఠమెత్తి ప్రకటింపవలసి యున్నాము. పాశ్చాత్య దేశములలో పసి డిల్లకాయలకు మొదలు నైతికాగ్ధ శిక్షణ యియ్యబడుచున్నది. 'బాలనైతిక నివహము' అను పేరిట విద్యార్థు లందరును సాధారణము పరిశోధన, రక్షణ, సంఘ సేవకాకార్యములకు తదితరచుచున్నారు. నిర్బంధనైతిక సేవగల రాష్ట్రములలో వీరు నైతిక వృత్తిని నిర్బంధముగా నభ్యసించి ఆరాష్ట్రపు నైతికులలో నొక్కరయి పోవుచున్నారు. అట్టినిర్బంధ పద్ధతిలేని ఆంగ్లభూమివంటి రాష్ట్రములలో సహితము యావ్వనులు వచ్చి కముగా నైతిక శిక్షణ నంది స్థానిక కటాలములలో సభ్యులై అవసరము పడిన యప్పుడు మాతృసేవకు నడుములు బిగించు చున్నారు. ఇటీవల ఆంగ్లభూమినుండి ఈ తెగకు చేరిన నైతికులు వేనవేలు మనదేశమునకు వచ్చి బహుకాలము సుశిక్షితులైన ఇతర నైతికుల ధర్మములను తాము స్వీకరించి వారిని యుద్ధభూమికి పంపుటకు సహాయ లగుట మన మంద రెరింగియే యున్నాము. కొద్దిపాటి యనుభవముతో ఈ స్థానిక కటాలములు గూడ యుద్ధభూమిని నిలిచి పోరాడి గెలువగలవనుటయు నేటి మహాసంగ్రామమున విస్పష్టము చేయబడి యున్నది. సుశిక్షిత నైన్యవృత్తి వీని యన్నిటిని మించిన యట్టిది. ఇన్ని విధములుగా నైతికవృత్తి నవలంబించి శాశ్వతముగా గాని తాత్కాలికముగా గాని యుద్ధభూమిని గాని సహాయక వర్గమున గాని నైతిక సేవ మాతృభూమి సంరక్షణార్థమైనను సామ్రాజ్య సంరక్షణార్థమైనను నెరపుటకు అవకాశములు కలవు. ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులయు ఆంగ్లనాయకులయు ఆంగ్లప్రజలయు దృష్టిపథము నవినమాగ్ధమును అవలంబించుటను జేసి ఈపరిపరివిధ సేవానుకూలములలో కొన్నిటిని అన్నిటిని మనకోరిక యొక్క బలమును బట్టి మన యత్సాహము యొక్క ఘరిమితిని అనుసరించి మన హృదయసంపేదన యొక్క తైన్యమును అనుకరించి మన ప్రభుత్వము వారు మనకు ఇయ్యగల యట్టి భావనాతాపరణ

మున నున్నారు. ఇందుకు నిదర్శనమును నెడకొనుచు కమదూరము ఏగవలసిన యవసరము కానరా లేదు. యోధజాతులలో చేర నేచేరని త్రోసిపుచ్చబడి యుండిన వంగరాష్ట్రజుల పక్షమున సుబోధ చంద్రమల్లిక్కుగారు నిరంతరము పరిశ్రమ చేయుటచేత అచ్చట రెండు పటాలములను యావనులను చేర్చుకొనుటకు ప్రభుత్వాధికారు లంగీకరించి చేర్చుకొని ఆపటాలములలో చేరదలంపిన యావనులను శిక్షణకుగూడ పంపియున్నారు. మన ఆంగ్లజాతికి రాబట్టుగా రొక కొద్ది కళంకము నాపాదించినా రను మాట దక్క మరెయెచ్చటను నేమియు కొరంత నైతిక గుణమున కానరాదు. రాబట్టుగా రొక కాలము దీనికి తృప్తిపట్టి ఖోరాళిముగ్ధ నైన్యములలో చేర్చుకొనబడుచుండి రనుటయే ఆంగ్లరులు యోధజాతి యనుటకు దారాగమై యున్నది. ఆంగ్లదేశములోని సుబేదారులను సుబేదారు మేజరులను పదేపదే గౌరవింపునట్టి ప్రభుత్వాధికారులు. ఆంగ్ల శౌర్య ప్రతాపముల నెరుంగక యున్నారని యనుకొనజాలము. సామాన్యముగా హైందవులకు నైన్యము లలో నియ్యబడిన పదవులలో నుత్తమమైనవాని యందు మా నాయకులు లేంతమంది లేరు? వీరిసంతతి నేటికి పారుష హీనమై పోయినదని యెవ్వరనగలరు? ఆంగ్ల ప్రభుత్వమున నిట్టి విపరీతఫలము కలిగినదని యననగునా? అభ్యాసము లేమిచే అనుకూలము చూపట్టమిచే ఆంగ్ల ప్రతాప మడగి యుండునచ్చును గాని నశించిన దెప్పుడునుగాదు? ఆంగ్లరులు యుద్ధమనన పడరికా వారు గారనుటకు నేటి మెసాపాటమియా వైద్య సేవక శాఖ సాక్ష్య మియ్యజాలదా? ప్రభుత్వాధికారులైనను ఆంగ్లరులు త్రోసివేయ నెంచుచు న్నారని యనజాలము. అయిన, నడుగనిది అమ్మయైన పెబ్బడట! ఆంగ్లరులేమి స్వాతంత్ర్యమును తాముకోరనిది ఇతరులు తలపై తెచ్చిపెట్టుదురని తలంచునంతటి వెర్రిలో పడకూడదు. యుద్ధమే యిది ఇప్పుడెట్లాందోశన చేయుటయని జంకవలసిన పనియు ఇందుకానరాదు. ఇదియే మన హృదయ దార్ధ్యమును చూపుటకు తరుణము. మనయందు శౌర్యము, అవసరమైనప్పుడు, మూర్ఖభింప గలదనుటను వివరించుటకు సమయము. నేడు మనము యుద్ధరంగమున శత్రువును భంజించు కుతూహలమునకై ఆతురపడమేని ఆనాటి రాబట్టు మాటయే నిజమేమోయని ముంచునైతిక సమస్యల నాలోచించు సధికారులు అనుమాన పడుటకు ఆస్పదముకలుగవచ్చును. యుద్ధానంతరము తప్పక నైతిక వృత్తియందు హైందవుల కెక్కువ ప్రవేశము కలుగుననుటకు సందేహములేదు. నైతికోద్యోగములకు హైందవులను నియమింప వలసినదని ఆంగ్ల పత్రిక లనేకములు వ్రాయుచున్నవి. ఆంగ్లాభిప్రాయ మీ పక్షమున నెక్కువగా బలపడుచున్నది. తక్కిన విషయంబులలోను తగిన పరిశ్రమ ఉత్సాహములు మన యెడల కాన్పించిన యెడల పని జరుగుననుటకు సందియములేదు. ఉత్తర హిందూస్థానములోని ప్రతాపఘడ సంస్థానపు పుత్రుడు బ్రిటిషు నైన్యమున సేనాని పదవికి నియమితుడగు చుండగా మన బాబ్బిలి మహారాజులు గారి తనయుడు విజయనగర సంస్థానాధీశ్వరుని యల్లుడు వెంకటగిరి రాజులుంగారి యనుగుతమ్ముడు వీరవర్మరును నైతికోద్యోగాల్లులు గాక పోషియుండు సంతతి నైన్యమాంగ్లపరంభు మనుభవంపగలదా! హైచాలములోని ఫతేఖానుడు బ్రిటిషు నైన్యమున కధినాథుడై ముహమ్మదుల వైకి బలముల ననుభవించుచు పోవుచుండ ఆంగ్ల సోదరుండగు సదాశివరాజు కత్తిబట్ట నద్దుడు గాడను బిరుదము

ను ముఖమునకు గట్టికొని దైన్యము నందగలడా? తక్కువ సృజించిన ద్రావడికింగల వీరభావము నీటి క్షుత్రియోత్తమునకు లేకపోయేనా! ఇది ఏటి మాట. వంగరాష్ట్రము అప్పుడైన గౌరవమునకు పంజాబీ అప్పుడైన గౌరవమునకు ఆంధ్రుడు అప్పుడైన గౌరవమునకు ఆంధ్రుడు అప్పుడు గాడా! ముమ్మాటికిని అప్పుడు. అప్పుడు. అప్పుడు. లోపము నేటి నాయకుల యందుగలదు. వారాలని నీవిషయమున ప్రబోధింపలేదు. ఆతని ధర్మమును విప్పి చెప్పలేదు. ఆతని శౌర్యమును విజృంభింపజేయలేదు. తగిన పరిశ్రమ జరుగునుగాక యనియు అచిరకాలమున నాంధ్రులు పైనికసేవా స్వాతంత్ర్యమును సైనికోద్యోగవల్లనే సంపాదించి నెగడుదురుగాక యనియు నమ్ముచున్నాము.

సంయుక్తరాష్ట్రముల సభ

గౌ. చింతామణిగారి పేరేరుంగని ఆంధ్ర సోదరులెవ్వరును లేరు. వీరికిని ఆంధ్రలోకమున ను ఆంధ్ర సమస్య విషయమున కొంత యభిప్రాయభేద మున్నను ఈ యాంధ్ర సోదరుని ఉత్కృష్ట నిదర్శనమును జీవిత యుద్ధమున నవలంబింప నిశ్చయింపని ఆంధ్రుడు మాత్ర ముండదని మానమృకము. విశాఖపట్టణము మండల పుత్రులై జన్మించి వీరు విశేషానుకూలములు లేనివారయ్య దూరభూముల కేగి పత్రికా నిర్వాహక లోకము గణ్యత కాంచి సంయుక్త పరగణా లలో శాసన నిర్మాణ సభయందు ప్రజాప్రతినిధిగ నిర్వచితులై నిన్నటిదినము ఆ రాష్ట్రపు పదియవ సమావేశమునకు అధ్యక్షత వహించిరి. వీరియధ్యక్ష కోపన్యాసము దీర్ఘమైనను మహాభిషయ సంకలలిమై ఉత్తమ భావ సంశోభితమై రచనా పటుత్వ సంధిరంతలై అలరారుచున్నది. సర్వ హైందవ సమస్య భాగమున యజ్ఞేశ్వర చింతామణిగారు మనకు గల్గిన సోదర స్వమును, యుద్ధమును, సామ్రాజ్యమున హైందవభూమియొక్క స్థానమును, స్వపరిపాలనను గురించి వివరించి యున్నారు. స్వపరిపాలన ఖండమున ఇప్పుడు గల పరిపాలనా పద్ధతి ఎట్లు ఫలవిరహితమైనదియు నిరూపించుచో మన విద్య, వ్యవసాయము, పరిశ్రమలు ఇత్యాద్యనేక విషయములను సూక్ష్మ నిమగ్న పాల్చేసి నారు. చింతామణిగారి రింత విపులముగా చేసిన ప్రసంగములోని యన్నియంశములను విమర్శించుటకు మాకు తావు చాలదు. మనము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున స్వపరిపాలిత రాష్ట్రములతో సమానముగా స్థానమును కోరుచుండు కోరికను గురించి వారు పల్కిన వాక్యములు ఎల్లరును, ముఖ్యముగా మన పాశ్చాత్యసోదరులు అధికార ధూర్వహులగు పరిపాలకులు, గమనింపవలసి యున్నారు. చింతామణిగారి ననుసరించి మనమేమాత్రమును ఈయుద్ధము నాధారముచేసికొని స్వపరిపాలనమును అడుగుచుండలేదు. ఎంతకాలము నుండియో మన స్థానమును మన కీయవలసినదని మొరపెట్టుకొనుచునే యున్నారము. యుద్ధాదిని ఆంగ్లనాయకులును ఆంగ్ల పత్రికలును హైందవ సాహాయ్యమును ఉద్గ్రహించి హైందవ రాజభక్తిని ప్రశంసించి హైందవ స్వాతంత్ర్యములను సూచించుటచేత ఆ మొరలకు కొంత వికాసము సమకూరినదే కాని అంతకంటెను నధికముగా నైన దేమియును లేదు. బ్రిటిషు వక్తలును వ్రాయసకాండ్రును పల్కినట్టియు వ్రాసినట్టియు వాక్యములవలన నీ భూమిలో ఏక కాలమున పుట్టిన

యట్టి దురాశ లేమియునులేదు. హైందవులు ఆ వాక్యములను బట్టి వ్యాపార ఫక్కిని లాభము సంపాదించ తలపెట్టినవారుకారు. యుద్ధములో సాయము చేసితిమే మా కీలాభము చూపుకని కోరుటకు హైందవు లెప్పుడును వ్యాపారపరులని పేరు గాంచినవారు గారు. వ్యాపారబుద్ధిలేని లోపమే మాయెడల కానవచ్చి యున్నది. మేమెల్లప్పుడును మాకు స్వాతంత్ర్యమునకు హక్కుగలదని చాటి యున్నారము. అది నేడు తీవ్రతరముగా చెప్పుకోవలసి వచ్చినందులకు కారణము వేరు గలదు. మన సామ్రాజ్యాంగ నిర్ణయము యుద్ధానంతరము మారగలదని ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులును అభినివేశ రాజనీతిజ్ఞులును సర్వసామ్రాజ్యమును అంగీకరించి యున్నారు. ఆస్క్విత్తు మహాశయుడు 'సామ్రాజ్యము పునర్నిర్మితము కావలసిన' దని వక్కాణించినాడు. బోనల్లాగారు అభినివేశమును యుద్ధానంతరము సామ్రాజ్య కార్యనిర్వాహక వర్గములో చేరవలెనని కోరుచున్నవనియు సామ్రాజ్య సమస్యలను నిర్ణయించుటలో గట్టి పలుకుబడి సంపాదించవలయునని ఇష్టపడుచున్నవనియు ఆంగ్ల ప్రభుత్వమువారి కోరికలు న్యాయమని యంగీకరించి ఉచితముగ సాలోచన లొనర్చు చున్నారనియు తెలియపరచినారు. ఆంగ్ల మూత్రిమండలి సమావేశములకు కనడా ఆస్ట్రేలియాల ముఖ్యమంత్రులు ఆహ్వాతులైరి. అప్పుడు ఆంగ్లభూమి యంతయు నుత్సాహముతో వారికి స్వాగత మొసంగెను. ఇంకను జరిగిన సంగతు లెన్నియో కలవు. కాని ఎచ్చటను హైందవ భూమి ప్రశంస మాత్రము సమానత్వ గోష్టిలో కానరాదు. ఐదు రాష్ట్రముల ప్రభుత్వముతో కూడిన అనగా ఆంగ్లభూమి అభినివేశముల అధికారము నకు లోనైన సామ్రాజ్యమును గురించి మాత్రము మహాద్దండ వ్యాఖ్యానములు నడచియున్నవి. ఈ కారణము లన్నిటిని బట్టి హైందవులు నేడు ఇంగ్లండునకు మాత్ర మంకితులుగా నుండువారు లేవు అభినివేశములకు అంకితులుగా నుండవలసి వత్తునటును దృఢపరచు కొనినారు. అభినివేశజలకు మన యెడల గల ప్రేమ దక్షిణాఫ్రికా కనడాలలో జరిగిన సంభవములచే వ్యక్తమగుచునే యున్నది. నేడు నోరెత్తక మూలన గూర్చినచో మనకు ముందు కలుగు పరిస్థితి ఎంత దుర్భరంబగునో యూహించుటయే సాధ్యము కాదు కదా! ఆంగ్లభూమి సంబంధముననే మనకు న్యాయానుసారము పరిపాలకవర్గము లేదు. 1833 సంవత్సరపు ఛార్టరు ఆక్టులోని 87 వ నిబంధనకు అర్థమేమియును సమస్య 81 సంవత్సరములకు ముందు పొడసూపగా అప్పటి కోర్టు ఆఫ్ డైరెక్టర్సు అందునకు అర్థము హైందవభూమిలో పరిపాలక జాతి అటుపిమ్మట లేనేలేదు అని నిర్ణయించిరి. నాటిదినము స్వపరిపాలనకు హక్కు సంపాదించి ఆంగ్లాధికార వర్గమునుండి విముక్తినంది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాంతర్గత స్వపరిపాలనమును పటుతరభంగిని కోరుచు వచ్చుచుండు మనము ఈ యధికార వర్గమున కింకొక నాలుగైదు దేశముల జాతులను జేర్చి ఆ బరువుక్రింద క్రుంగిపోవుట కంగీకరింతుమని ఎట్టివారును ఎదురు చూడరాదు గదా! ఎప్పుడును మేము కోరుచు వచ్చిన స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము మేము నేడు బలవత్తరముగా కోరుట కారంభించుట కిది కారణము గాని, యుద్ధము కారణము కాదు, మా వ్యాపార బుద్ధికారణము కాదు, ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞుల యొక్కయు పత్రికలయొక్కయు శ్లాఘావాక్యములు కారణము

ములు కావు. గౌ. యజ్ఞేశ్వర చింతామణి గారు ఈ సంగతిని విస్తృత మొనర్చి స్వపరిపాలన లేమిచే కలిగిన నష్టములను సూచించి పాశ్చాత్యాధికారవర్గ పరిపాలనముకంటె తుదకు హైందవుల తమ జాత్యధికార పరిపాలనము తాత్కాలికముగా గతియగుట సంభవించినను అదియు నిజముగు స్వపరిపాలనమునకు సోపానముగనంగీకారార్హమేయని స్వపరిపాలనాదర్శము సఫలీకృతము కావలసినదని నొక్కి చెప్పినారు. ఇట్టి సోపాననితి ఆంగ్లభూమిలో గాని మరి ఏసభ్యరాష్ట్రమునగాని లేవు లేదని విశదపరచినారు. చింతామణిగారి వాదము అప్రతిమానముగానున్నది. అందుకువారు హైందవభూమికి మరిమరి వందనీయులని మా యభిప్రాయము.

మైసూరు సంస్థానా భ్యుదయము

అశోక చక్రవర్తి కాలమునందు మహిష మర్జితుని పేరిందిన మైసూరు సంస్థానము సందేశ సంస్థానములలో భార్యసంస్థానముగ బరిగణింపబడుచున్నది. దక్షిణ హిందూ దేశమునందు సహజసంపదలకును నాశోగ్యశీతికిని మేల్త్రములకును మైసూరు సంస్థానము సుప్రసిద్ధము. ఆ దివ్య సంస్థానమునందు రాజులకు తగిన మంత్రులు మంత్రులకు తగిన ప్రజలు తెలయుటచే నిరంతరాభ్యుదయమునకు మార్గ మేర్పడచుచున్నది. మైసూరు సంస్థానమునకు నవరాత్రులు మహా పవ్వణ పంబాలు. సంస్థానాధీశులకు మహిషాసుర మర్దనియైన చాముండియను చాముండిశ్వరుడును కులదేవతలు. నవరాత్రుత్సవములు మైసూరు సంస్థానమునం దతివైభవముతో జరుపబడుచున్నవి. ఆ పర్వదినములందు మంత్రీ భంజులు సంస్థాన చరిత్రమును నివేదించును. ప్రజాప్రత్యామ్నాయభదేశోపయోగములైన విషయములను చర్చించును. దేశాభిమానులు దేశాభ్యుదయమున కవసరమైన విషయములు యోచించెదరు. ఇంతటి యహత్తరమైన కాశ్యోద్యోగము భరతఖండమునందలి ఏ యితరభాగములందును జరుగుటలేదని యువరాజుగారి ప్రసంగమును ఔన్నతిగారి ప్రసంగమును శ్రీ విశ్వేశ్వరయ్యగారి ప్రసంగమును చదివినవారలకును విదితముగు చున్నది. మైసూరు సంస్థానపు విస్తీర్ణము 29,430 చదరపు మైళ్లు. జనసంఖ్య 60,00,000. ఆదాయము రెండుకోట్ల రూప్యములకు మించియున్నది. ఈ సంస్థానమునందు గత సంవత్సరమునందు జరిగిన యభివృద్ధి ఆ ప్రసంగము ఎప్పటివలె చిత్తరంజకముగ నున్నది.

సంస్థానపు ప్రజల యభివృద్ధి యెడల వారికిగల ఆమితోత్సాహము మరియొక పర్యాయము సువ్యక్తమగుట కీ యుపన్యాసము సహకారియైన దమటకు సందేహము లేదు. విశ్వేశ్వరయ్యగారు సంపూర్ణముగా నేటి యుగపు సంతోషమును గ్రహించిన వారు. ఇది ఆర్థిక యుగము. ఆర్థికాభివృద్ధి మూలపురుషులచేయడేని పురణించిన వానితో సహా నుడే. అందువలన ప్రభుత్వముల ధర్మమును సుగ్రాహ్యమే. ప్రభుత్వములవారి హృదయమును ఆందోళన పడవలసిన ప్రశ్నలు రెండు గలవు. తమ ప్రజల ఆర్జన శక్తి ఏ స్థితి యందున్నది? ఆయాస్థన శక్తిని విజృంభింప జేయుటకు మార్గము లెవ్వి? ఈ రెండు ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుటకు మరి యెన్ని యేని ఇతర ప్రశ్నలు వైచిత్ర్యవలసి యుండును. ఎన్ని యేని జీవితశాఖలలో పరిశ్రమచేయవలసియుండును. ఆ విపుల ప్రశ్నలను వైచిత్ర్యము ఆవిష్కారపరిశ్రమను చేయుటయే ప్రభుత్వముల యొక్కయు ప్రభుత్వాధికారుల యొక్కయు పరమధర్మమయి యున్నది. విద్యావ్యాపనము ప్రయత్నములలో నెన్ని ప్రథమ ప్రయత్నము. తుదకు ఆశోగ్యసమస్యను దీరించి ప్రజల బలవంతులను ధీమంతులను నొనర్చి వారి ఆజ్ఞాసాటవమును హెచ్చించుటగూడ విద్యాధారకమే యైయున్నది. అందుచేత పరీ విశ్వేశ్వరయ్యగారు తమ ప్రజల యధోగతిని అనగా హైందవప్రజల యధోగతిని అనియే యర్థము—నూచించుటతోగూడ వారిస్థితిని ఇతరప్రజల స్థితితోగూడ పోల్చి చూపుటతోగూడ ముందుకు వారు తాత్కాలికముగా వెళ్లు కొనవలసిన యాదర్శమును స్పష్టముగా నిరూపించుటతోగూడ కామ చేయవిధముల సాధించుచుండు విద్యావ్యా

పద ప్రయత్నమును ప్రముఖముగా చేర్చియున్నారు. దివాన్ ౪౮ విశ్వేశ్వరయ్యగారి చివ్విసప్టిక ఎల్లరకును ప్రబోధముకలిగించునట్టిదిగానున్నది. ప్రజాసంఖ్యలో చదువనువ్రాయున వేర్వేరుపాఠసంఖ్య సాశ్వత్యనాగరక రాష్ట్రములలో నూటికి ౪౦, మైసూరులో ౪. బ్రిటిషు పరగణాలలో ఆరే గదా. జన సంఖ్యనుబట్టి విద్యాలయములలో చదువువారు ఇంగ్లండులో నూటికి 20 గురు, కనడాలో 20 గురు, ఆస్ట్రేలియాలో 14.7, జపానులో 14.8, మైసూరులో నలుగురు, బ్రిటిషు పరగణాలలో ఇంకను తక్కువ. మహా వ్యవసాయభూమి మనది యని గదా మనము నిద్రపించుచున్నాము! ఆ వ్యవసాయము సంగతి వినుడు, వ్యవసాయమువలన తల యొక్కింటికి కనడావారు రు 42 లు సంపాదించు చున్నారు. ఆస్ట్రేలియావారు రు 72 లు సంపాదించుచున్నారు. మైసూరువారు రు 24 లు మాత్రమే సంపాదించుచున్నారు. బ్రిటిషు పరగణా లంతకంటె భిన్నములు గావు. తలయొక్కింటికి ఆనావిషయము పరిశీలించితిమా ఇంగ్లండులో ఆదా రూ. 720 లు, కనడాలో రూ. 555 లు. ఆస్ట్రేలియాలో రూ. 495 లు, మైసూరులో ముప్పది యొక్క నూనాయి. బ్రిటిషు పరగణాలలో కష్టముగారి లెక్కను బట్టి రూ. 80 లు, హైందవ నాయకుల లెక్కలను బట్టి రూ. 27 లు. విశ్వేశ్వరులు ఇంగ్లండు లో మరుమ్యనకు రూ 6000 ల ఆస్తి లెక్కయగుచున్నది. ఫ్రాంసులో రూ. 4,875 లు. ఇటలీలో రూ. 1,986 లు. కనడాలో రూ. 4,440 లు. ఆస్ట్రేలియాలో రూ. 3,960 లు. జపానులో రు. 1087 లు. మైసూరులో రు. 264 లు. ప్రవ్యయ దాపరికము చేసికొనుటలో కనడావారు రు. 40 లు, దాచుకొనుచున్నాడు. ఆస్ట్రేలియావారు రు. 252 లు దాచుకొనుచున్నాడు. సంయుక్త రాష్ట్రములవారు రు. 1,817 లు దాచుకొనుచున్నాడు. మైసూరువానికి రూపాయకు గతిలేదు. బ్రిటిషు పరగణా పాయని సంగతి యున్నటులే యున్నది. తిండికి గడచి ప్రవ్యయమునేకదా వ్యాపారము అభివృద్ధి. ఇంగ్లాండులో మరుమ్యన పొక్కింటికి రు 886 ల వ్యాపారము సాగుచున్నది. ఫ్రాన్సులో ఈ సంఖ్య రు 232 లు. ఇటలీలో రు 106 లు కనడాలో రు 480 లు, ఆస్ట్రేలియాలో రు 495 లు, జపానులో రు 40 లు మైసూరులో రు 26 లు. హైందవభూమి మొత్తము తీసికొనిన యెడల నీ సంఖ్య రు 14 లు మాత్రమే కనిపించుచున్నది. ఇంతటి వ్యత్యాసములు ఇతర దేశములకును మనకును నున్నంతకాలము మనము బాగుపడు దారిలేదు. అయిన నొక్కనాటికి ఇతర రాష్ట్రములతోటి సమాన స్థితికి మనము రాగలుగుదుమని యనుకొనుటయు భ్రమ. కాబట్టి దివాన్ విశ్వేశ్వరయ్యగారు తమ సంస్థాన ప్రజల వ్రాయున చదువను వేర్వేరుపాఠ సంఖ్య 8 నుండి ఆరువది యొక్కటకును వ్యవసాయమునుండి రు 24 లు గడించుచోట నలువది యెరు రూపాయలు గడించుటకును సంవత్సరమునకు కల రు. 81 ల ఆదాయమును రు 60 లకు పెంచుకొనుటకును తమ యాస్తిని రు 264 ల నుండి రు 500 లకు అభివృద్ధి చేసికొనుటకును ఇదేరీతిని నితర విషయములలో పెంపునందుటకును ప్రయత్నము లారంభింపవలసిన దని యుద్ఘోషించినారు. గృహస్థు ఏఏధముగా బుద్ధి పూర్వకముగా పాటుపడి, వ్యయము తగ్గించవలసినచోట, తగ్గించి, ఆజ్ఞనము చేయవలసినచోట చేసి ఉపాయములు ఆవలంబింప వలసినచోట అవలంబించి, తాను ఏర్పరచుకొనిన గమ్యస్థానమునకు గృహ వ్యవహారములను నడుపుకొని పోయినచో నదేరీతిని ముందుకు సాగించుచున్నాడో అదేరీతిని రాష్ట్ర ప్రజలును పాలకులును స్థితిగతుల నరసి గమ్యస్థానమును నిర్దేశించుకొని కార్యసరణి నిర్ణయించుకొని ఆపట్టునకు చేరి ముందుకు సాగిపోవలసి యందురు. ఈ తత్త్వమును ఇంత విస్పష్టరీతిని ప్రదర్శించిన ౪౮ విశ్వేశ్వరయ్యగారు నిజముగా ప్రశంసాపాత్రులు. వారి ననుకరించి బ్రిటిషు పరగణాలలోని అధికారులను ప్రవర్తించుచు ఎంతో కాలము జరుగక మున్నే మరయు నూరక హైందవభూమి యొహగలము.

పరిశ్రమ వాణిజ్యాభివృద్ధినిగూర్చి యువరాజుగారు నడిపిన యావాక్యములు దేశాభిమానులకు సంస్కరణీయములు. "పారిశ్రామిక వాణిజ్య వ్యావసాయక వస్తుప్రదర్శన శాలలను ముఖ్యస్థలములలో శాశ్వతముగ నేర్పరచదగిన తరులగుగూడ వచ్చినది. లెన్జింగారు నడిపినట్లు మనదేశము సర్వ సంవత్సరము. అవకాశములు మొందు. ప్రత్యేకపరిష్కాసముగల శాస్త్రజ్ఞులను పంపించు. అట్టివారిని కొందరి నేర్పరచి యువకులకు నేర్పించుచున్నాను. వీరిలో కొందరు ఇండియాలోను కొందరి ఇతరదేశములలోను అధ్యయించుచున్నారు. చాల పరి

శోధనలు జరుగుచున్నవి. ప్రభుత్వమువారు లోటు లేకుండ పని చేయుచున్నారు. ప్రజలు గూడ వారికి లోడ్డుదిన వైశ్యవ్యభిజితులు కాగలుగుదురు. ఈసాలను ప్రతిజిల్లాకును ప్రత్యేక కష్టల మేర్పరుప బడినది. శ్రీలంకాఖలోగూడ చాల యభివృద్ధి గోచరించుచున్నది. వివిధదేశములవారు సరుకులను బంపియున్నారు. ఇట్లు శ్రమపడి పనిచేసినందులకు నేను ప్రదర్శనసంఘమువారి నభినందించుచున్నాను."

దివాన్ విశ్వేశ్వరయ్యగారి యువ న్యాయములో సూచితమైన విద్యావ్యాపనంబును మాత్ర మిటు పొందుపరచెదము. క్రొత్త ప్రాథమిక విద్యాలయములు కడచిన సంవత్సరమున 1,100 క్రొత్తవి స్థాపితము లయినవి. నిష్పంధోచిత విద్య సంవత్సరమున క్రొత్తగా పండ్లెండు స్థానములలో జారీలోనికి వచ్చినది. మొత్తముమీద 27 స్థానములలో జారీలో నుండినది. వర్తమాన సంవత్సరమున మరి 41 స్థానములలో నిష్పంధోచితవిద్య కార్యక్రమమున నిడబడగలదు. నిష్పంధోచిత పద్ధతియు ప్రజానురంజకముగా నున్నదే కాని ఎవ్వరికిని భార మనిపించుట లేదు. నిష్పంధముగా విద్యకు సంవత్సరము లోపల కొనిరాబడిన 3600 విద్యార్థులలో 83 గృహ విషయమున మాత్రము ప్రభుత్వమువారు తలదండ్రులకు హెచ్చరిక చేయవలసి వచ్చినది. నిష్పంధోచిత విద్య మంజూరు చేయవలసినదని కోరు దరఖాస్తు లంపుయందునట్టి స్థానములు మొందుగా నున్నవట! మైసూరు సంస్థానములోని ఎల్లమండల ముఖ్యస్థానములలోను పారిశ్రామిక పాఠశాలలు మంజూరైనవి. గ్రామములకు విజ్ఞానము వ్యాపింపజేయ నేర్పడిన సంఘములు కడచిన సంవత్సరంతమునకు 8,171 పనిచేయుచుండినవి. వీని నేవనందునట్టి ప్రజాభాగము సంస్థానములో మూడువంతులు. 3,670 సంఘములవారు పుస్తక భాండాగారములను స్థాపించి పుస్తకాలను దెప్పించి ప్రజల వికాసాభివృద్ధికి లోడ్గుచున్నారు. మన ఆంధ్రదేశమున కొన్ని ఏండ్లుగా ప్రజలు మహోత్సాహమున లోడ్డుచున్నను గ్రంథ భాండాగారములు 168 ఏర్పడుట భగీరథప్రయత్నమై పోయినది. ప్రభుత్వసహాయము కల యువక్రమంబునకును ప్రభుత్వ సహాయము లేని యువక్రమంబునకును ఎంత తారతమ్యము కలదో చదువరులే యూహించుకొనగలరు. మైసూరున నింతటి యభివృద్ధి గలుగుటకు ౪౮ విశ్వేశ్వరయ్యగారి కార్య పరాయణత్వ మని విశేషమగుచున్నది.

ఆంధ్రదేశ విస్తీర్ణము 80,000 చదరపుమైళ్లు. జనసంఖ్య 1,80,00,000. దేశాదాయము రూ 3,50,00,000. చిన్నదైన మైసూరు సంస్థానమున కభ్యుదయము సాధ్యమైనపుడు సకల విధముల పెద్దదిగాగల యాంధ్రరాష్ట్రమున కభ్యుదయమేల సాధ్యమగుదో దురూహ్యము.

న్యాయ విశేషములు.

గిరిజా బాయి — ధుండిరాజు.

ఒక జాయంటు కుటుంబములలోని భాగస్థులగు హరిహరదు కలిసి యుండుటకు తన కిష్టము లేదనియు తన భాగము తనకు పంచియియ్యవలసిన దనియు కుటుంబకర్తకు రిజప్షరుకు తీరము ద్వారా తెలియపర్చగ అతడు పంచియియ్యనందున భాగము నిమిత్తవ్యాజ్యమును దెచ్చి వ్యాజ్యసభ్యమున నేచనిపోయెను. అతని భార్యయగు గిరిజాబాయి తనను వాడికి వారసు రాలినిగ జేర్చి తన భర్త భాగము తనకు పంచి యిప్పించవలయు నని కోరెను. ప్రతివాదుల ఆక్షేపణమీద క్రిందికోర్టువారు ఒక భాగస్థుడు తక్కిన భాగస్థుల సమ్మతివలనగాని లేక కోర్టు వారి డిక్రీవలనగాని భాగము ఏర్పడినదే గాని అతనిహక్కు అతని భార్యకు సంక్రమించదని తీర్పుజేసిరి. ఆమె (ప్రీసీకాన్సిలుకు అపిలుచేయగ ప్రభువు లీ విధముగ తీర్పునిచ్చిరి.

విజ్ఞానేశ్వరీయ వ్యాఖ్యానకారుడగు వీరమిత్రోదయలు నీలకంఠుడును భాగములు విడగొట్టుకొనుటకు నీవో నుండి నే వేణుబోలినని స్పష్టముగ తెలిపినంతనే! ఒకభాగస్థునికి సమప్తిహక్కు గలిగినదని అభిప్రాయపడినందునను ఇతర తీర్పులను వ్యతిరేకముగ లేనందునను ఒక సమప్తి భాగస్థుడు తాను వేరుగ నుండవలయు నను అభిప్రాయమును స్పష్టముగను సంధియు లేకుండను తక్కిన భాగస్థులకు తెలిపినయెడల అప్పటినుండియు సమప్తిసీతి మారి వ్యక్తిసీతిని బొందుననియు హరిహరుడు ఆ ప్రకారమే తెలిపినందున గిరిజాబాయికి హక్కు సంక్రమించినదనియు తీర్పునిచ్చిరి.

న్యాయమూర్తులు స్వేచ్ఛరు ఫిలిప్ప

ఒకమసీదుయొక్క ముజావరు చిమ్మట్టు, చాపలుపేయుట ప్రాధనకు నిలుచుటదీపములు వెలిగించుట గ్రంథము

అను జడువుట మొదలగుపేనులను తాని స్వయముగను ఇతరమునువ్యాలను తెట్టియుచేయించుచుండెను.

అట్టి యువ్యాగపుహక్కు పురుషులకువలెనే శ్రీలకును సంక్రమించుననియు రాబడి ననుభవించవచ్చు ననియు మసీదుయొక్క ఆచారములు శ్రీల హక్కులకు వ్యతిరేకముగావనియు తీర్పునిచ్చిరి.

ప్రధానన్యాయమూర్తి అబ్దుల్ రహిమ్, న్యాయ. పిల్లి

ఒక దివాలదారుయొక్క ఆస్తి బాకీదారులకు పంచిపెట్టవలయునని తీర్పు అయి విమోచనపు ఉత్తరువు అయ్యేలోపుగ ఆస్తిని సంపాదించినయెడల అది ఆఫీషల్ ఆస్తినికే చెందును. దివాలదారునకు వ్యతిరేక స్వాధీనపు హక్కు కలుగజాలదు.

ఒక దివాలదారు వై జెప్పబడినవిధముగ ఆస్తిని తన కుటుంబముయొక్క భాగస్థులలో సమప్తిగ సంపాదించినయెడల అతనిభాగము మాత్రమే ఆఫీషల్ ఆస్తినికే చెందుచున్నది.

న్యాయమూర్తులు ఓల్డుఫీల్డు, కృష్ణ.

ఒకడు ఒకప్రావిసరినోటును తన పేర ట్రాన్సుఫరు పొందిన యెడల ఆనోటునుబట్టి ట్రాన్సుఫరు జరిగినచోట అధికారముగల కోర్టులోనహా వ్యాజ్యము వేయవచ్చును. ట్రాన్సుఫరుసహా వ్యాజ్యకారణములలో నొకటిగ పరిగణింపబడవలయును.

న్యాయ. శేషగిరి అయ్యర్, శ్రీనివాస అయ్యంగారు.

భోగము కులస్తురాలు కాని వ్యభిచారిణి హిందూలా ప్రకారము ఆడపిల్లను పెంచుకొనుట కధికారము లేదు. అట్టి దస్తతను అంగీకరించునట్టి ఆచారము ఆశాశ్రీయమైనది. న్యాయస్థానములలో అంగీకరింప తగినది కాదు.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరి అయ్యర్, నేపియర్.

సుబ్బయ్య పెట్టి—ఎదిరి కుప్పమూర్తి. ఒక తాకట్టు దస్తావేజులో తాకట్టు పెట్టుకొన్నవారు తాకట్టు బాకీ అసలు నిమిత్తము పలానా తేదీలోగా వ్యాజ్యము వేయకూడదనే వరకు దస్తావేజులో స్పష్టముగ చెప్పబడియుండెయెడల ఆమెత్తముమీది వడ్డీకిని ఆతేదీలోగ వ్యాజ్యము లేగూడదు. అట్టి వరకు లేనియెడల అసలుబాకీ వాయిదా గుజస్తు కాకపోయినను వడ్డీనిమిత్తము మాత్రమే వ్యాజ్యము వేసికొనవచ్చును.

న్యాయమూర్తులు శేషగిరి అయ్యర్, బేక్వెల్.

మంజూనాథకెట్టి ఎదిరి అపాయ—ప్రతివాది. నాదిమీద పొందిన డిక్రీ తీరిపోయినదనియు ఆడిక్రీని అమలు జరుపకుండ ప్రతివాదికి ఇంజంక్షన్ ఇప్పించవలసినదనియు ప్రత్యేకము దావా తెచ్చుటకు వల్లకాదు. ప్రతివాది అమలు జరుపునప్పుడు సివిల్ ప్రొశీజరు 47 సెక్షన్ 1వ క్లాజు ప్రకారము పిటివలనే పరిష్కారము కావలసియుండును.

న్యాయమూర్తి కూటుప్రూటరు

నాగలింగముదలియార్—వాది. మదరాసులో ఒక దేవాలయమునకు ధర్మకర్తయైన వాది దేవాలయ సమీపమున క్రొత్త ఇంట్టుకట్టుకొన్న మహమ్మదీయులు మామూలు ఊరేగింపులను ఆటంకపరచగ ఆ ఊరేగింపులు మహమ్మదీయులు కాపురముచేసిన వీధులలో ఊరేగింప వచ్చునని సివిల్ కోర్టులో వ్యాజ్యము వేసి డిక్రీని పొంది ఊరేగింపు చేసికొనుటకు లైసెన్సు ఇయ్యవలసినదని ఆక్టింగ్ పోలీసు కమిషనరు పరాంకుశం నాయడుగారికి దరఖాస్తు పెట్టుకొగా వారు నిరాకరించిరి. అందు నిమిత్తమై వాది దావా తీసికొని రాగా కోర్టువారు ఈ సంవత్సరపు స్థితిగతులను బట్టి నాయడుగారు లైసెన్సు నిరాకరించుటకు తగిన కారణములే యున్నవనియు కాని ఇక మీద నెప్పుడును డిక్రీద్వారా స్థిరపడిన హిందువుల హక్కులను నిరాకరింప గూడదనియు తీర్మానము చేయబడినది.

పరాశరుడు.

ఈనెల 7-వ తేదీని సభాసమావేశమున కాదూరుజిల్లా ప్రతినిధులను మైసూరు సెంట్రలు మహమ్మదీయసంఘ కార్యదర్శి మహమ్మదు అబ్దునుఖానుగారును దివాను ౪౮ విశ్వేశ్వరయ్య కే. సి. వి. ఇ. గారికి అభినందన పత్రములను సమర్పించిరి.

మైసూరు దసరా ఉత్సవసందర్భమున 7వ తేదీని మహారాజుగారును, యువరాజుగారును ఏనుగుమీద స్వారిచేయుచు సాయంకాలము 4 గంటలకు రాజుపానాదమున వదలి శ్రీరంగ పట్నము గేటుకు పోవుచు. దారిలో భవానీమండపమునకు బోయిదిగిరి. కెంటుపటాలమువారు శ్రీవారికి సత్కారములను జదిపిరి.

యధ్వార్తానంగ్రహము

పదమూడవ రంగము

జూలై మాసారంభమునందు ఆంగ్ల పరాసులు సోము తటమున దవస్కందన ముపక్రమించిరి. ఈ మాడుమాసముల అవస్కందన ఫలితమును సింహావలోకనము జేసినప్పుడు ఆంగ్ల పరాసులయొక్కయు జర్మనులయొక్కయు సంగ్రామ స్థితి యుక్తము కాగలదు. శత్రుమండలి ఆక్రమించుకొనిన ప్రదేశ ములనుండి వారిని వెడలగొట్టుట మిత్రమండలి యవస్కందన మునకు ముఖ్యమయిన ఫలితముగ నెంచవచ్చును. శత్రుబలము క్షీణించి, వారి రక్షణసాధ్యము ముడిగినగాని ఈకాగ్రము సులభసాధ్యము కాదు. పడమటిరంగమునం దాంగ్లపరాసు లుపక్రమించిన యవస్కందనము వలన జర్మనులకు గుక్కతిరు గుట లేదు. మిత్రమండలి తాకిడికి నిలువజాలక జర్మను లాదరా బాధర సోముతటమున కెక్కడనున్న పైనికులను తీసికొని వచ్చి విశేషము నష్టపోవుచున్నను ప్రయోజనము లేకపోయి నను పదే పదే ప్రతిఘటించు చున్నారు. ఈ వ్యతిరేక ప్రయత్నములవలన వారికి మిత్రమండలి ఒత్తిడితగ్గుటలేదు సరికదా! సైన్యక్షయమగుచున్నది. సైన్యముల ధైర్యత్యా హములు తగ్గుచున్నవి, ప్రజలయందు నిరుత్సాహము కలుగు చున్నది. ఇవి యన్నియు శత్రువులపరాజయమునకు శుభసూచకములుగాని వేరుకాదు. మిత్రమండలి యధ్వార్తానము శత్రువులబలమును క్షీణింపజేసి వారిని పరాజితులను జేయుటయైన పప్పుడు సోముతటమునందు జరిగిన మాడుమాసముల యధ్వార్తానమును ఫలప్రదమైన దనుటకు సందియములేదు. జూలై యారం భమునండి, సెప్టెంబరు మాసాంతము వరకును 224 శతఘ్న లను ఆంగ్లలు పట్టుకొనిరి. 807 యంత్ర ఫిరంగులును విశేషల వశమైనవి. 26,785 మంది జర్మను పైనికులు బందీలుగ దొర కిరి. ఆంగ్లలను ప్రతిఘటించుటకు జర్మనులు 89 డివిజనుల సేనను రణరంగమునందు చేర్చిరి. ధైర్యమును, సమరీత్యాహ మును తగ్గి అలసిపోవుటవలన వారిలో 22 డివిజనుల సేనను వారు మరల పంపివేయవలసి వచ్చెను.

ఆంగ్లముఖము

సోముతటమునందు కుంభవృష్టిగ వర్షించుటవలన గత వారము నం దక్కడ ప్రబలయుద్ధము జరిగి యుండలేదు. ఈ కోరు-ల-ఎబ్బవద్ద తీవ్రయుద్ధము జరిగి ఆగ్రామము ఆంగ్లల వశమైనది.ఆంగ్లలకాగ్రామము వశమైన వెనుకను వారు దానికి ఈశాన్యభాగమునందు తమ స్థానములను వ్యాపింప జేసికొనిరి. అక్కడ విశేషతల 800 ఖయిదీలు స్వాధీన మైరి. కవచావృత మైన మోటారు బండ్లును శత్రువులను భంజించుట యందు ఆంగ్లలకు విశేషముగ సాహాయ్యకారి యైనవి. గాడికోరునకు వైర్చిటిభాగమునందలి ఆంగ్లలస్థానములు బాగు పడినవెనుక వారు తమ సేనాపంక్తిని హెస్సెనుకందకము వైపున కార్చెటలు ఉత్తరభాగమునకువ్యాపింప జేసికొనిరి. ఆ ప్రాంతమునందు జర్మనులు ప్రతిఘటించి రెగినాకందకములోని కొంతభాగము నాక్రమించు కొనిరి. హ్వెటెను బురుజునందు స్వల్పభాగముమాత్రము జర్మనుల వశమందు కలదు. తక్కిన భాగమంతయు నాంగ్లలకు స్వాధీనమైనది. లా-ట్రాస్సెలెగ్రామ మునందు శతఘ్నలనుతగులబెట్టుచున్నవి. అక్కడనుకలజర్మనుల మందునామగినిలయమువ్వంసమై పోయినది. ఆంగ్లరునదికిదక్షిణ భాగమునందుగల ప్రక్కనునందలి ముఖ్యమైన యున్నతస్థానము లన్నియు నిష్పాడు ఆంగ్లలవశమందున్నవి. అందువలన శత్రువులు బాహుము ట్రాస్సెలె మాగ్నమునకు పశ్చిమమునందుగల నిన్నుప్రదేశము నాక్రమించుకొనవలసివచ్చినది. సోము తటము నం దిప్పుడు జర్మనులస్థితి తారుమా లైనది. నిన్నుప్రదేశము నాక్రమించుకొనియుండిన ఆంగ్లపరాసు లిప్పు డున్నత ప్రదేశ ము నాక్రమించి యున్నారు. జూలై మాసారంభమునందు జర్మనుల వశము నందు కల యున్నత ప్రదేశము మిత్రమండలి వశమై వారు నిన్ను స్థానములను పట్టుకొని ప్రేలాదవలసిన స్థితికి వచ్చినది. కొండ లెక్కుట సులభమో దిగుట సులభమో చదువులకు లేలియని సంగతి కాదు. చప్పుచప్పున ఆంగ్ల పరాసు సేనలు ఉన్నత ప్రదేశ ములనుండి దిగి శరవేగముతో శత్రువులను దాకుటకు వీలు కలిగినది. ఫివవెలు ప్రాంతమునందు జర్మను లాంగ్లల నెదిరించి నప్పుడు జర్మనులకు వారు తగిన కాస్తీచేసి తరిమివేసిరి. లెన్సు, ఆర్మెంట్రీసు, లూసు, అర్రాసు ప్రాంతములందు స్వల్ప ప్రచలనము గోచరము.

పరాసుముఖము

పరాసుముఖమునందు మార్పులనకును సెయింటు పిరువాస్టు వనమునకును మధ్యను పరాసులు జర్మను లెదిరించి బలీయమైన కందకపు వరుసను స్వాధీనము చేసికొనిరి. మార్పులు కొండెల్లెన నకు ఉత్తరభాగమునందును, సెయింటు పిరువాస్టు వనము తూర్పుభాగము నందును కలదు. సెయింటు పిరువాస్టు వనము నకు దక్షిణముగ రాస్కరు గ్రామము గలదు. అక్కడను గల నొక బలీయమైన కందకమును పరాసులకు స్వాధీనమైనది. మార్కెల్లెనకును, బుషావెనీలకును తూర్పుభాగములందు పోరాటము జరిగి పరాసులు ముందునకు పోయి, ఫ్రెగికోరున కుత్తరభాగమునందలి యొక కందకమును పట్టుకొనిరి. పరాసు ముఖమునం దుభయవత్సమునకును ప్రబలమైన శతఘ్నలయుద్ధ ము జరుగుచున్నది.

ఇటలీ రంగము

ఇటలీరంగమునం దంత మార్పులేదు. శత్రువు లెదిరించి నప్పుడెల్లను ఇటలీవారు వారిని నెట్టివేయుచువచ్చిరి. టెంట్లా లోయయందలి గర్బిరీను శిఖరమును ఇటలీవారు పట్టుకొనిరి. అవిసో లోయయందు ఇటలీవా రెదిరించి కొన్ని స్థానములను వశపరచుకొనిరి. ట్రావింగోలు లోయయందు ఆస్ట్రీయావారు పట్టుదలతో నెదిరించి యెదిరించి ఇటలీవారి కందకాగ్రభాగ మునందు ప్రవేశించిరి. సేనాముఖమునందలి తదితర ప్రదేశములం దేమియు వారికి ప్రయోజన మేర్పడలేదు. విశేష నష్టము పొంది వెనుకకుపోయిరి. ఆస్ట్రీయావారి పరాజయమును పొందిన తరువాత గత మంగళ, బుధవారములందు ప్రదనము చూపియుండలేదు. ఇటలీవారు రతి సాహసముతో నాస్ట్రీయా వారి నెదిరించి కందకములను వశపరచుకొనిరి.

రష్యారంగము

రుష్యారంగమునందు శైలిషియాయందును కోవెలునకు పశ్చిమమునందును వైర్చిటిభాగమునందును ప్రచండయుద్ధము జరుగుచున్నది. కాని యెవరికినినిశ్చితమైన ఫలితము కలిగియుం డలేదు. శైలిషియాయందలి ట్రాడికిని, జిలొట లిపానదికిని మధ్యను గల ప్రదేశమునందు రుష్యులు సేన లవస్కందన ముపక్ర మించినవి. ఆప్రాంతమునందు లెంబర్గనకు ఈశాన్యభాగము నందు నలుబదిమైలుల దూరమునందును, ఆగ్నేయభాగమునందు 80 మైలులదూరము నందును, తీవ్రయుద్ధము జరుగుచున్నది. ప్రస్తుతము యుద్ధము జరుగుచున్న ప్రాంతము హాలిజుపట్టణ మున కుత్తరభాగమున కలదు. అక్కడకు శత్రువులు ప్రబల సైన్యములను తెచ్చి రష్యనులను బ్రహ్మాండముగ ప్రతిఘటిం చుచున్నారు. శత్రువు లతితీవ్రముగను యెడతెడప లేకుండ గను యెదిరించుచువచ్చినప్పుడు రష్యనులు వారిని వెనుకకు నెట్టి 6 వేలమంది వరకును పైనికులను ఖయిదీలుగ పట్టుకొనిరి. శైలి షియాయందు శత్రువులు తమస్థానముల నలి పట్టుదలతో సం రక్షించుకొనుచున్నారు. కోవెలునకు దక్షిణభాగమునందు న్లాడిమెరు వోల్నిస్కు వైపున జటర్స్కి ప్రాంతమునందు రుష్యనులు శత్రువులను విశేష సైన్యముతో ముట్టడించు చున్నారు. కాని శత్రువులు చలించుటలేదు. అక్కడకు జర్మ నులు బోలెడుపైనికులను తీసికొనివచ్చి రుష్యనులను ప్రబల ముగ ప్రతిఘటించుచున్నారు. శత్రువుల కొన్ని స్థానములు రష్యావారి స్వాధీనమైనవి. బిజెంజీకి దక్షిణమునను కొన్ని స్థానములను రష్యావారు పట్టుకొనిరి. డ్విస్సనకు వైర్చిటి భాగమునందు జర్మనులు ముట్టడించ దలచినప్పుడు రష్యనులు వారిని వెనుకకు నెట్టివేసిరి.

రుమేనియా రంగము

రుమేనియా యందు ట్రాన్సిల్వేనియా ఉత్తర భాగము నందు యుద్ధము జరుగు చున్నది. రొమేనియము కనుమ దాటిన రుమేనియను సేనను హెర్జెనోవాటు పట్టణమువద్ద ఆస్ట్రీయా జర్మను సేనలు నలుముఖములను వెనుకకు నెట్టి ఆకసుమును వారు స్వాధీనముచేసికొనిరి. కాని తమ దక్షిణభాగమునందు కల సేనతో తిరిగి గమనాగమనముల నేర్పరుచు కొంటి మని రుమేనియనులు చెప్పుచున్నారు. ఫాగరాసు ప్రాంతమునందు రుమేనియనుల తాకిడికి ఆస్ట్రీయా జర్మను సేనలు నిలువజాలక పారిపోయినవి. ట్రాన్సిల్వేని పట్టణమునకు వైర్చిటిభాగము నందు అష్టాశే వద్దనుగల స్థానములను రుమేనియనులు పట్టుకొ ని 7 శతఘ్నలను స్వాధీన పరచుకొనిరి. వెయియంది ఖయి దీలుకూడ దొరకిరి. జెన్స్ ఉడవార్కెలో వద్దను 1242 మంది ఖయిదీలును, ఫాగరాసువద్ద 800 మంది ఖయిదీలును కుండ విశేషతలకు స్వాధీనమైరి. రొమేనియము కనుమయందు రుమేని

యనులకు కొంత పురోగమము కలిగినను, వల్గూను కనుమ యందు పిరోసెనీవద్దను కల బొగ్గుగనులను ధ్వంసముచేసి, వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది. ఓరోనీవావద్దను శత్రువులు మాడుసారు లెదిరించినప్పుడు వారిని రుమేనియనులు వెను కకు నెట్టిరి. మాడు రోజులు యుద్ధము జరిగిన వెనుకను పారాజిదు ప్రాంతమందలి కందకములను రుమేనియావారు పట్టుకొనిరి. పారాజిదు ప్రాంతము ట్రాన్సిల్వేనియా ఉత్తర భాగమునందు సరిహద్దులోపల 45 మైలుల దూరమునందు కలదు. ట్రాన్సిల్వేనియనులకు వాయవ్య భాగమునందు గల ఫాగారసు ప్రాంతమునందు ప్రబల సైన్యముల ముందరకు రుమేనియనులు వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది.

డోబ్రుజాయందు రుమేనియనులు రుష్యనులును యవ లంబించిన యవస్కందనము జరుగుచున్నది. డోబ్రుజా ముఖ మునందలి మధ్యభాగమునందు రుమేనియనులకు కొంత పురో గమము కలిగినది. రుమేనియను లిక్కడ సేనాముఖము నందంతటను శత్రువులను ముట్టడించుచున్నారు. శత్రువులు ప్రబలముగ వారిని నిరోధించుచున్నారు. రుష్యనుకు టుట కనుమల మధ్యను రుమేనియనులు డాన్యుబునదిని దాటి తిరిగి ఎడమగట్టునకు వచ్చివేసిరి. రుమేనియా రాజధాని నగరముగు బుఖారెస్టు నగరమునకు వైర్చిటిభాగమునందు 90 మైలుల దూరములో శత్రువులు డాన్యుబునదిని దాటుటకు చేసిన యత్నము విఫలమైనది.

బాల్కనురంగము

బాల్కనురంగమునందు సెరెసు-సల్బానిక ముఖము నందు బల్గేరియా పైనికులకును ఆంగ్లలకును, కాజుకలము- కొనాకి ముఖమునందు సర్వియ, పరాసు, రష్యాపైనికులకును, బల్గేరియనులకును యుద్ధముజరుగుచున్నది. సెరెసు-సల్బానిక ముఖమునందు పశ్చిమమున ఆంగ్లలు రెండు దుగ్గసర్వశములైన గ్రామములను వశపరచుకొనిరి. స్ట్రీమానదికి తూర్పునగల యెనికెని గ్రామముకూడ ఆంగ్లల వశమైనది. సెవోలియను, కరజకెని గ్రామములుకూడ విశేషతలకు స్వాధీనమైనవి. కాజుక కలము-కొనాకి ముఖమునందు సర్వియనులకు విజయము కలిగి నందున వారి తాకిడికి నిలువజాలక బల్గేరి యా పైనికులు సాస్టాక వు గ్రామ, బ్రోడునదుల మీది తమ స్థాన ములను పరిత్యజించి మెనాస్టరపట్టణమువై పునకు పూయను లగుచున్నారు. సెవిచిగ్రామమును సర్వియా పైనికులును, స్టారిసాకు ఈశాన్యభాగమునందు కల పోటోరకు, టెచ్చెనీగ్రా మములను పరాసులును స్వాధీనము చేసికొనిరి. కాజుకలము ప్రాంతమునందు బల్గేరియావారు పట్టుదలతో సంరక్షించుకొని ననొక యున్నతస్థానము సర్వియావారు పట్టుకొనిరి. సర్వియా పరాసు రష్యా సేనలకు కలిగిన పురోగమమువలన వారి పైనిక పంక్తి షెర్నా కొనాకి-సెగోటోహానీ నక్షిప్రాంతమునకును వ్యాపించినది. కొనాకితూర్పున గల షెర్నానదిని మిత్రమం దలియోధులు దాటి బాబాపర్వతపంక్తియందుముందునకు పోవు చున్నారు. ఆప్రాంతము మెనాస్టరపట్టణమునకురమారమి పది మైలుల దూరమునందు కలదు. మిత్రమండలి కీప్రాంతమునందు కలిగిన పురోగమన స్వరూపము ముందువారమునందు వ్యక్తము కావచ్చును.

ఆల్బేనియా దక్షిణభాగమునందు ఇటలీ సేనలు హో నాకు దిగువకు వచ్చిరిగి అగ్గర్ బోసాస్టో, డెల్లిగోగ్రామము లను వశపరచుకొనినవి. ఇటలీ సేన లిప్పుడు గ్రీసుదేశపు సరిహద్దునకు పదిమైలుల దూరమునందు కలవు.

ఆస్ట్రీయా రంగము

ఆస్ట్రీయా రంగమునందు రుష్యనులు తిరిగి, అవస్కం దనము నుపక్రమించి, నొకాదకో సాహాయ్యమున కారామ ర్మనదిమీది బలీయమైన స్థానములను వశపరచుకొనిరి. కారా మర్మనది ట్రిబిజాండు పట్టణమునకు పశ్చిమమున 45 మైలుల దూరమునందు కలదు. కెలిడుషిఫ్ట్టకునకు పశ్చిమమున తురు మ్మ సేనాగ్రభాగమును రష్యనులు భేదించి వారికి చాల నష్టమును కలిగించిరి.

సముద్రరంగము

గత వారమునందు సముద్రమున గుర్రాగ్రములు తిరిగి ప్రబలినవి. అట్లాంటికు సముద్రమునందు సముమెరైనులు ప్రవేశించి స్టీమరులను ముంచుచున్నవి. ఇంతివరకును 7 స్టీమరులు సముద్రము పాలైనవి. వానిలో రష్యావారిని, 1 డచ్చివారిని, 1 నార్వేవారిని, 1 ఆంగ్లలవి 4, అట్లాంటికు సముద్రమునందు మాడు సముమెరైనులు ప్రవేశించినవనియు అవి 9 స్టీమరులను ముంచి నట్లును ఒక స్టీమరు కెస్తాసు తెలియజేయుచున్నాడు. 2 వేలమంది పరాసు సర్వియా వారితో ప్రయోజనము చేయుచుండిన పరాసు వారి ఆక్సిలరీప్రంసరును సముమెరైను లొట్టాపో చేసినది. అందరి జనులలో 1862 మంది ఒడ్డుచేరిరి. అవెరెకా సముద్రతీరమునకు జర్మనీ సముమెరైనులు వచ్చి దురాగతములు చేయుచుండ చూచి యూరకోవకూడదని అమెరికా ప్రతికలు తమ యాగ్ర హమును ప్రకటించుచున్నవి. జర్మనుల దురాగతములకు తిగి ప్రతిక్రియను చేయవలసినదని అష్టి ప్రాయుచున్నది.

విదేశవార్తలు

జపాను దేశమున మంత్రివర్గము రాజీనామా యిచ్చు పని తెలియుచున్నది.

యుద్ధసామగ్రిల కర్మాగారములను ఆదివారములు సెలవిచ్చుటకు ఆశాభావంత్రులు నిశ్చయించిరి.

సర్వోదయనాథ బాగోయగారు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలో అనేక వారములు గడచించెదరు.

పరామి వారి స్వీతియ బుణముకొఱకు (ఇంత మొత్తముని లేదు.) రెవ తేదీని చందాలు ప్రారంభింప బడినవి.

గ్రీకు దేశమునందలి వైనికోవోగ్రులు, వైనికులను క్రైస్తవములకు మరల మరల నిరంతరమును బోయి చేరుచున్నారు.

జపానులో ఒకీకోమా మంత్రివర్గమువారు రాజీనామా యిచ్చిరి. మికాదోగారు మున్షర్ టెరాంచీగారిని నిలువనపిరి.

జర్మనులు 100 మార్కులకు 82 కంబెతక్కున సంఖ్య గల ప్రాంతములను మారక మిచ్చుచున్నా రని తెల్పిననుండి తెలియుచున్నది.

మంత్రి వర్గమునందు రాజీనామా యిచ్చినదియు కెలెగోరోగ్ర పోలసుగారు మరల మంత్రివర్గము నేర్పఱచెదనయు ప్రకటించ బడినది.

పాయిస్ కేరుగారు సోమురంగమును దర్శించి ఇటీవల క్రిటికావారికి గలిగిన మహావిజయముల సందర్భమున సర్వదగ్గన చేరుగునని నభివ్రంజించిరి.

యుద్ధవ్యయములకు మరీ 80 కోట్లు కావలెనని అస్కీవ్సు గారు బుధవారమునా దేశిగదరు. దీనితో 818 కోట్లు 20 లక్షల వంతకు వ్యయము.

శత్రువుల జలాంతర్గాములను తట్టజేయుట పొలిమేగ బోనికి రానీయరాదని మిత్రమండలివారు తట్టజేయుటకు నిరోధింపవలెనని వ్రాసిరి.

అమెరికాదేశమునందు 9 స్త్రీమరులు ముంచబడినవనియు, 8 జలాంతర్గాములు పనిచేయుచున్నవనియు “నాక్ ట్రెస్ట్” అను చిన్న ఓడలోనివారు తెలుపుచున్నారు.

ఇదివఱకు హిందూదేశమునందు రైలుచే కాఖోద్యోగిగా నున్న సర్ ఎరిక్ గడ్డిస్ గారు వైనిక సంబంధపు రైలుమార్గముల పరిషయమున వైరక్తు జనరలుగా నియమింపబడిరి.

న్యూజీలండు ముఖ్యమంత్రి మేసీగారును, సర్ జోసెఫ్ ఉడ్ మంత్రిగారును ప్రాన్సునందు యుద్ధరంగమును సందర్శించుటకు పెనామాజలసంధిద్వారా లండనుకు వచ్చిరి.

చీనాదేశమున లక్షింగు సెయంగు గారు యూని కామి గారితో సంబంధము గలవాడగుటచేత అతనిని విదేశమంత్రిగ నియమించుటకు చీనా రాజ్యాంగసభవారు నిరాకరించిరి.

నవంబరు నెలకు పిమ్మట వైనిక ప్రవేశ పరీక్షకు రాగోరు వారికి 18½ సంవత్సరములు అధిక వయఃపరిమితిగా నిశ్చయింపబడినది. నేనలో పనిచేసినవారికి 21 ఏండ్లు పరిమితి.

రెబ్బయము రాజుగారికి జర్మనులు కొన్ని సంధిపరతు లను బంపిరి; గాని రెబ్బయము రాజుగారు ఆమెరతులను ధిక్కరించి ప్రోసిజేసిని న్యాయార్థు ట్రైబ్యూనును ప్రతికావసినది.

సెప్టెంబరు 23వ తేదీని ఎస్సెక్సు జిల్లాలో పట్టుబడిన శత్రుబట్టిను క్రిందపడునప్పుడు సాధారణముగా వైభ్రాగమునకు తగులు స్వల్పమైన బెట్టులు తప్ప జిల్లెను అంతయు దృఢము గానే యుండెను.

న్యూయార్కులో పక్షవాత వ్యాధివలన 2000 మంది బాంబులను బాంబుకలను పనిపోయిరి. పేగువ్యాధినలేనే ఈ వ్యాధిగూడ ఎలుకలకలన వ్యాపించియుండునని శాస్త్రజ్ఞులు హింపించుచున్నారు.

ఇదివఱకునుండి ప్రాన్సు దేశమునందు వసించుచున్న శత్రుదేశీయులను ప్రాన్సు దేశీయులనుగా నంగీకరించుటను ప్రోసిజేయుటకు పరాను రాజకీయసభ వా రొకటిల్లు నుపపాదించిరి.

క్రెడెటో సోకి, ఆల్ఫ్రెడ్ డిబాత్ ప్రాండెక్ అను వైమానికులు విమాన యుద్ధమునందు తమ అద్వితీయ పరాక్రమమును ప్రకటించినందులకు వారికి డి. ఎస్. ఓ. బిరుదులు లొసగ బడినవి.

మంత్రివర్గమునంద నేమేలు గ్రీకుదేశము మిత్రమండలితో జేరవలయునని బలవంతము చేయుచుండుట చేతను, దీనికి రాజుగారు సమ్మతింపక పోవుటచేతను మంత్రివర్గమువారు రాజీనామా యిచ్చిరి ఏథెన్సునుండి తెలియుచున్నది.

ఆదివారమునాడు లండనునై బాంబులను పేసిన విమానములలో నొకటి క్విట్ట ప్రాంతమున సముద్రములో సగము మునిగియుండగా సోమవారమునాడు ఒకరు చూచిరి. దాని చుట్టును జర్మను యుద్ధకాకలు దానిని తేల్చుచుండెను.

జపానులో మంత్రివర్గము నేర్పరుచుటకు మున్షులు టెరాంచీగారి కీయబడిన యుద్ధపున కాతడంగీకరించెను; గాని కాటోగారికి మంత్రిత్వ మియ్యవలెనని ఓటమగారు చేసిన మూచన నిరాకరింపబడుటచే కత్త తేప్పడు నట్లున్నది.

ఫ్రాన్సుదేశపు ఉత్తరభాగమునుండి పనిచేయుచుటకు జర్మనీలోనికి దిసికొనిపోబడిన పరానువారిని నూడుపులకాలము గడచిన వెనుక మఱల స్వదేశమునకు బంపుమని జర్మనులు తెలిపినది తెల్లినబోని స్పెయిను దేశపు రాయబారి వ్రాసెను.

ఇతర తట్టజేయుటకు బుద్ధిచెప్పటకు రోమేనియాను సక్రమముగా శిక్షింపవలయు నని హిందెస్టన్ చెప్పెను. రోమేనియాతో యుద్ధము చేయుటవలన కలుగు ఫలితముగలన గ్రీకుదేశమునకుగూడ బుద్ధి రావలయునని యతని యూహ.

చీనాయందు చీనా జపానువారికి గలిగిన గంధర్వశముల సంబంధమున జపానువారు నేనా ప్రయత్నములను జేయుదునని యువై టెడ్ స్టేట్సునందు గల పుకారులన్నియు అబద్ధములని కోహుస్ అను వార్తాసంఘము ప్రకటించుచున్నది.

జర్మనీకి ఇప్పుడు తట్టించిన ఈ విషయమందు అంతర్దేశ సంక్షోభము లేమియు జరుగకుండవలయునని “జర్మెనియా” అను క్యాథోలిక్ వార్తాపత్రిక వ్రాయుచున్నది. దీనిని బట్టి అంతర్దేశ సంక్షోభములు జన్మనియందు గలుగుచున్నవని నమ్మవలసి యున్నది.

లండనులో జుహుమ్మియ శ్మశానపు ఆవరణమునకు మరాఠుత్తులు చేయించుట కేర్పాట్లు చేసిరి. అబ్దుసుఆలీబేగు గారి నూచనప్రకారము స్థానుచేసి చుట్టును ప్రాద్దేశములలోని మాదిరి ప్రాకారము కట్టించబడినది. ప్రతిసమాధికిని పేరు చెక్కబడిన రాళ్లు స్థాపింపబడును.

నార్వేదేశమునందు జర్మను సబ్బరైనులు విశేషముగా నున్నందున సాకావర్తమునకు నిరోధము గలుగుచున్నదనియు వీనిని తీసివేయవలెనని జర్మనీకి నికల్ లోహమును ఎగుమతి చేయగూడదనియు నార్వేషత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. నికల్ లోహము నార్వేలోతప్ప యింకెక్కడను జర్మనీకి లభింపదు.

ట్రాన్సిల్వేనియాలో హిస్సలందు రోమేనియులను నిశ్చేషముగా నోడించియని జర్మనులు ప్రకటించిన విషయము శుద్ధ అబద్ధమనియు, గతమాసము 29వ తేదీని శత్రువులు వెనుకకు పోయినప్పుడు రోమేనియుల అనేకనందల బైచీలను 5 మరణిగండులను పట్టుకొనిరినియు, రోమేనియులు ప్రకటించిరి.

సీమ్సుకెరి అను అమెరికాఖండపు కంట్రాక్టరులు అమెరికను అంతర్జాతీయ కార్యనిర్వాహకుల సాహాయ్యమున వై నాదేశమునందు సాంగీ, కాన్సు, హునన్, క్యాంగాయ్, క్యాంబంగ్, చికియాంగు పురములమీదుగా 2000 మైళ్ల ఇనుప దారి వేయుటకు వై నాప్రభుత్వమువారితో నేర్పాట్లు చేసి కొనిరి.

అహోరపదాగములు సమ్మిద్దిగా నుండుటకును పాలధర హెచ్చుకుండుటకును వ్యవసాయకులను 1-1-17 వరకును పాడి పనులవారిని 1-4-17 వరకును కదల్చుగూడదనియు వీరు యుద్ధమునకు పంపబడవలసినవో యుద్ధమునకు పోయినవారిలో నీవనులను నిర్వర్తింపగలవారిని విడుదలచేసి వీరిని పంపవలెననియు వ్యవసాయశాఖవారు ప్రకటించిరి.

కెనడాదేశ గవర్నరుజనరలు కన్నాటుప్రభువుగారు కెనడానుండి వెదలిపోవమండుటచే! కెనడాక్లబ్బులో వీడ్కోలుపు విందు వారుచేసిరి. ప్రధానమంత్రి ప్రభువుగారిని శ్లాఘించెను. యుద్ధానంతరము కెనడాకువచ్చువిదేశములవారినిగూర్చినప్రశ్న కలుగగలదు. బ్రిటిషు దేశమువారినిమాత్రమే రానిచ్చుట యుచి తట్టితయని నాతలంపని ప్రభువుగా గనిరి.

“కారణములు లేకయే శత్రువులయొద్ద మహాబలమున్నదని యేలనమొదరు? శత్రువుల మందు గుండు సామగ్రియు కిరంగులును మట్టుపెట్టుబడిన వని తెలిసినది. ఈ తరువులు లేకయే అగ్నిని వర్షించుటవలన మన పిరికితనము వ్యక్తమగునని ఇటీవల పట్టుబడిన డెవేరియను పటాలమునందు చిక్కిన యొక ప్రకటనయందు శత్రువులు వ్రాసిరి.

యుద్ధానంతరము సామ్రాజ్యపుక్తి యేర్పాట్లకొఱకు మాతృదేశము పూనిక గలిగియుండవలయును. యుద్ధానంతరము ఎరుగు నుహాసభయందు హిందూదేశమునకును ఈజిప్టునకును ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య ముండవలయునని దక్షిణాఫ్రికా ప్రాక్టామి మనుగారును, టాస్మేనియా యేజెంటు జనరలుగారును. వ్రాసిరి. ఆని డెయిలీ పేపిలు ప్రతికావ్రాసినది.

ఆంగ్లవిజయమును కొంతకాలమునఱకునిలిపి యుండుట కైంగడు ఏమియు చేయదు. ఇప్పుడు నేనాముఖమునందు వైద్య సాహాయ్యముతో బోరుమన్న విగ్గండు జనులను అక్సే యుద్ధరంగమున నిలిపి విరిపు ప్రజలు వారికి సాహాయ్యము చేయనియెడల విగ్గండున కంతయు అవమానము గలుగును. విగ్గండు తిరుగుబాటు విగ్గండు ఆశలనే భంగపఱచిన దని రెడ్మండుగారు వాటర్స్టర్ పురమున మాట్లాడుచు చెప్పిరి.

అమెరికను ఖండ తీరములందు గూడ ప్రవ్యసలు తమ వైనిక జీవనమును సువ్యక్రము చేయుచున్నారని న్యూ యార్కు వార్తాపత్రిక లన్నియు అతి కోపముతో వ్రాయుచు ఇట్టి పరిస్థితులను పట్టుపెట్టుటయే ప్రభుత్వమువారి విధి యని వ్రాసినవి. యువై టెడ్ స్టేట్సువారికి కోపము గలిగింపవలయునని జర్మనీ కోరినయెడల ఇదియే మహాపాయ మని యు పత్రికలు వ్రాసెను.

లేడిసు పాకెట్టు లీవరు

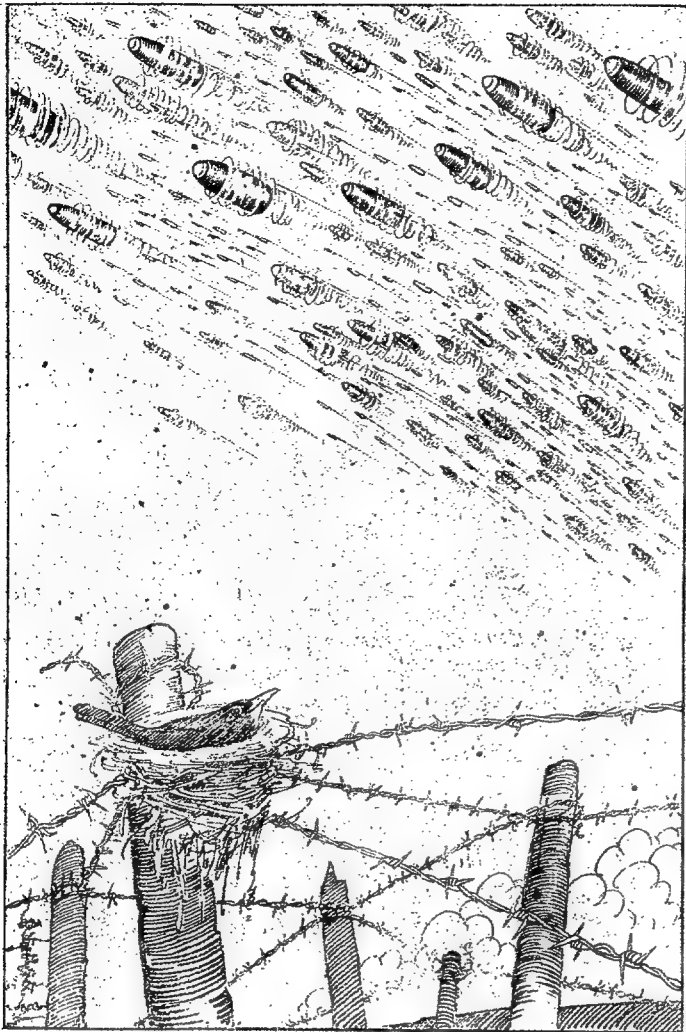
గడియారము 1-12-0.

ఇదివరలో వికృత యించినది రూ. 8 14-0 ఇంతవక్కువ క్రయంగల గడియారమును మాకం వెని పేరు ప్రఖ్యాతి చేయవలెనని ఈ నెల ఆఖరులోగ తెప్పించు కొనువారికి రూ. 1-12-0 లకేయ్యవలెను. ఈగడియారము చూపుకు సోగ సుగా నుండును.

ఇతర కంపెనీలో ఇంత తక్కువ వెలకు దొరకదు. 5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇయ్యబడును.

వి.ఎ. ఎస్. పాణి.
సాహుకారుపేట, మదరాసు.

257

కందకముల చుట్టను రక్షణార్థము కట్టిన ముండలతిగెలపై పెల్లులు కుంభవృత్తిగ వర్షించు చున్నను, ఒకపక్షి తన కులాయమును విడనాడక యెప్పటియుల్లు పిల్లలను పెంచుచున్నది. పక్షి తుల యభ్యాసమువలన జీవజాలమున కుపద్రవా వస్థయందు సయితము విశ్వాసము గలుగుట ప్రకృతి విచిత్రము.

హిందూదేశ వృత్తాంతములు.

సర్ హరల్డ్ ప్రాథ్మగారు 9 వ తేదీసాయంకాలము బొంబాయికి బయలుదేరి వెళ్లిరి.

ఇండియా క్రొత్త సేనాధిపతి సర్ చార్లెస్ కునోగారు 4 వ తేదీని సింలాకు పోయిరి.

కలకత్తాలోను చుట్టుప్రక్కల పురములందును బ్రిష్ క పండుగ సెప్పుదిగా జరిగిపోయినది.

వెల్లింగ్ డన్ ప్రభువులు సపరివారముగ 8 వ తేదీని ఫింలా పురమును సూచుటకు పోయిరి.

జనరలు సర్ ఛార్లెస్ మన్రోగారు అధికారియై స్వీడన్ నుండియు రాజప్రతినిధిగారి సభా సభ్యులగుదురు.

కొచ్చిరాజుగారు ఢిల్లీకిబోయి కాశీ కలకత్తా మున్నగు పట్టణములనుచూచి వాల్తేరుమీదుగా ఈ నెల 26-వ తేదీని చెన్నపురికి వచ్చెదరు.

30-9-16 వ తేదీతో సంతమగు వారమున 5290 మందికి ప్లేగు వ్యాధిపోకినది. 4059 మంది మృతినొందిరి. చెన్న పురి యందు 278 మరణించిరి.

ప్రాసెసురు ఎస్. ముద్రహ్యాయ్యగారు సోదరు లగు స్వామినాథయ్యగారిని పుదుచ్చేరి వదలగూడదని అచటి పోలీసు నా రాజ్ఞాపించిరి.

జనస్థిరుమండి ఫిరంగుమునకు 50 మైళ్ల పొడుగున 5 అ 6 అంగుల వెడల్పుగల రైలుమార్గమును నిర్మించుటకు రైలుసే బోధోవా రుర్తు విచ్చిరి.

బాబా అను సినాయిచేసిన దొంగతనము సంవత్సరమున వ్యాపారాధికారి విచారణ చేసి ముద్రాయిపై సేదము స్థిరపఱచి నానికి రెండుసంవత్సరములు కఠినశిక్ష విధించెను.

9వ తేది ఉదయ మొక స్పెషల్ ట్రెయినులో కొచ్చిను మహారాజుగారు రాణీగారితోడను పిల్లలతోడను, తక్కిన పరివారముతోడను ఢిల్లీ దర్బారుకు బోవుచు మదరాసునకు వచ్చిరి.

మొక్కంగం ధవార్. నదులకు వరదలు వచ్చుటచే సెయిక్ పూరు చిండ్వారైలుమార్గమునందు సెయిక్ పూరు మొలారిపైనుచు నడుమ 696 వ మైలు యొద్ద 5 వ తేదీనాడు గట్టు తెగినది.

ఎలూరు వ్యాయవాదులు శ్రీయుత కూర్మా వెంకట రెడ్డి నాయుడు బి. ఏ. బి. ఎల్ గారు, స్కూలులో, 28, 29 తేదీలలో సమావేశము కాబోవు, స్కూలు మండలరాజకీయ సభకు అధ్యక్షత వహించెదరని తెలియుచున్నది.

సాధారణముగా బొంబాయి రాజధానిలో నివసించు వారికి ఎవ్వరికిని బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు ప్యాస్ పోర్టుల నిచ్చుటలేదు. జూలై న కేసులందు మాత్రము రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల వారిలో యొచించి ప్యాస్ పోర్టుల నిచ్చెదరు.

పాలఘాటు తాలూకాలోని పత్రికాదు ఘాటు మీను గా కొల్లంగేడునుండి తిరుచూరుకు క్రొత్తరైలు మార్గమును సేయుటకు రైల్వేబోర్డు నా గంగీకరించినందున ఎస్. బి. ఆర్. వారు రెండు నెలలలో సర్వే ముగించి పని ప్రారంభించుటకు నిశ్చయింపబడెను.

హైదరాబాదు వైబాముగారు, కవుల మహారాజు గారును, బద్వాసు మహారాజాధి రాజుగారును క్రైటు పురమున గాయములు రగిలిన హైదరాబాదు వైకుంఠ భావకాశము నిర్మింప బడబోవు చిహ్నమునుగూర్చి వ్రాయుచు రివ్య చందాలను బంపిరి.

అస్సామునందు విపరీతముగ వరదలు వచ్చుచున్నవని తెలియుచున్నది. కొహాబజిల్లా యంతయు జల ప్రవాహమై నది. సిలేహారు పురమంతయు నీటిలో మునిగిపోయినది. కొన్ని కొన్ని పురములందు లేపాలా ఆఫీసులు పడవలలో నేర్పాటు చేసిరి. పడవలమీద లేపాలు రాకపోకలు జరుగుచున్నవి.

ఆంధ్రవాణి

పాల్నా విశ్వవిద్యాలయము

విశేషభావలో విద్య నేర్పకొనుట హిందూదేశమునందు దప్ప మరియొక్కడను గానరాదు. ఈపద్ధతి యనవాజుమ నియు, నష్టదాయక మనియు, మనయనుభవమువలన తేలుచు న్నున్ది. మాతృభాషగాక వేఱొకభాషలో ఆలోచించుట జ్ఞానముపార్జనమునకు తోడ్పడ కాలదు. వాగ్వికతయం ఁటికల యభివృద్ధి గాంచిన జవాను దేశములోగూడ మాతృభాషాసాయముతోనే ప్రకృతికావ్యములను పఠించి పాశ్చాత్య దేశముల కన్న మిన్నయై పేద్రాంచినారు. ఏదివత్సరముల పాశ్చాత్యభాషాభ్యాసము హైందవుల విజ్ఞానమునకు విశేష ముగ సాయపడి యుండలేదు. ఇట్టి దుస్థితికి యావధము దేశ భాషలలో విద్య నేర్పుటయే. కావుననే శర్మగారు భాషల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పరచవలయునని కంత్ క్రిగ బలికిరి. ప్రస్తుతరాష్ట్రముల బట్టి విశ్వవిద్యాలయములు నేర్పరచుట ప్రయోజనకారిగాదు. ఇట్టి విశ్వవిద్యాలయములు కొంతవరకు ఆంగ్లేయవిద్య నెక్కువగా వ్యాపింపజేయవచ్చును గాని, ప్రజాసామాన్యమునందు ప్రబోధము గావించుట కేమాత్రమును సాయపడకాలవు. విద్యను దేశభాషలలో బోధింప దలచినయెడల భాషలబట్టి విశ్వవిద్యాలయముల స్థాపించుట యత్యవసరము. భాషల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పి యుటకు ముందు భాషాధారముగు రాష్ట్రముల నిర్మించుట ముఖ్యకర్తవ్యము. శర్మగారు రాష్ట్రములగూర్చి స్పష్టముగ శిప్పకపోయినను, దేశీయవాద్యయమును బోధించుటకు భాషల ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయముల నేర్పియుట యవసరమని యెప్పుడు వ్యక్తీకరించిరో, యాసిద్ధాంతమునందే భాషల బట్టి రాష్ట్రముల నిర్మించినగాని యట్టి విశ్వవిద్యాలయము లేర్పడుట దుస్సాధ్యమనుసత్యము అంగీకరింపవలయున్నది. విశేషదేశమునందలి నూతనవిశ్వవిద్యాలయమువలన యోధా దేశమునకు లాభ మంతగ గాన్పింపదు. ఉత్కలదేశమును ప్రత్యేకరాష్ట్రముగ నిర్మించి యా రాష్ట్రమునందు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయ మేర్పఱచినచో, ఉత్కలవాసులలో విజ్ఞానము దేశభాషాసాయమున త్వరలో వ్యాపింపగలదు. అటు లనే ఆంధ్రరాష్ట్రము తమిళరాష్ట్రమునకుండి విడదీసినయెడల, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్రుల విజ్ఞానాభివృద్ధికిని, తమిళ విశ్వవిద్యాలయము అరవల జ్ఞానాభివృద్ధికిని తోడ్పడును. భాషాధారముగురాష్ట్రము ముమ్మందు, విశ్వవిద్యాలయము వెన్వెంట ఏర్పడినగాని లాభకరముగ నుండదు. ఈసత్యమే దేశీయులందరు గమనింపకలెను. ఆంధ్రుల కీసత్యము పొడగ ట్టినది. ఈసత్యమే హిందూదేశపు ముక్తికి కారణభూతము కాగలదు. ఇందువలన, ఆంధ్రులకు గోచరమయిన యీసందేశమును ఆంధ్రులు హైందవులకల్పకును బోధించి సుస్థిరముగు హైందవజాతీయ నిర్మాణమునకు చేయూత నొసగకలెను.

దేశభిమాని.

[8-వ పేజీ రెండువాయి]

ఆనాటివాదము ముగింపబడి 7 వ తేదీని మఱల ప్రారంభింపబడెను. ఎడ్వోకేటు జనరలుగారింకను అధికారపత్రము వ్యాపారాధికార నియోజకమునుగూర్చి విమర్శించిరి.

ము. న్యాయ 115-వ సెషన్ ను ప్రకారము మేజిస్ట్రేటుల వైదిచానరు గలిగి వారి పనిని పరిశీలించుటకు హైకోర్టువారి కధికారము గలదు. మేజిస్ట్రేటులు 'జుడిషియల్'గా పనిచేసేనా యనునదియే సమస్య.

ఈ కేసునందు మేజిస్ట్రేటు చర్య 'జుడిషియల్'గాదని ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు కొన్ని నిదర్శనములను దెలిపిరి.

ము. న్యాయ మేజిస్ట్రేటు ఒకవేళ భగవత్తు అక్కగలే దనునెడల ను ను యు క్తరు వు ను క్రో సి నే య గలమా! మేజిస్ట్రేటుకు కొంత వ్రాచి గల పనిగలదు. అరెస్టా పనిని కేయని యెడల అరెస్టు ప్రక్రియ సభికాము గలవారు కొండ అండవలయునా?

ఎ. జు అరెస్టు కారణములు వ్రాసికొనుట వలన అరెస్టు చేసినవాని కార్య భారమునగల అధికారమునకు ఏమియు నిబద్ధతము గలుగదు. అది యంతయు నతనియొద్దము.

లెజువారి మేజిస్ట్రేటు అధికారమును గూర్చియు ఆతని పనిని గూర్చియు డిక్టో చర్చజరిగెను.

రెండువారి రాయన్యమి అయ్యురగారు రెండు ప్రత్యుత్తరములను చెప్పి మేజిస్ట్రేటు 'జుడిషియల్' అధికారమున నడుచుచుండెనని చెప్పి (1) వ సెషన్ ను నిగించి మేజిస్ట్రేటు అధికార పరిమితిని దాటి వర్తింపెనని చెప్పిరి.

శ్రీర్మ ముందు చెప్పుచును.

బీహారి విద్యార్థి మహాసభ.

అధ్యక్షుని యువన్యాసము.

నెహ్రూగారు బీహారి విద్యార్థుల సభను గూడకరి. తర్వాత పాట్నా కళాశాలయందు చారిత్రక పండితుడైన టి.ఎ.ఎ. పరిశోధన చారిత్రక గ్రంథకర్తలు నగు యదు నాథ సర్కారు ఎం.ఏ. గారు అగ్రానాథిపత్యము వహించిరి. వారి ప్రోత్సాహమున మనోహరమై, విద్యార్థిసభమున కర్వంతోపము క్షమై లాభదాయకమై యువన్యాసము విద్యార్థులకు సర్కారుచేసిన హితోపదేశము ఆంధ్రవిద్యార్థులు గ్రహించవలసియున్నారు. సర్కారు ఉపన్యాసమునుండి, క్రింది భాగములు ప్రకటితములు:—

విద్యార్థులు విద్యార్థిసభ సన్మాన స్థితియందు గుండు పురుషులు. ఆ సన్మానమును సంపూర్ణముగ ముగించుటయే వారి ముఖ్య కర్తవ్యము. వారి విధానము కర్తవ్యమున కంత రాయములు గలిగించు లెక్కిన స్వరూపము లన్నిటిని వారు త్యజింపవలయును. వారి విద్యార్థిసభమున కాటంకము గలిగించునట్టియు వారి సన్మానస్థితినుండి వారిని కాశ్చిన్ముగ విడుదలచునట్టియు ఇతర వ్యవహారములు వారిని చేరి యాధ్యాత్మిక పర్యవేక్షణను చేరవీయవలెను. అది మిగుల హానికరము. బీహారు విద్యార్థులు మిగుల సేదవారు. కష్టపడి పనిచేయు బాలురు. కనుక వారు సులభముగ ప్రాపంచిక సుఖభోగముల బ్రవేశించి చెడనేరరు. కాని వారు చెడిపోవుట కింకొక యంతరాయ మున్నది. దానినిగూర్చి నేను తీవ్రముగ హెచ్చరిక వలసి యున్నది. అట్టి దుష్టణము నకు మీ మనోవికారోద్రేకమే కారణ మగుచున్నది. కుజ్జవాం ద్రెప్పుడును కుజ్జగాండ్రవలె నుండునని నేనెఱుగుదును. వారు గడ్డములు పెరిగిన ముదురులవలె గంభీరచిత్తులుగను, జీతేంద్రియులుగను, ఉండునని తలచుట బుద్ధిహీనపాటు. మీ రితర వ్యవహారముల వ్యయపరచు కర్తవ్యసత్తులవలన మీరెంత నష్టభోవుచున్నదియు మీకు ముందుగ తెలియజేయుట నాకు విధానము. ఒకానొక యుద్రేకమువలన నది యుండునంతకాలమును, తదంతరము విశేష కాలమునకును ఎంతయో కాలవిశేషంబున ముగించు న్నదను సంకల్పిని మీరు గ్రహింపవలయును.

ఆధునిక స్థితి

బీహారు దేశము నాధునిక స్థితికి చేచ్చుట నున ప్రస్తుత కర్తవ్యము. మొగలుల కాలమును, నవాబుల పరిపాలనకాల మునందును వ్యాపించిన పూర్వాపరములను పూర్వాభ్యాసములను పూర్వలోచనలను విడచి, ఆధునిక ప్రాపంచిక స్థితి కలవాటు పడి ఆధునికాభ్యాసములను ఆధునికా లోచనలను, ఆధునికా నవలంబనలను బొందవలయును. వీని కంటెను, ప్రస్తుతస్థితిగతుల జూచి పారమార్థిక యునెత్తటమే వానినినిటిని మంచిస్థితికి దే బ్రయత్నించు ఆధునిక లోత్సాహమును, ఒకరు చెప్పుదానివై నాధారపడక తనంతట తానే యొకానొక సంకల్పయొక్క నిజానిజముల కనుగొని తీర్మానించి దానిలోఁబొచ్చి కారణ కార్యపాతం పూర్వకముగ నన్నిదిశలనుండి వచ్చు వృత్తాంతములతో సరిగొల్పి యాధ్యాత్మిక గ్రహించు ఆధునిక లోత్సాహము ముఖ్యముగ మనకు కావలయును.

బుద్ధివికాసము

ఆధునిక బుద్ధి వికాసమునకు ఆంగ్లేయభాష ముఖ్య ధారముగ నున్నది. ఆధునిక లోత్సాహమును పూర్ణముగ గ్రహించుట కాంగ్లేయభాషమే క్రమమైన పాఠసాధనముగ నున్నది. మనదేశభాషల ప్రస్తుతస్థితినిజూచి ఆధునిక విద్య యంతయు వాని మాత్రముననే నేర్చుకొనవలయునని ఏర్పాటు పూర్ణమున బట్టును. విశేషశ్రమదారుల కోర్చి మనము పరాయి భాషయందు విద్యనభ్యసించవలసినవార మగుచున్నాము. మన సకీర్తి లాభానందమునే జరుగుచున్నది. ఈసంగతి మిగుల ఆభాసముగ గన్పించును. అయినప్పటికిని ఆది వాస్తవమైనసంగతిగ నున్నది. మనకాలములో మనమీహిమ కోర్చి తగినప్రయత్నముచేసిక మన రసయన కాలములోనున వారి కీర్తిభావాలగవచ్చును.

బీహారు విద్యార్థి

బీహారు కళాశాల విద్యార్థి మిగుల శ్రద్ధగలవాడు. అతడు నెర్దుదిగ నుండును. విద్యనభ్యసించుటయంద తత్వా సక్తి గలిగియుండును. కాని వానికి మార్గము జూపవలయును. ఈకాలములో వాని విద్యార్థిసభమున కంతరాయము గలిగించు కొన్ని యాటంకములు దాని ప్రోవనుండి తొలగింప

వలయును. తాను విద్యార్థిసభసకాలములో నేర్చుకొనినవిద్య ను పూర్తినిందించుటకు నతడు కొన్ని దేశములందు తిరిగి వచ్చునట్టి ప్రోత్సాహము వానికి గలిగింపవలయును. వాని కెల్లప్పుడును విశేషముగ స్వగృహవాగ్ధి—తనదేశమునువిడచి వై దేశము నకు బోవకుండు నెను వాగ్ధి—పట్టుకొనినది. తక్కిన రాష్ట్రములసంగతి వానికేమియు తెలియదు. తక్కిన ప్రపంచముగూర్చి వానికేమియు తెలియదు. వానికిని మిగుల భయంకరముగ దోచును. మరియొకరాజధానిలో నివసించుట వాని కిష్టముండదు. ఇది వానియందు గొప్పలోపము. అందునుగూర్చి అతడు తీవ్రహోరాటము సలుప వలయును. మనదేశవీరముయొక్కయు, ఆలోచనల యొక్కయు పరిమాణమునుబట్టియు, భారతీయ యువజనులు సాధారణముగ గలిగియుండు విద్యా ప్రమాణమును బట్టియు జూచిన యెడల ఈ వికారదేశమున బీహారీయులు తమ గుమ్మము ముంగట నున్నటులనే కాన్పించెదరు. విద్యావంతు లగు భారతీయులలో నొకవిధముగ భ్రాతృభావమును, సంఘభావమును గలుగుచున్నది. రాజకీయ సమస్యలలోని జాతి యోధ్యములు రాష్ట్రీయాభిమానముకంటె నెటుల అధికముగానున్నవో యటులనే భ్రాతృసాంఘికభావములు ఒకవిధముగ ఒకమత్తుతన పురిగొల్పును. ఈ యుత్సాహముచేతనే ఆమె ఏకా సంయుక్త రాష్ట్రములును, జర్మనీయును తమ పండితులను మార్చుకొనినవి. జర్మనీ ఇంగ్లాండులు యుద్ధమునకు పూర్వము తమ విద్యార్థుల మార్పుకొను చుండెడివి. మనదేశపు విద్యావంతులు బొంబాయిలో నివసించినను, పిల్లాంగులో నివసించినను, పిషావరులో నివసించినను తిరువనంతపురములో నివసించినను యొకే విధముగ యుద్దేశముల ను ఆభిప్రాయములను గలిగియుండురు. ఇట్టియుత్సాహముతో దేశ బీహారీయులు గూడ నుండురు గాకమని నేను కోరుచున్నాను. అలహాబాదు, నాగపూరు, లాహోరు, బొంబాయి చెన్నపట్టణము కలకత్తాలలోని తమసోదరు లెట్టి యభిప్రాయముల గలిగియున్నారో వారితో గలసి మీరును పోవలయునని కోరుచున్నాను. మీ సోదరులలో గలసి సమముగ పాండు. భారత పుత్రాభివృద్ధి క్షేణినుండి విడబడకుడు. దానికి వెనుకబడిపోకుడు. మీమీ ప్రత్యేకరాష్ట్రీయభిన్నాభిప్రాయములనుభిన్నరుచులను విడిచి ఆధునిక భారతము జాతీయ కాధారముగ అఖిల భారతీయ విద్యార్థి భ్రాతృత్వ భావప్రపంచమున నేకీభవింపుడు.

దేశ సేవ

మనదేశమాత తన తనయులలో ప్రతివానిసేవను గోరుచున్నది. వాని స్వధర్మము నాచరింప బలించుచున్నది. ఆవిడ పని చేయబోవునపుడు సగము సగముగ నేర్చుకొనినవిడిమిడి జ్ఞానముతోడను, తెగ్గిరిగని మొండిపని ముట్టులతోడను తక్కిన ప్రాణులతో బాటుగ మాత్రు జనముండట నిలచుండుటకు మీకావంతయు సిగ్గుడిడియులులేవా? భావకాంతికి మధ్యస్థుడై తనచుట్టునుండు వందల కొలది సోదర ప్రభృతుల కాదర్శప్రాయుడగుటకు తానభ్యసించు పాఠమున నపరిమిత పాండిత్యము నొంది తనవిద్యను నచాకల్యముగ పూర్తిచేయ బ్రయత్నింపనేరని ప్రతివిద్యార్థియు తాను దేశాభిమాని కాడనియు తన ముఖ్య ధర్మము నెరవేర్చుటయందు పరాజితుడయ్యెననియు, తన లోగుండెలలో దెలియవలసి యున్నాడు. తాను

చేయవలసిన ధర్మమును విడనాడి యెంతవరకు తానితర వ్యాపారముల దగుల్కొని కాలము వ్యర్థము చేయుచున్నాడో అంతవఱకు కతడు స్వధర్మమున మాత్రు సేవా ధర్మమును పచ్చని గుండియలవై తన్ను బెంచుచున్న మాత్రు సేవా ధర్మమును—చేయలేనివా డగుచున్నాడు.

విద్యార్థుల ధర్మము

కాబట్టి అన్ని యాదర్శముల గలపి జూచిన విద్యార్థులందఱును ఉత్తమపదవి నొందుటకై ప్రయత్నించుటయే ముఖ్య కర్తవ్యముని నేను చెప్పెదను. మీ మీ పరీక్షలలో గృతార్థులగుటకు నేర్చుకొనవలయుకొలది విద్యతో మాత్రము సంతృప్తినిందకుడు. మీకంతగ పనిలేని ఇతర సమయములలో నధికవిద్య నభ్యసించ బ్రయత్నింపుడు. ఎప్పుటికప్పుడు క్రొత్తయుత్సాహములను, గంభీరోత్సాహములను అన్వేషింపుచుండుడు.

సంఘ సేవ

ఆరోగ్యము మొదలగు ఉపయోగకరములగు అంశముల గూర్చి బోధించుటయు, వ్యాధులు రోగములు వ్యాపించునపుడు పేదవారి కొఱకు కొలదిగ మందులను సేకరించి వారి బాధ తొలగింప బ్రయత్నించుటయు మొదలగు పనులవలన తమ సెలవుదినములను విద్యార్థులు సద్వినియోగము చేయవచ్చును. ఇట్టిపనులవై చేయబడు ప్రయత్నములు స్వల్పవ్యయ కరములును మహాలాభకరములును కాగలవు.

హిందూ మతము

నిజమైన హిందూమత మెట్టిసత్యమును ఎడబాయలేదు. తత్సీలాలంద పీత్యవిద్యాలయములను, మిథిల వారణాసి పాఠశాలలను స్థాపించినది నిజమైన హిందూమతము. ఆంగ్లేయ భాషా పరిచితులగు కొంతమంది హిందూమత ప్రతిపాదులు హైందవులు యథాగా న్యేషులై పాటుపడుచు అత్యుత్తమ దశయందున్న హైందవచరితము విడనాడి, మోగలు పరిపాలనముక్రిందఅష్టకష్టములపాలై యిష్టము ననుభవించుచు దుస్థితి యధోగతుల బడియుండు. 18వ శతాబ్దమునందలి హైందవుల స్థితిని మాత్రము నిరీక్షించి హైందవులదూర సాహసించురు. మన ముసలమృతందఱును చీనా మహారాజునలె 2000 సంవత్సరముల క్రిందటి యాచారములను మరల సంఘమున బ్రవేశబెట్టు పాటుపడుచున్నాడు. బీహారునకు గాని హిందూ సంఘమునకు గాని ఇంతకంటె గొప్ప యరిష్టము సంభవించనేరదు.

Advertisement for 'జేబు గడియారము 1-11-0' (Pocket Watch 1-11-0). It includes details about the watch's quality, price, and availability. A small illustration of a man holding a pocket watch is also present.

Advertisement for 'నర్సవృత్తి కవిషసంజీవిని' (Narsavritti Kavishasanjivini). It features a large illustration of a man in traditional attire, possibly a deity or a historical figure, and text describing the benefits of the medicine for various ailments.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia)

మొదటి సంపుటము

480 పుటలు. వెల 6-8-0. క్యాలికోలైండు

త్వరగా చందాదారులు గండు. [273

ఆలస్యమైన సంపుటములు దొరకుట దుర్లభము.

రెండవ సంపుటము తయారగుచున్నది.

విశేషము:—

కె. వి. లక్ష్మణరావు ఎం. ఏ.,

(ముఖ్య సంపాదకులు)

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

ఇండియాలో కెల్ల చౌక వెలలకు

దొరకుచోటు

క్రొత్తపాకులో క్రొత్తపాకు.

తెన్ని నోటేలులు.

గోల్డ్ మెడల్ రూ. 24.

సిల్వర్ రూ. 15.

ఎస్. జి. ఎమ్ రూ. 8.

టూర్న మెంటు రూ. 18.

కల్యాణి రూ. 10.

కలేజి రూ. 5.

తెన్ని నోటేలులు, ఆరేవ లేక స్టాండ్ గిన్నె రూ. 10.4 డెజ్ రూ.

తెన్ని నోటేలులు మెరుగుగల నరములలో నల్లించుటకు

వంచి ఇంగ్లీషు గట్టు రూ. 5.0.0

కలుపు గట్టు రూ. 3.0.0

దేయ గట్టు రూ. 2.0.0

నిలాసము, మెహండేల్ బ్రదర్స్,

పూనా సిటీ బొంబాయి.

(289)

Mehendale Bros. Poona City.

The Madras Astrological Bureau. Madras

జాతకములు

శ్రీమాన్ జో. తిర్విద్యాభూషణ శతావధాని

శ్రీనివాసాచార్యులుగారిచే

కళత్రము, సంతానము,

ఆయువు, విద్య, భాగ్యము

ఇత్యాది ద్వాదశ భావములు తెలుపబడును.

సంవత్సర ఫలము రూ. 1-0-0 } విశేషముగ వ్రాయు

పూజాతకము రూ. 5-0-0 } టక రూ. 10-0-0.

కార్యసిద్ధిప్రశ్న, ముహూర్తము, నాస్తి వీడికి

వేరుధర. సరియగుజన్మ కాలమును వ్రాయుదు.

జ్యోతిష కార్యాలయము

28, కొల్లావారి అగ్రహారం,

రాయపురం, మద్రాసు.

241

Seeds & Plants.

నానావిధ చెట్లు దినుసులు.

మెట్ల పొందిన సేలం క్రేప్ మామిడి చెట్లు, పలువిధమైన చెట్లదినుసులు యొక అనేక విధము లగున మొక్కల దినుసులు సీమ కాయకూరలు నాటుకాయకూరలు విత్తనములు సరిసముగ విక్రయింపబడును. కానలసిన వారు అర్థనాస్తి పువ్వితే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెనుగు భాషలు పంపుతాము. జూబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

ఎస్. కె. ఐ. కాదర్ మీరాసాహెబు,

విత్తనములు, మొక్కలు వర్గము.

కుమారస్వామిపట్టి, సేలం.

జంతువులు పరాన్న భుక్తులు.

ప్రకృతి కాశ్రవిషయములందు వృక్షజాతికాని జీవులన్నియు జంతువులు. పీనియందు మానవజాతియును జీవీయున్నది. తమంతటతాము తమ ఆహారమును సంపాదించునరక ఇతరజీవులు సేకరించిన యాహారపదార్థములపై నాధారపడి యుండు జీవులకు పరాన్న భుక్తులని పేరు.

జంతువులు పరాన్న భుక్తులనగా నర్థమేమి? లోకమున ప్రస్తుతము మన మెఱుంగ గలిగినంతవఱకు రెండువిధములగు జీవులు గలవు. ఒకటి వృక్షజాతి, రెండవది జంతుజాతి. జంతువులు పరాన్న భుక్తులనగా నవి (మనుష్యుడుగూడ) తమ యన్నమును దాము సంపాదించునరక ఆహారముకొరకు వృక్షజాతిపైను (వైద్యజంతువులు) స్వల్పజంతువులపైను ఆధారపడి యుండుననుట, అనగా వృక్షజాతి తనంతట తానే ఆహారమును సేకరించుననియు జంతుజాతి వృక్షజాతులపై నాధారపడి యుండుననియు భావము. ఈవాక్యములన వృక్షజాతి జీవులలో పరాన్న భుక్తులు లేవనికాదు. కాని యవి తమంతట తామహారమును సంపాదించుకొనగలిగి యుండగా గాన దానితో సంబంధి నొందలేక స్వజాతి ఇతరజీవుల పై చూచి, లేక జంతుజాతి జీవులపైను కొన్ని కొన్ని పరిశీతులం దవశించును.

వృక్షజాతికిని జంతుజాతికిని గల ప్రత్యక్ష సంబంధముల నాలోచింపవలయును. వృక్షజాతి జీవులకు ధేగలక్షణములు నేరలు, ఆకులు, కాండము లుండుట, ఈమాదిరి వలన నుపయోగమేమి? వృక్షజాతి జీవులు తమ యాహారము నెట్లు గ్రహించును?

వృక్షజాతిజీవుల కాహారము ప్రకృతి దత్తము. (ఈ వాక్యమునగల విశేషార్థము మున్నందు నోచరించును.) కాని వానియందాహారము గ్రహించు నంగములు (వేళ్లు, (వేళ్లకి పనియేగాక ఇంక నెన్నియో ఇతరపనులును గలవు. నీటియందు గరగియున్న రసాయనిక లవణములను ఇతర రసాయనిక వస్తువులను (వేళ్లు పీల్చుకొని కాండముగుండ ఆకులలోనికి బంపును. ఆకులలోనికి రసాయనిక వస్తువులతో గలసివచ్చిననీరు మార్గా త ప మ న ను గా లి వల న ను ఆ వి రి యైపోయి నీటియందుండి రసాయనిక పదార్థములు ఆకులయందే యుండును. ఈపదార్థములును మార్పుని కాంతిచేతను, కొలదియగు కాండ చేతను ఆకులలోని హరిదపదార్థము (క్లోరోఫిల్) వలన మార్పు నొంది ఆకులందు ప్రకృతి సిద్ధముగనున్న వస్తువులతోలసి మొక్కల కాహారమును చున్నవి. మొక్కలను జీవముగల విగార నవి యాహారమును నిమగ్నజీవి కొనుటయు ఆహారమునుదిని జీవయాత్ర గడపుటయు జరిగించుచున్నవి. మొక్కలు సేకరించు నాహారము అనేకవిధముల అనేకరూపముల ఆహారములకలగుచున్నది. కండ, నెండలము, ఉదలగడ్డ, అల్లుమున్ను గునట్టివి కాండము (లేక కాండవండు ఆహారమును నిమగ్నజీవి నును. ఉల్లిసాయ మొక్కలవంటివి ఆకులయందును, మున్నుచిల్లిగడదుండులు, మున్నుగునవి (వేళ్లయందును, మగజాతికొరకెట్లు పువ్వులయందును, అత్తి, నల్లమున్నుగునవి పువ్వులగుల్లియందును, సాధారణముగా అన్ని చెట్లును ఫలములందును తమ ఆహారమునుకూడ తెచ్చుకొనుచున్నవి. ఆకుల సాహాయ్యము వలన జీయబడిన ఆహారపదార్థములు కాండమునున్న గ వానిగుండ పోయి ఆహారభాగములందు చేర్చబడుచున్నవి.

వృక్షజాతి యాహారమంతయు ముక్కలుముప్పీసము జీవ సంబంధములుకాని రసాయనిక పదార్థములనుండియే తయారగుచున్నవి. అనగా వృక్షములు, జంతువులవలె ఇంకొకటివిని గొట్టి బానిసలన గలిగిన ఆహారముపై నాధారపడుట యవసరముకాదు. ప్రకృతివల్లముగా భూమియందున్న రసాయనిక లవణముల నులమున తగుంతట తామే తమ యాహారమును తేసికొనుచున్నవి.

ఇంక జంతువు లన్ని వృక్షములవంటి జీవులేయైనను. వృక్షములరీతిని తమంతట తాము తమయాహారమును సంపాదించుకొన గాలవు. గొప్పజీవులు తమకంటె తక్కువ జాతి జీవులను గొట్టితమయాహారమును సంపాదించుకొను చున్నవి. లోకమున నుంచినవరమున నుభయముగా కాలక్షేపము చేయుట కన్ని జంతువులును రెగవులాడు కొనుచున్నవి. ఈరెగవులాట యందు బలముగలజీవులు తక్కువ బలమువానినణగ (త్రొక్కి) భామున్న తస్థానమును వశించుచున్నవి. ఈయధ్యయన చూచిండు శీవులు విజయము నొందిన వాని కాహారమగును. ఈ ముద్రమే జీవ కాశ్రము వ అత్యధిక ప్రాముఖ్యము నొందినది. మొదట అత్యల్ప జంతువులనుండి అన్ని జంతువులను తమ జీవము కొరకు వృక్షజాతి జీవులపై నాధారపడుచుండుట సర్వత్ర గోచరము. కొన్ని వృక్షజాతి జీవులు తమంతట తామహారమును సంపాదించుకొన గలిగియుండియు తమకంటె తక్కువ బలముగల ఇతర మొక్కలనుజంపి వానిని చినుచున్నవి. కొన్ని వృక్షజాతి జీవులే జంతు జాతులను గూడ చినుచుండుట ననేక విషయములందు కనుగొనుచున్నాము. వృక్షజాతియును జీవజాతిలో చేరినందు కలనను జంతు జాలము తమయాహారము కొరకు వృక్షజాతిపై నాధారపడుట వలనను జంతువులు వృక్షజాలము సేకరించిన అహారమును చినుచున్నందున పరాన్న భుక్తులనియే చెప్పవలయును.

వైద్యజీవుల విషయములను బట్టి స్పష్టమైనది జంతువుల కంటె వృక్షజాలము ముంగ నిర్బంధపడెననియు వృక్షజాలమునకు ముందింేమియు జీవప్రపంచ ముండనందున వృక్షములు తమ యాహారమును నామే సంపాదించు కొనవలసిననియు దెల్లపగుచున్నది.

దసరా పంచమి కుగాను బహుమతి.

దవనకొడి చీరలు రూ. 1-14-0

మంచి సాగవై. 16 చీరలు నాగరికము గలవి.

ఈక్రొత్తరకము చీరలు

మేలైన మట్టులో సాగవైన

రంగులలో పూలునేసిచుట్టు

రమణీయమైన అంచుకట్టి

యున్నవి. ఇది చూచుటకు

అందముగాను ధర సరస

ముగా నుండును. రంగులు

మారవు. ఈచీరల పంచుగ

దినములలో ధరించిన ఎడల

చూపు ప్రతివాడు తెప్పించి

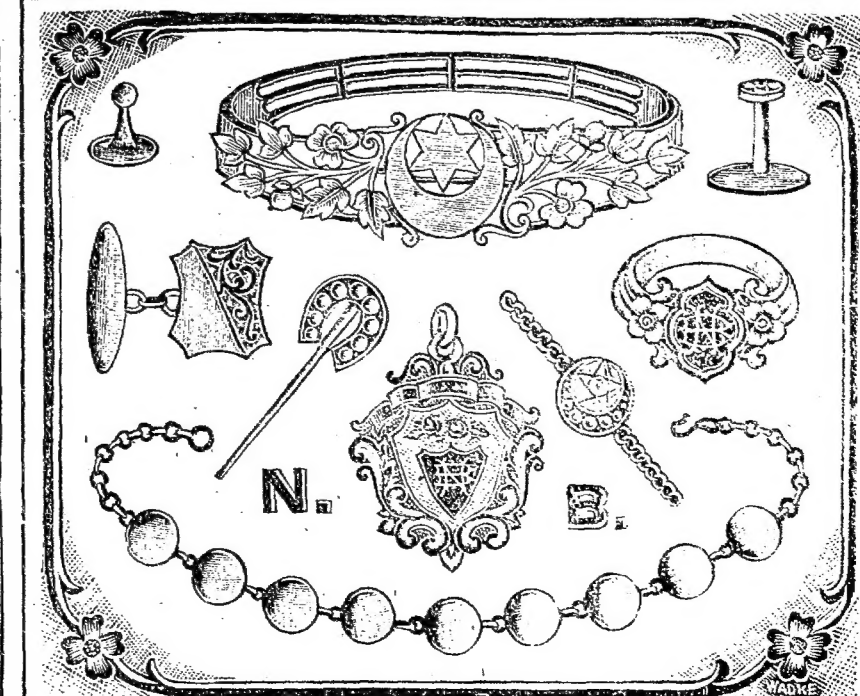
యిమ్మని జేడకొందురు.

చీర 1-కి రూ. 1-14-0 వి. పి. చాల్ 0-6-0

బొంబాయి బాహుళి చీరలు 1-కి రూ. 2-4-0.

257] నోవాగాను చీర 1-కి రూ. 4-4-0.

పియర్ వాచ్ కంపెనీ, రెండుకప్పునవీధి, మద్రాస్

నరోత్తందాస్ భాగ

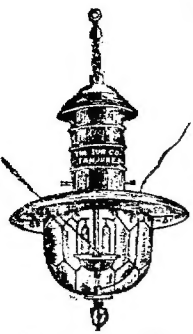
నగల వర్తకులు

బొంబాయి నెంబరు. 2

విననాగరికపు నాణ్యమైన నగల ఉత్పాదకులు తయారుగా నుండిన. ధనము చాల సరసముగా నుండును. సంబోధము నుచ్చిష్టి యొ నిర్వహకు.

వ్యవహారములు ఇంగ్లీషులో జరగజేడవలెను. [254

ఆర్డరు పి.పి. ద్వారా పంపబడును.

231 సుప్రసిద్ధమయిన
పోచి "విచిత్రదీపము"
(గ్యాస్ లైట్) రిజిస్టర్
చాలా మేలుకము. చిర కాల ముం
దును. రైల్వే వారిచేతను, మునిసిపాలిటీల
చేతను ఆదరింపబడినది.
మ్యాన్ టెంట్లు, డబ్బు రు. 12-0
మొదలుకొని విక్రయింపబడును.
The Sun Company, Tanjore
పోచిపాల్ యే జంటు: సెక్ కంపెనీ, తంజావూరు.

మీ వ్యాధులను కుదుర్చుటకు సమీపమార్గము.
మదనమంజరి మాత్రము వాడుటయే.
ఈ మాత్రము మలబద్ధకము, అజీర్ణము, నుండ
బుద్ధి, విస్మృతి, శరీరమానసిక దౌర్బల్యము వీటిని
పోగొట్టుటయందు అసాధారణ కీర్తిచెందినవి.
40 మాత్రము ౫౦ డబ్బు క్రియము రూ. 1-0-0
రాజనైద్య నారాయణజీ కేశవజీ
ఆయుర్వేదము డౌమధాలయము,
20, చివాబజూరగోడ్, మద్రాస్.
107

162] వాస్తివ రామాయణము
(మోక్షశాస్త్రము) వచనకావ్యము
సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు
అత్తుత్తమ గ్రంథము. సులభశైలి. నెల రు. 2.
వేదాంత విజ్ఞానులగు నొక మహానుభావునిచే జేయబడినది.
దూర్వాసుల శంకరయ్య
అనకాపల్లి పోస్టు. (విశాఖపట్టణము జిల్లా)

RAI SAHEB Dr. K. C. DASS'S
Sexual Science
The most up-to-date science of
Health for young and old Distributed
gratis and post free:—
The Swastha Sahaya Pharmacy,
30-2, Harrison Road
Calcutta.
135

ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్
హెడ్ ఆఫీస్ మదరాస్. బ్రాంచిల్లు మధు, కాకినాడ
చందాలు వేసిన మూలధనము రూ. 20,00,000
చెల్లించిన సొమ్ము 10,00,000
సేవింగ్సు బ్యాంకింగ్ డిపాజిటు కూల్చు.
5 రూపాయలతోను అందుకు పంపగాను అకౌంటు ప్రారం
భింపబడును. నూటికి ఏడాదికి 4½ రూపాయలువడ్డి. ప్రతిదినము
అందు రూపాయలకు మించిన నిలువపయిన యిక్యబడును.
వడ్డీ అగలకు అరు నెలల కొకసారి కలుపబడును. నూరు
రూపాయలకు మించని మొత్తములు ఎప్పుడో వారములో
నయిన తీసికొని వెళ్లవచ్చును. ఇద్దరు కలిసి తమ వేరిటెను
లేక వారిలో యెవరు మిగులుదురో వారి వేరను ఖాతాను
వెట్టుకొనవచ్చును. ఎప్పుడు ఇష్టమగునో అప్పుడు వీరిద్దరు
విభజనమయి పోవచ్చును. మైనరుల ఖాతాల్ గార్తీయనులు
గాని వారు సంతముగా గాని వెట్టుకొనవచ్చును. ఇంక
విశేషముగా సంగతులను తెలిసిగన గోరువాడు హెడ్డు ఆఫీ
సుకుగాని బ్రాంచి ఆఫీసులకుగాని వ్రాయవలయును.
విద్యాసాగర పాండ్య, నెక్రేటరీ.
ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, మదరాసు.
27

చతురధనలకు, పనికిమాలిన హాకోనియముల కొని
వృధాగా ధనమును బోగొట్టుకొనవద్దు. 121
పాల్ అండు సన్నువారి స్వచ్ఛమగు
మోహన ప్లాటును కొనుడు.
అన్ని హాకో
ని య మలకు
ప్రభువు హిందూ
శక కిరీట్ల నిలికె
పాటకు దగిన
రీతిని తయారుచేయబడినది. శి గంవత్సరములకు పూచీ యవ్వ
గలము. సింగల్ రీడు వెల రు. 35-40-45.
డబుల్ రీడు ,, 60-65-75.
రు రీలు అద్వాన్యతో సహా అద్దరు పంపవలెను.
దగ్గర రైల్వేస్టేషనులో వ్రాయండి. కేటలాగు ఉచితముగా
బంపబడును.
పాల్ అండు సన్ను
2 లోయర్ చిత్పూరు రోడ్డు, (A. P.) కలకిత్తా.

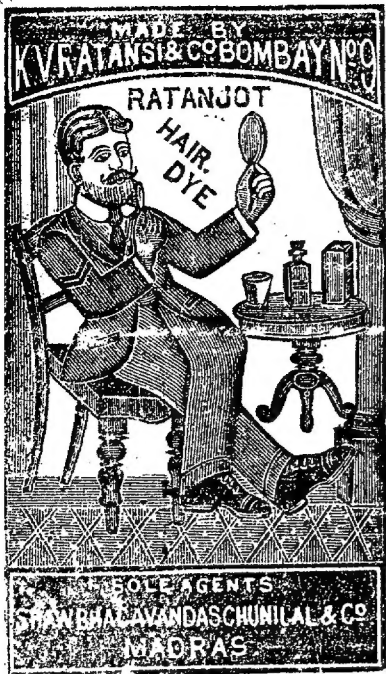
French Gonorrhoea Mixture.
గనెరియ
ఫ్రెంచి గనెరియ మిక్చర్ అను పేరుగలమందు
సెగరోగములను అనాయాసముగ మూన్చును. కి
మోతాదులతో 24 గంటల కాలములో గుణము
కనబడి, బాధ నివారణ మగును. శరీరమునుండి
వ్యాధిని పూర్తిగా తొలగించును. రసవిష గంధ
కాదులు చేరలేదు. నమ్మకమైన మందు. వైద్యులు
వాడతగినది. మాపులలో అమ్మును.
సీసార్పు 2-8-0. ఐ.పి. గార్పు. 2-12-0.
256 సకపైజ్ రెమిడిస్ కంపెనీ,
చింతాద్రిపేట, మద్రాసు.
Stocked by - Sunshine Remedies Co.
Chintadripet, Madras.
నిశానిబాగ్ ప్రతి
ముద్ర వేయించు
టకు ఈ వెట్టెలు
సాహకార్లు మొద
లగువారికి చాలా అవసరము. రు. 1-8-0
87 గ్లోబ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

జిన్తాన్
108
జిన్తాన్ అనునది జపాన్ దేశపు
మాత్రము. ఇది జపాన్ దేశములోని ఇద్దరి
గొప్ప రాజవైద్యులచే కనిపెట్టబడి మారిషీ
టా కంపెనీవారిచేయబడినది. జీర్ణశక్తిని
వృద్ధిచేయుటలో నిది అసమానమయిన
ద్రవ్యగలది. జీర్ణకోశము మిక్కిలి బలహీన
మై యుండినను దాని స్వభావమునకు నెట్టి
బాధను కలుగ నివ్వదు. ఇందు చేరియుండు
ఓమముల పరిశుద్ధతనుబట్టి వాత, పిత్త, కఫ,
సంబంధమైన రోగములను తక్షణమే పో
గొట్టునటు నెట్లెరు తెలిసిన విషయమే.
జిన్తాన్ వుపయోగించినవారు మరలరోగకయ్యుండరు.
నిండుకు సమానమైయులేదు. ఇది యెచ్చోటను దొరుకునది.
25 మాత్రము ౫౦ ఒక పొట్టుము యొక్క ధర ౧-1-0
110 ,, ,, ప్యాకెట్టు కేస్ సహా ౨-4-0
455 ,, మంచి అందమైన అద్దపు మెటల్ డబ్బి 1-0-0
మాచే తయారుకాబడు అనేకవిధములందు యిట్టి మైపుకాత్రి ప్లాండ్లు
వొక ధరగాయున్ను కట్టిపెట్టవచ్చు యుండును.
పోచిపాల్ జంటు:—
ఎస్. వైద్యాలండు కంపెనీ, 55 నైరయప్పనాయకన్ వీధి, మదరాసు.

MARTIN'S
APIOL & STEEL
PILLS
for Ladies
అన్ని లోపములు కనిపెట్టబడిన ఫ్రెంచిమందు ఏదయిన
బ్యాధి సంభవించునపు దుపయోగించుకొనవచ్చునని అనేక
వందల స్త్రీలు ఈమాత్రలవెట్టె నొకదాని వెప్పడు చెంతనుం
తురు. వీనినివాడినవారితరులకు శిఫారసుచేతురు. అందువలననే
హెచ్చుగ విక్రయించును. అన్ని మందుల మాపులలో దొరకును.
(289) వెల వెట్టె రి పిల్లింగులు
మార్టిక్ కెమిస్టు, సౌతాంప్టన్, ఇంగ్లండు

రోమసంహారి. బాద్ షాహీ సోప్
ఈ మాత్రకేశ సంహారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన
దేహమందలి యేర్పాటును యుండు రోమమును చెడుపులేక
శుద్ధముగాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును బాధలేకయును
నిగర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతి
పోగొట్టక చేయు సోప్ ఇది ఒకటే. [118
వెల రి పిల్లింగుల వెట్టె 1-కి రు. 1-0-0 ఐ.పి. ఖర్చు 0-4-0
సోల్ ఏజంటు:—మేతా పురుషోత్తం మూస్త్రీ,
29 చైవాబజార్ రోడ్ పూలంగడికి సమీపము, మద్రాస్.

గోరోజనము తులం గకి 2-0-0
కస్తూరి తులం 1 కి రూ. 30-0-0
జీర్ణరసాయనము:— ఈమాత్రలను సేవించుట
వలన అన్నము కుచనమగును. జీర్ణకోశము బాగు
వడి రసస్రావము క్రమముగ కలుగును మలబద్ధ
ము మానున. 25మాత్రల డబ్బి 1-కి వెల 1-4-0.
అమృతాంజనం డిప్లో. 109, ఫ్రేరిగోడ్డు, బాంబాయి
7, తంబునెట్టి వీధి, మద్రాసు.

250]

రత్నజోత్ వెండుకల రంగు

ఆ బాలవృద్ధులైన అందరి నెరసిన వెండుకల రంగు అవశ్యమైనది. ఈ రంగు యే కారణము చేత నెరసిన వెండుకల రంగు విధముల తెల్ల వెండుకల రంగు స్వచ్ఛమైన నలుపురంగునిచ్చి వెండుకలను మెత్తగాను నిగ్గిరగాను మెరుగుపట్టును చేయుచున్నది. ఈరంగు తెల్లని వెండుకలను నల్లగ చేయదని రూపించువానికి

ఇనాము 100 రూపాయలు ఇయ్యబడును.

బ్రష్ కప్పలతో పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0.

కారనేషన్ సబ్బు-రోమనంహారి

దేశమందలి అనావశ్యమైన వెండుకలను తీసివేయుటకు ఈ సబ్బున కొత్త ఉపాయము. చర్మమునకు ఎట్టి హానియు కలుగదు. 3 బ్లీకుల పెట్టె 1-కి రూ. 1-0-0 ఎల్లయెడలపేజెట్లు కావలెను. వ్యాపారులకు ధరలు సరసము

యోగ్యతాపత్రము:-

అయ్యా! కొన్ని రోజుల క్రింద మీకంపెనుండి తెప్పించిన రత్నజోత్ వెండుకల రంగును వాడగా ఇదివరకు చదువుబడిన కంకునిటికంటె మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తెలిసినది.

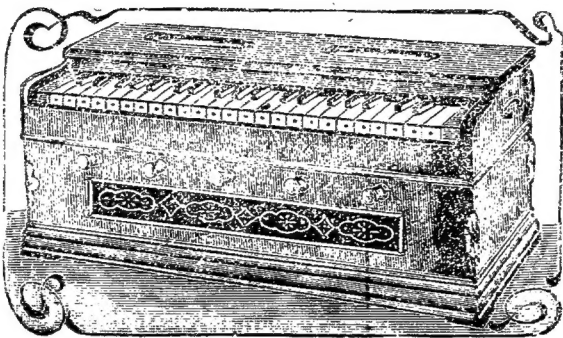
(Sd) అప్పజీనాయుడు, నరసాపురం, కోలార్ డిస్ట్రిక్టు.

177. చినాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

షా భగవాన్ చాన్ చునిలాల్ అండుకంపెని

గొప్ప పూజ విక్రయము ఒక నెల వరకే (74)

మా శాటిన్ ఫాక్స్ ఫ్లాట్ చాల మంచిదియు, మధురధ్వని వినిపించుచు, అన్ని తీవ్రస్థితి కులయందు సుఖమొగించుచున్నది యున్నది. మంచి టీకొయ్యి చేతను చేయబడినది. దానికిదులు చాల మంచివి. మంచి కాదని రుజువు చేసిన నాకముదినముల లోపుక వైక్యు ముదగా యియ్యబడును. సింగిల్ రీడు రూ. 38, 50 ఇష్టము ప్రకారము రూ. 19, 22, 25, 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

నెం 1 ఇ. డబ్బులీడు హార్మోనియము. 65, 70, 80, 90. ఇష్టము రూ. 32-8, 35, 40, 45.

ప్రత్యేక బహుమానము:- సింగిలరీడు కొనువారికి ఒక గడియారమును; డబ్బులీడు కొనువారికి ఒక తబ్లా బాన్యాయును ఉచితము. ప్రతి ఆర్డరుతోను అందుదవభాగము వైక్యు పంపవలెను.

TELEGRAMS:-

"Musicians" Calcutta.

National Harmonium Co,

Simla, T.S.O, (a) Calcutta.

చా కెట్టు మందు

137

నేషింటాన్

రుచికరమును ఆరోగ్యకరమునైన ఈ మాత్రలు తాంటాలముతో పుచ్చుకొనుటకు అర్హమైనదని గొప్ప డాక్టరులవల్ల అంగీకరింపబడినవి. ఒక తేపవాడిన ఎల్లప్పుడును వాడుదురు.

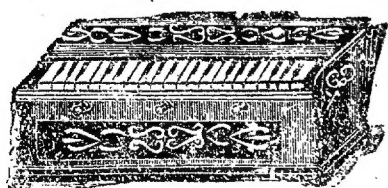

45 మాత్రల పాకెట్టు	0.2-0
80 ,, సుందర మైనదల్ని	0.4-0
95 ,, పాకెట్టు	0.4-0
100 ,, సుందర మైనదల్ని	0.4-6
200 ,, పాకెట్టు	0.7-0
200 ,, సుందర మైనదల్ని	0.9-0
550 మాత్రల నెట్టు	1.0-0
1200 ,, నెట్టు	2.0-0

రూపాయ తక్కువమైన ఆర్డరులు వి. పి. గా పంపబడవు.

నేషింటాన్ డిపో, బొంబాయి

హార్మోనియములు

మిల్లరు కంపెనీ

వారికి 17 వెండి

బంగారు పతకము

లియ్యబడినవి. వారు

సంగీతజాత్రములను

పరికరములను విక్రయించెదరు. వారు సేనల యొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు రాజకుమారుల యొక్కయు సంస్థానాధిపతుల యొక్కయు సుహృద్భావము గా నున్న గుహియాదేశపు ప్రభువుల యొక్కయు వాండు మేళములకు స్వయం చేయుదురు.

వారికి వేలకొలది శాస్త్రజ్ఞుల పత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడినవి

ప్రస్తుత పత్రములు

సంయుక్త రాష్ట్రముల హైకోర్టుజడ్జి మానసియులగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచర్డుగాడ్-సంగీత జాత్రములకు ప్రత్యేకపు శాఖనాపత్ర మియ్యబడినది.

212

Address:- Miller & Co.

7 Lower Chittapore Road, CALCUTTA.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతసుఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కల్గుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి కఠినసాధ్యమును దృఢకాత్రమును ఆయుర్వ్యవస్థని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును.

పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము.

వెంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అతంక నిగ్రహ బేషధాలయము.

(140) 157, 158 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఐశ్వర్యచింతామణి

ప్రతి 1-కి వెల 0-6-0

ఇది, ప్రసిద్ధమైన అనేక గ్రంథములను శోధించి సంగ్రహముగా, సామాన్యులకుగూడ దెలియునట్లు ముద్దాకరించి రచింపబడినది. ప్రతి మనుజునియొద్ద నుండవలసినది. చింతామణిశోధన శోధకలను నెరవేర్చునట్లు ఈ గ్రంథము ప్రతిదినము మనుజుడు చేయవలసిన సకలకార్యములు నెరవేర్చునట్లు శుభాశుభ సమయములను దెలిపి విశ్వోద్యమమును గలుగజేయును. పార్వతీదేవికి పరమేశ్వరుడు దువదేశించిన పంచపక్షి శాస్త్రము, తనీషీదేవీలగు రహస్య స్తోత్రములు, స్వప్న ఫలములు, శుభాశుభ శకునములు, గౌళిఫలముల ఫలములు, జన్మనక్షత్ర నామ ఫలములు, మనోదశ (నక్షత్రదశ) భుక్తులవివరము, దినఫలము, మాసఫలము, గోచారఫలము, తారాఫలము, చంద్రఫలము, సామద్రుకము, ప్రయాణమునకు తగినదినములు, వివాహకార్య నానాన్న ప్రాశానాది శుభకార్యములకు తత్సమయములు మొదలైనవి దీనియందు జేర్చబడియున్నవి.

చిరునామా:- ఆర్. నరసింహారావు,

అమజ్జు లాడ్జి, పీటర్స్ బోర్డు, రామవేట-మదరాస్.

డోంగేగారి బాలామృతము

దీనిపిల్లలకు నిచ్చుటవల్ల బలమును సౌఖ్యమును కలుగజేయును

యోగ్యతాపత్రము:-

166

యస్. వర్మగారు ఆసియాటెంట్ నూపరింపెండెంట్లు లారన్సు గార్డన్, లాహోరు, వ్రాసినది ఏమనగా, "మీరు చివరకు పంపించిన మాడుబుడ్ల బాలామృతము మా కుమార్తె వానికి అత్యుత్తముగా పనిచేసినది. అందులకు మీరు మా వందనములను స్వీకరించవలసినది. కుమార్తె మాకు గల ముల వయస్సువాడయినను తిన్న గానదువజాలక అతి నీరసముగా నుండెను. కాని చెండు మాసములు బాలామృతము నియ్యగా అతి చిత్రముగా చెప్ప నలవిలేనంత దారుణ్యమును కలుగజేసెను."

దీనివెల ఆ 0-12-0 తపాల ఖర్చులు ఆ. 0-4-0. కె.టి.డోంగే అండుకో, గోగం, బొంబాయి.

తామర

అసహ్యకరమైన రోగము.

డా. ఎస్. కే. బర్మగారి తామరమందునల్లనే నయమగును. తామరలు, మొటిమలు, చిడుగుడు, మొదలగు చర్మరోగము లన్నియు మానును. ఒకమారు వాచిన దురద మానును. ఇదియే మందు కుటుంబయొక్క ప్రధమనిరూపణము దీనిరాచిన బట్టలు పాడుకావు. జలయను దీనియందు విషపదార్థములేవు.

154

వచ్చి 1-కి రూ. 0-4-0.

ప్యాకింగు పాకెట్ 1 మొదలు 5 వరకు రూ. 0.5-0.

Dr. S. K. BURMAN,

5, 6, Tarachand Dutts Street,

CALCUTTA

Agent:-

Messrs Kartick & Co,

33 South Tank Square, Madras.

నిరుద్ధ భారతము

పంచములను గురించిన పెద్దగ్రంథము	0-10-0
భీమునిచరిత్ర	0-10-0
చమత్కారచంద్రిక	0-10-0
పుష్పవేణినాటకము	0-10-0
వీరమతి	0-10-0
బాలవితంతు నిలాపము	0-10-0
నరస రసాయనము	0-10-0
రాజలేఖ (నవల)	0-10-0
లలిత (నవల)	0-10-0
మంగిపూడి వేంకటేశ్వర, విప్రుర, కృష్ణాజ్ఞా.	

అ మృతాంజనము

లోకప్రఖ్యాతిజేందిన దివ్యామృతము

నకలనొప్పులకు సంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగడబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును

చాయువుపోట్ల చాపును

బెణుకుల భేదించును

దగ్గును తగ్గించును

పడిశమును పోగొట్టును

తేలుకాటును తీసివేయును

చాధలను పోగొట్టుటకు

పరమహంస క్రియ

చక్కని జబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

కలు మందులను చూచి మోసపోకుడు !

పంచభావగల చీటిని చూచి కొనుడు !!

అమృతాంజనము డిపో,

109, ఫ్రేజిరోడ్డు, బొంబాయి.

6, తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు.

యుద్ధచరిత్రము

అతివివులము !

అతినరనము !!

ఈ పుస్తకము ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆజవసంవత్సరాది సంచికగా యుద్ధవిషయమై చాలభాగము వర్ణించియుంటిమి.

1. జర్మను, ఫ్రాన్సు, రుష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2. యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3. యుద్ధవ్యూహములు, వాటి పటములు; 4. భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటి పటములు; 5. దుర్గగుల్మ నిర్మాణము వాటి పటములు; 6. నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు; 7. రాజులసేనాధ్యక్షుల ముత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8. యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసానుగ్రుల పటములు; 9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను దెలుపునవి దాదాపు 400 పటములు దీనియందు ప్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములం దపూర్వముగ నుండగలదు. పెద్ద యాకృతియందు 300 పుటములకు మించియుండును. ధర తగ్గించియున్నాము.

మునుపటి వెల రూ. 2.

ఇప్పటి వెల రూ. 1.

పోస్టు ఖర్చులు వేటుగ వసూలు చేయబడును.

ఇది గాక

ఈ పుస్తకమునందు విద్యావంతులగు ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధసైన్యసేవ, ప్రాచీనతీచి, హైందవ సామ్రాజ్య శూర లిఖామణులు, భాషాయోష, వ్యవసాయము, శ్రీ గోపాలకృష్ణ గోకుల నిర్వాణతారావళి, రజస్వలా వివాహములు, రాజభక్తి, ఆశ్రమయము, దేశచోత్ర, నవలలు, ఆంధ్రోద్యమ తత్త్వము, మన గొప్ప దురవస్థ, భయము, వ్యవసాయము - యుద్ధము, సత్యము, పర పతి సంఘములు, యుద్ధము - హైందవులు, కర్నాటకసంగీత విద్యాభివృద్ధి, హిందూదేశములో హిందూమతప్రవేశము, మానసగీతము మొదలగు చక్కని వ్యాసములు గలవు. ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రపటము లనేకములు గలవు. కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి కంగులకటమున్ను చేయిస్తుది. ఇదివరకు 10,000 ప్రతులు ఖర్చుపడినవి. కొద్దిప్రతులే గలవు. ఆలస్యము చేసిన ఆశా భంగము కలుగును.

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికా ఆఫీసు,

7, తంబుశెట్టిపేడి, మద్రాసు.